2004 2

De poteſtate pape tractatus ⁊ votorū

ꝯmutatione in redēptionē captiuoꝝ ingenioſas decretoꝝ ac theologoꝝ̄ auctoritatibus argutiſſime ꝓbatas queſtiones cōtinens a perſpicatiſſimo iuris canonici bacallario fratre petro ciiar ordinis ſancte marie de merce de redemptionis captiuorum nouiter cōpoſitus et impreſſus. ✠

ARQUIVO NACIONAL DA TORRE DO TOMBO

¶ Ad lectorem hexaſtichon carmen.
Inſpice caſtalium redolentia carmina fontem
Carmina prudenti digna legenda viro
Piſcis vt exiles ingens legit equoris vndas
Grandia ſic paruo carmina ab ore fluunt:
Improbus ipſe licet videar ieiunus et expers
Suſcipias leta carmina mente peto

INC. 1555

H 1034250

¶ Frater Petrus aymerich ordinis ſancte ma-
rie de mercede almi cōuentus perpetue virginis
boni aeris caſtri calleris iuris canonici doctor hu
milis reuerēdiſſimo acfulgidiſſimo dei ꝓuiden-
tia dño iohāni vrgellen. ſacre theologie pfeſſori
necnon eiuſdē ordinis magiſtro generali beneme-
rito ſalutem dicit.

¶ Herebat calamo dextera ſcribendi auida. Sed incerta qd ſcri
bere tam multis ⁊ variis vno prope tpe cōſiliis pulſabar. Heu pr
deuotiſſime humillimas offerendo preces. Quid dicā? Vn ordiar?
Quo nā vertar? vndiqz dolor: terror vndiqz. Noſco eteni fatum
meū ⁊ ſenſū intelligo ad qd in hanc erūnoſā ⁊ infelicē vitā ſim p-
lectus. Heu mi venerādiſſime pr: piget ex intimis ac miſeret me
mei. Si oim archana curaꝝ meaꝝ deplorare vellē vnū michi pe-
ctus ⁊ vna lingua nō ſufficerēt. Ingēs negociū ſuſcepi inexplebi
le alio iam de fonte petente ſint lachryme ſup nēpe recentib⁹ aſſi
dueqz naſcētibz doloris cauſis duo feſſi iamqz exhauſti: et arētes
oculi parū meſti humoris infuderint. Scio viri eſſe primū quidē
dolorē ꝓpellere: primū extinguere: tertiū moderari: vltimū ab-
ſcondere. Sed qd agā? moriar. niſi dolorē in fletū ac verba ꝓfude
ro. Illud eni me ſolatur ꝙ filioꝝ tuoꝝ obſeruātiſſimoꝝ neminē
pretermittis qui tu qui ſalus es vera ſis ſolicitus honoris. Qua
in re doctiſſimus conſultū volui et michi: cū liber ille ad quorū dā
manus maximoꝝ hoim me pſente puenit. cōmitti hūc impreſſori de
cretū eſt. Quod autē pfeſſionē tuā decuit: de ptāte pape ⁊ votoꝝ
cōmutatione noſtri fris citat dictis volumē laudabile: et pſpicuū
collegiſti: rē maioris operis ꝙ glorie in quo ipſo aim tuū miror q
ſtudio vtilitatis publice maiora/ni fallor. auſurū ingeniū inclina
ſti: cui⁹ vt votiuus exitus ſit pſper euētus vt decuit fuit. Siquidē
ob eā cauſā tibi litteratiſſimo ac doctrine ſtudioſiſſimo opus non
mea ſz tua terſā officina deſtinādū putaui. Nō ei op⁹ collectū in
lucē prodidi honoris nři cupid⁹: verū tue āplitudis dignitatis vt
tue tuoꝝqz ⁊ ſacratiſſime religionis nře ſalutis ſollicitus. Itaqz
multa que in aio erant religionis dignitate ⁊ reuerētia pculſus
haud pcellare habui. Si eni minus idigeſta obtuſo dixeri igenio
parce mee queſo ignauie q tam arduū capeſſere opus nō dubita
uit idigna. Nā ex amaro fonte dulcis riuus erūpē nō poteſt. Na
tura vt exulcerati pectoris icerta ſuſpiria ⁊ offenſi aim verba pro
fecto ſint acria. Ex ignaui ⁊ iperitoꝝ pectore iutiles ſic emanant
fructus. Videt michi vita hec dura quedā archa laboꝝ: ni fulta
ſit vtute ⁊ laudib⁹: paleſtra diſcriminū ſcena fallaciaꝝ labyrint⁹
erroꝝ limoſa tell⁹ vallis hiſpida/officina ſceleꝝ ſine gubernaculo
nauis/ſine baculo ſenect⁹: ſine freno iuuētus. Quare metuētiſſi
me pr pfate religiōis ſctiſſime ſalutē amplitudinē augmentū/
et gloriā laboribus iprobis nō pterimitti veritus nōnulla addidi

pro ĩgenioli mei ſcītia ⁊ ĩbecillitate atqꝫ opis luxurie toti⁹ deleuſ.
En qualis michi hec videt̃ q̄ tā multis exoptatiſſima ac gratiſſia:
lr̃aꝝ gl'ia tua ē nec dū tn̄ cōceptū oēm mee mētis expreſſi lauda=
bilioꝛ eni eſt multoqꝫ illuſtrioꝛ laus tua q̄ꝫ a me ſeu quocūqꝫ hoiꝫ
dici pōt. Sed quo ex ĩgenio ex hiis paucis totūreoꝛ aim loquētis
introſpicis. Scis eni quātis verſer ꝑiclis et pauꝑtate miſera ni
tua qua in oēs vteris clemētia iuues me ⁊ auxilio. Inq̄t eni perve
nuſte cleophilus. Multos moꝛat pānoſa egeſtas nō potui aoniūꝫ
pauꝑ adire nemus. Itaqꝫ fer opē oppoꝛtunā dū adhuc quicq̄ꝫ re=
liqui tēpoꝛis eſt ne ſi perire ꝑmiſeris ſuſcitare habeas quo ſalua=
re potueris. Adeſto ſpes nr̃a ⁊ decus laudabile: et quod quotidie
iteramus in adiutoꝛiū noſtrū itende. Vale ex noſtra pariſioꝝ a=
cademia, idibus maii. Anno dn̄i milleſimo quigenteſimo ſexto.

Martinus dolet pariſienſis magiſter magiſtrū
petrū aymerich de bonis ſcientiis nō parū bene
meritū ſaphico carmine impartiri iubet.

Clare dirceo celebrande plectro
Oꝛphei necnon fidibus canoꝛis
Qui venis cultu memoꝛandus alto.
¶ Carmine vates.
Semper ardentes animos reuoluis.
Deditus muſis heliconis amnis:
Quem canunt dulci dryades puelle
¶ Semper auena.
Scandit excelſos tua fama calles
Que colit ſanctum pietate numen
Haud poteſt cantu reſonare dignos.
Pallas honoꝛes.
Nec mare et celum genuere talem.
Nec virum tantum tenuere ſilue.
Qui tetro cunctos homines relaxat
Carcere vinctos.

¶ Ad eundē magiſtrū petrū aymerich epigrama.

O decus o ſplendens diuini gloꝛia cetus
O iubar eccleſie religionis apex:
O lux o virtus eterno nomine digna
Cui laus cui ſplendoꝛ cui ſapoꝛ artis ineſt
Qui ſuperas doctos pura pietate penates
Et vite ambꝛoſiū nobilitate patrem
Qui redimis tetro compꝛeſſos carcere fratres:
Et quatis inuicto debile marte genus
Clarus es et clari te pꝛoduxere parentes
Sardinie genuit te generoſa domus

¶ Ad eundem diſtichon carmen.

Poplite depꝛeſſo veniam pꝛecoꝛ: accipe votum
Quod dedit exigua martinus ipſe manu.

¶ De potestate pape et commutatione votorum in redemptionem captiuorum a perspicatissimo fratre petro ciuar iuris canonici bacallario ordinis sancte marie de merce de redemptionis captiuorum nouiter editum.

Cum non nulli multis beneficiis gaudere presumant ecclesiastici: quorum dispensator esse noscitur Papa mundi: stupor cuius potestatem ipsi postmodum conantur deprimere macula ingratitudinis fedati: et preminentiam quantum in eis est: sedis apostolice ore vipereo lacerant ipsam detrahendo: cuius primo tanquam matris vbera suxerunt de quorum numero flosculatus quidam sublimatus in ecclesiastica dignitate potestatem domino nostro pape abnegare ausus fuit: asserendo quoddam priuilegium concedere non potuisse: deducendo per se varias rationes et multas friuolas et inanes: dei timore et prebendarii honore postposito sine eorum formidine: inmemorato Aristo. primo sue rhetorice verbo dicentis. Honor est beneficii operis signum: illi maxime iuste honorantur: qui beneficia presliterunt: et qui beneficia possunt dare. Ideo huius tantum et similium ingratitudinem considerans: ego minimus omnium fratrum ordinis beatissime virginis Marie de merce de redemptionis captiuorum frater Petrus ciuar inutilis stillo rudi proposui insufficienter quedam declarare super votis: que per summum pontificem conceduntur viris religiosis prenolati ordinis indicto suo priuilegio pro pijssimo opere redemptionis captiuorum sub tiranica

honoris definitio.

potestate limitorum fidei desenborum.

Est tamen aducertendum: quod in hoc breui tractatu aliquid deducere non intendo de tribus votis domino nostro pape reseruatis in isto priuilegio. s. castitatis/religionis: atque terre sancte. Et si in sequentibus inueniuntur alique decretales et earum declarationes expositiones auctoritates siue allegationes atque opiniones doctorum mentionem facientes de predictis votis tribus reseruatis: illa apposui potius et principaliter ad ostendendum excellentiam domini nostri pape potestatis quam ad corroborationem propositi sequentis. Nam tanta est eius potestas: quod in difficilibus et quasi impossibilibus manum potest apponere. Bernardus de consideratione ad eugenium papam libro. ii. Aliorum potestas certis artatur limitibus. tua vero extendit in ipsos: qui potestatem super alios exceperunt. Et si altiora et maiora facere potest: multomagis minora. cum pedes eius terram et caput celum tangant et eius verba penetrent celos. Christo cuius vicarius est papa attestante. Quodcumque ligaueris super terram: erit ligatum et in celis Et quodcumque solueris super terram erit solutum et in celis. Et nec mirum: quia maior homine minor deo Non puri hominis sed veri dei vicem gerit in terris. Extra de transla. Inter corporalia. Et ca. se. de conces. prebend. Proposuit. Ipse christus deus. imo est papa quasi alter deus. vt vtar verbis. Senece ad Lucillum. epistola. xxxi. Vocemus ergo dominum nostrum papam deum in humano corpore hospitantem. ¶ Super his premissis et que sequuntur quia homo puriscum

de laudibus pape.

et errare poſſū: piū poſtulo cor
rectorē et beniuolū auditorē.

Clauſula ī bulliſꝯtēta ꝑ ve. cap.

Sed ante

ꝙ ad aliud ꝓcedat clauſula ꝓ-
uilegii dn̄i pape Alexādri dati
peruſii. v. nonas madii īcerta
bitur tanꝙ fundamētū pn̄tis
opis. Nā ſcd̄m phm̄ vbi funda
mētū nō ē: nichil edificari pōt
.i.q.i. Cū paulus. Tenor cui⁹
clauſule talis eſt.

Remittim⁹

oīa vota: diſpēſādo tn̄ cū fratri
bus aut eoꝝ nūciis ꝓ redēpti
one captiuoꝝ. īſpecta tn̄ q̄lita
te voti et poſſibilitate ꝑſone: a
dictis votis totalit̄ abſoluant̄.
exceptis votis caſtitatis religi
onis: ⁊ hieroſolimitani. Lector
hui⁹ attēte īſpiciat: ⁊ pōderet
v̄ba. q꞉ q̄nꝫ itelligēda ſūt: vt
dicit ph̄s: nō ī ſenſu quē faci
unt: ſꝫ ī ſenſu: ī quo fiūt Et iu
ris ē: ꝙ ſp̄ v̄ba ad meliorē ſen-
ſū ſūt īterp̄tāda. Et illi⁹ ē īter
pretari: cui⁹ ē ꝯdere. vt di. hoſ.
Quod nō attēdūt q̄dā rudes ⁊
iuris īperiti ponētes os ī celū/
nō verētes īterp̄tari ea: q̄ ſolū
ſūmo ꝓ̄ꝯdicario ꝯ̄ueniūt. ex-
tra de iudi. Cū veniſſet. Et ſi
v̄ba videāt̄ obſcura vel ābigua
dꝫ diligēter tenor ꝓuilegii ꝯſi-
derari extra de ꝓui. ca. Porro.
et ca. Accepim⁹ Et eſt pot⁹ īſi-
ſtendū ītētioni ꝓuilegii ꝙ v̄bis
i.q.i. Marchiō. xxxviii. di. Se
dulo. extra de v̄boꝝ itelligētia
⁊ ca. In his. Et quātū fieri pōt
latiſſime ē īterp̄retādū. ex. de do
na. Cū dilect. Eo talis oris la
xatis habenis ꝯpeſcere dn̄t lin
guā ne loquant̄ ꝯtra xp̄ꝫ ⁊ ſctm̄

iſrael/ paſtorē ouiū gregis xp̄i
eccl̄ie ſpōſū diſpēſatorē cano-
nū atqꝫ p̄latū ḡnaliſſimū Hoꝝ
cuilibet dirigi pōt illō Grego.
Linguā refrenās tēperet: ne li
tis horror īſonet. Et hec de p̄di
cto ꝓuilegio ſufficiāt. Preſens
tractat⁹ diuidit̄ in q̄nqꝫ q̄ſtio-
nes q̄ꝗs ꝑ quiqꝫ ꝯ̄cluſiōes re
ſpondetur iuxta eaꝝ ſeriē.

querit p̄rio

q̄ſtio prima

Utrū papa potuerit iſtud ꝓui-
legiū ꝯ̄cedere: vt demōſtrat̄.
¶ Hanc q̄ſtionē ⁊ ſequētes le-
gere ſtudui ex illis ſolutiōibus
ſeu deteriatiōibꝫ dicti b̄ati flo
ſculati. q̄s negatiue quaſdā alt
as affirmatiue nō b̄n̄ poſuit. et
ſiceritati ſe oppoſuit. ⁊ nimiꝝ
q꞉ abiſſus abiſſū īuocat. Dicit
ph̄s: ꝙ dato vno inꝯ̄uenienti
plura ſequunt̄. Et paru⁹ error
in p̄icipio maxim⁹ ē ī fine. i. de
celo ⁊ mūdo. Idō ī deſtructione
ſuaꝝ determiatiōnū ponūt̄ q̄n
qꝫ ꝯ̄cluſiōes p̄miſſas q̄nqꝫ q̄-
ſtiones deteriantes de directo
ꝯ̄trarie. ¶ Pro hui⁹ q̄ſtionis
ſolutiōe ponit̄ ꝯ̄cluſio r̄n̄ſiua
Papa potuit dictū ꝓuilegiū ꝯ̄
cedere. q꞉ tantā hēt ptātē: ꝙ ſo
lius dei ſentit maioritatē. Hec
ꝯ̄cluſio ꝓbat̄ mult̄ r̄ōnib⁹ Pri
mo quo ad p̄latos eccl̄ie q̄ttuor
mediis Et p̄rio ſic. Ille ad quē
ſpectat oīm iudiciū īferioꝝ re-
formare min⁹ iuſte attētata ē
eis altioris autoritat̄. ſꝫ papa ē
hm̄ōi. igr̄. Ueritas maioris no
ſcit̄ ex vi termioꝝ. Sꝫ minor ꝓ
bat̄: q꞉ ad papā pōt ab oī ſlato
grauamie appellari. ex. de offi.
legati. Licet. Et ex hoc īferunt̄
.iiii. corre. ꝯ̄ñoice v̄itates. Pri
ma: ꝙ ad papā etiā omiſſis me

p̄mo philoſo rū. ca. p̄imi tractatus.

ꝓbatio p̄la dicte ꝯcluſio nis quo ad p̄latos.

diis ē appellādū ¶ Probat dupliciter auctoritate & ratiōe auctoritate. ex. de appel. capi. Si duob⁹. ii. q. vi. Ad romanā. Et pōt ad hoc assignari rō: q2 ad superiorē est sp recurrēdū. Cū ergo papa sit oib3 supior: iō ad ipm est omissis mediis recurrēdū. Ad hoc facit. ii. q. vi. c. ii. iii iiii. & v. & ca. De cetero. ii. q. vii Metropolitanū. xi. q. i. Peruenit. Scda vitas ē: a papa vlteri⁹ nō ē appellādū. ¶ Probat Extra de appel. Ut debit⁹. Nō quare papa nō hēt supiorē: ad superiorē est sp appellādū. nā ibidē dr: ad supiorē iudicē absq3 rōnabili cā nō pUocet &c. est eni papa vt gen⁹ gnālissimū supra quod nō est aliud qrēdū in linea eccle platiōis. l3 sit extra lineā aliqd. s. de⁹. cui subiicit. Ad idē facit. ix. q. iii. Fuit sēp et c. Nemo iudicabit. Et i alio ca. ibidē vbi ita habet. Cūcta p mūdū nouit eccla: quō quorū libet sētētiis ligata pōtificū sedes bti petri ius habeat resoluendi. vtpote q de oi eccla fas habeat iudicādi. &c. ¶ Tertia vitas ē: q papa male iformato ad eūdē bn̄ iformatū pōt appellari. Probat: q2 papa vt hō peccare pōt & decipi. Extra de sen. extra. A nobis. & de pe. di. i. Si eni inqt. Iō ad eū bn̄ iformatū pōt appellari. & nō ad aliū futurū papā. q2 futur⁹ papa nō dū est i rex natura. l3 sit hō. sed nō papa. Etiā q appellaret p illo futuro: tūc ad parē. q nō valet q2 par nō hēt iperiū i parē. Extra de elec. Innotuit. Hec sunt de mēte. Pelagii de potc. pape Etiā legit de alexādro magno oriētis monarcha q cōdēnauit quēdā militē ad mortē furore

papa se hz i ordie alios.

replet⁹. A q sña appellauit miles ad ipatorē. cui Alexander: nūqd Imperator nō sū: cui miles nō M: Imperator nō fuerit ppter quod alexāder iperator sniam reuocauit: dicēs. Uerū dicitis fac. op. i. q. 3. Cū apud. ¶ Quarta vitas ē. q a papa nō est appellādū ad deū. Probat et pmo nō ad xpm deū hoiez q2 iuridictionē sibi reseruauit i fine secloꝝ: et de hoc expssē ē articulus fidei. Inde vētur⁹ ē iudicare viuos et mor. Nec ad deū absolute loquēdo. q2 vt habet. ii. q. vi. Iudicia appellationū ab eis sūt audiēda: ad qs appellat Cū ergo viatores a papa appellātes ad deū vl ad xp3 deū hoiez appellarēt ad nō viatores q sūt extra lineā platiōis eccle militātis & iudicia appellationū ab eis nō eēnt audiēda: nec appellantes pssēt ipos vidē nec ab ipsis iudicibus videri: nec ab ipsis audiri nec appellātes ipos audire. Iō talis appellatio nō est fiēda. exo. 33. Nō videbit me hō et viuet. et Iob. ix. Si venit ad me nō videbo eū. Nec seruarēt q ad appellātes reqrunt & a iudicib3 cōcedūtur. Iō a papa ad deū vel ad xp3. &c. nō est appellandū. pmo appel. esset frustratoria cū solus papa cognoscat oi appellatiōe remota. ix. q. iii. Cūcta & ca. Alioꝝ. Papa de oibus pōt iudicare & nemo de illo ix. q. 3. Saluo. Uñ ber. Inquit eugenio pape appellat de toto mūdo ad te. idq3 dē i testimoniū primatus tui.

Scda pbatio eiusdē zclu.

¶ Scdo pbat pmissa zclusio. Illa potētia videt esse ifirma & iualida q nō ē de se reducibilis ad aliquē actū pducēdū: sed talis ē potētia platoꝝ respectu pa

pe. igr. maioꝛ ē phl. Sʒ minoꝛ ꝓ
bat qꝛ ꝑlati cōiūcti neqꝫ diuiſi
idulgētias poſſūt cōcedere gña
les: ſed papa ſolus pōt ꝑ totā
eccliaʒ dei. extra de pe. ⁊ re. ca.
Quod aūt cōſuluiſti. Ad idē ep̄i
et alii ꝑlati nō pñt cōuocare cō
ſiliū gñale niſi autoꝛitate pape
xvii. di. Nō licuit. ⁊ ca. Multis
papa ſol⁹ pōt. di. xvii. ⁊. q. vi Iō
¶ Tertio ꝓbat. cui⁹ ptās ſe ex
tendit ad altioꝛes ⁊ nobilioꝛes
act⁹: ille talis ē maioꝛ autoꝛita
tis. ſʒ papa ē hmōi. igr. Maioꝛ
ꝓbat: qꝛ ꝑ effect⁹ cognoſcit cā
⁊ quāto nobilioꝛes ſūt. tāto ma
gis manifeſtāt nobilioꝛē cauſā
Qꝛ qcq̄d ꝟtutis ē i cauſato: vir
tualiter ꝑhabitū eſt i cā. ⁊ modo
altioꝛi. nō eq̄li. vt dr̄ in ꝯmē. vi
li. de cau. Cū ergo papa ſit per
ſuā auctoꝛitatē q̄ſi cā infoꝛmās
et ꝑficiēs auctoꝛitatē alioꝝ: iō
emittit de ſe: et ei⁹ autoꝛitas ſe
extēdit ad nobilioꝛes act⁹. Sʒ
minoꝛ oñdit. qꝛ ſua autoꝛitate
pōt a pena purgatoꝛii liberare
Vñ ſcūs doctoꝛ Tho. i. iiii ſen.
di. xx. dicit: ꝙ ſolus papa: qꝛ ha
bet plurimā ptātē: pōt idulgē-
tias facē: ꝓut vult. Et dicit ho
ſti. ꝙ ſi ꝯſequet gñalē idulgētiā
ꝯſitā ꝑ papā: ſtati euolat ad ce
lū: ſi i tali ſtatu diſcedat. A pe-
nis ergo purgatoꝛii pōt libera
re: et ab illis penis ꝑſeruare vi
uos ꝑ idl'gētiā. Vñ mgr i. iiii.
ſen. xxxv. di. expſſe dicit: ꝙ illi
ꝓ q̄bus fiūt plura ſuffragia: et
plures idulgētie acq̄rūt: citi⁹
a penis liberātur. ¶ Cōtra di
cta arguit. Et p̄mo ſic. ptās pa
pe nō ſe extēdit niſi ſup terrā.
nō ſub terra. ergo idulgētia n̄
ꝓdeſſet exn̄tibꝫ in purgatoꝛio.
Antecedēs notū eſt ꝑ illō quod
xp̄s dixit petro. Quodcūqꝫ li

tertia ꝓba.

papa a pe-
nis purga-
toꝛii pōt li
berare,

gaueris ſup terrā. ⁊c. ¶ Scdō
arguit. Illis ꝓdeſt idulgētia: q̄
ſūt in ſtatu merēdi: ſʒ exn̄tes in
purgatoꝛio nō ſūt i ſtatu merē
di igr. ¶ Tertio arguit nō ꝓ
deſt idulgētia niſi illis q̄ faciūt
illud: ꝓ quo idulgētia dat ſed i
penis purgatoꝛii exn̄tes nō pñt
illud facē. vt eſt viſitare talē ec
cleſiā: vel dare ecclie tātā quā-
titatē: vt in idulgētia ꝯtinet er
go exn̄tib⁹ i purgatoꝛio nō valꝫ.
¶ Rn̄det ad p̄mū qñ dr̄ in an
tecedēte: ꝙ ptās pape nō ſe ex-
tēdit niſi ad illos q̄ ſūt ſup ter-
ram: ad hoc dicēdū ꝙ idulgētia
ꝓdeſt dupliciť. ſ. pn̄cipalit ⁊ di
recte. ⁊ hoc mō ſolū ꝓdeſt viuis.
Alio mō ſecūdario ⁊ indirecte. ⁊
ſic ꝓdeſt exn̄tibꝫ i. purgatoꝛio.
Ex dictis ſcti Tho. cū quo con
coꝛdat Frāciſc⁹ de maronis in
tractatu de idulgētiis. viii. ꝯſi
deratiōe i. iiii. docu. vbi idqt. In
dulgētie ſolū ꝓficiūt i hoc mūdo
qꝛ dant ſcdm ecclie militantis
autoꝛitatē: q̄ eſt ſolū i hoc mūdo
nec ei⁹ autoꝛitas directe ad ali
um mūdū ſe extēdit. Nota ꝙ i
hoc qd dicit: ꝙ autoꝛitas nō ſe
extēdit directe ꝯcedit: ꝙ ſe extē
dit idirecte. Nā ipſe Frāciſcus
ponit circa diffinitionē idulgē
tie ꝙ duo ſūt gña hoīz q̄ idonei
ſūt ad idulgētie bñficiū ꝑcipiē-
dū. vʒ illi q̄ ſūt in hoc mūdo poſt
penitētiā verā ⁊ illi: q̄ ſūt icluſi
i purgatoꝛio. Et ad hoc ꝓbādū
iducit illud Iſa. c. l. Spiritus
me⁹ ſup me. ad ānūciādū pau
perib⁹ miſit me. vt mederer cō
tritos coꝛde. Et hi ſūt viui vere
penitētes q̄bus ꝓſūt idulgētie.
Et ſequit i auctoꝛitate vt parē
captiis idl'gētiā. ⁊ hi ſūt exn̄tes
i purga. q̄b⁹ ſcdārio ⁊ idirecte ꝓ
ſūt idl'gētie. Et ſic ꝯcoꝛ. Frā. ⁊

indulgētia
dupl'r ꝓdeſt

alii quidā cū ſācto doctore.

Ad ſecūdū

cōcedo ꝯſequētiā ſ3 nego maio
rē. ſ. ꝙ ſolū ꝓſūt indulgētie il
lis: q̄ ſūt i ſtatu merēdi ⁊c. Im
mo hoc nō eſt verū. imo indul
gētie ꝓſunt nō ſolū: illis: q̄ ſūt
i ſtatu merēdi: ſed etiā illis: q̄
dū viuerēt: meruerūt. nā licet
exiſtētes i purgatorio nō ſint i
ſtatu merēdi: ⁊ eis non ꝓſint ꝓ
ter hoc indulgētie: nec bona vi
uorū ꝓ eis facta tamē proſūt
hec eis: q2 dū in humanis viue
rēt meruerūt Vñ Au. li. lxxxiii
q̄ſtionū inq̄t. Nō eſt negādum
defūctorū aīmas pietate ſuorū
viuētiū releuari: cū ꝓ illis ſa=
crificiū mediatoris offerꝫ: ⁊ alia
bona fiūt. ſed eis hec ꝓſūt: qui
cū viuerēt: hec vt ſibi poſtea poſ
ſēt ꝓdeſſe: meruerūt ¶ Unde
Aug. dicit: ꝙ eis ꝓſunt: q̄ dū vi
uerēt: meruerūt ſibi vt poſtea
poſſint ꝓdeſſe poſt mortē Et no
ta: ꝙ illis nō ꝓſūt ex pte facientis
ſiue ille talis ſit i caritate: ſiue
nō ſ3 ex pte eorū q̄ fecerūt i cor
pore p q̄ meruerūt vt ſibi valerēt
poſt mortē: ſi fierēt ꝓ eis aliq̄ bo
na. Cōcludiꝫ ergo. ꝙ licet exi=
ſtētes i purgatorio nō ſint i ſta
tu merēdi: tñ eis ꝓſūt idulgē=
tie. q2 cū viuerēt meruerūt.

Ad tertiū

dico ꝯceſſa ꝯſequētia ⁊ negata
maiore. ſ. ꝙ nō ꝓdeſt idulgētia
niſi illis: q̄ faciūt illō: pro q̄ in
dulgētia daꝫ. ſ3 dico cū ſancto
tho. iiii. ſē. di. xxxv. ñ ſolū ꝓdeſt
⁊ hīs: ſ3 ⁊ illis: ꝓ q̄b⁹ illud fit: ꝓ
q̄ idulgētia daꝫ ſi tamē fiat ſub
hac forma Quicūq3 fecerit hoc
vel illud: vel dederit ꝓ tali exi=
ſtēti i purgatorio: tūc nō ſolū vi
uo ſ3 etiā mortuo ꝓderit idulgē
tia. Nō eni ē aliq̄ ratio: q̄ eccle
ſia poſſet trāſferre merita ꝯmu
nia q̄b⁹ idulgētie innitūꝫ viuoſ
⁊ nō i mortuos. Cōcordat. Pe
de tarātaſia papa ⁊ Al. magn⁹
Ad hoc facit. di. xx. i q̄ hēꝫ: ꝙ in
dulgētie multū ꝓſūt his: q̄ ſūt i
purgatorio. ꝓ opiniōe iſta non
ſolū pallegati doctores ſūt ſ3 et
Ray. i. pgr. lxvi Sciēdū tñ. i fi
ne. Et Inno. extra de peni. ⁊ re
i glo. ſup ca. Nō aūt. Et dicūt
ꝙ idulgētie poſſūt p papā extē
di ad eos: q̄ ſūt i purgatorio. vt
cū hoc i litterā remiſſionis ponit
ꝫ. Gui. glo Ray dicit: ꝙ licet pa
pa nō hēat ligare neq3 ſoluere ni
ſi ſup trā nō ſub tra: ſi tñ tali=
b⁹ faciat idulgētiam nolo dicit
iſte ponere os i celū: de plenitu
dine poteſtatis ei⁹ temē dubitā
do. Et dicūt Tho. ⁊ Al. ꝙ ſic va
let exiſtētib⁹ i purgatorio idul
gētie nō ꝙ ipſi a pena abſoluā
ꝫ. ſ3 ꝓ eis ſoluiꝫ de ꝯmuni the=
ſauro ecclie dei Theſaur⁹ ecclie
ē merita chriſti ifiniti valoris.
merita v̄ginis ei⁹ matris ſācto
rū martirū ⁊ aliorū ſātorū inume
rabiliū. Et idē dicūt canoniſte i
all. c. qđ autē de peni. ⁊ remi. ꝙ
effuſio ſāguinis chriſti ⁊ marti
rū eſt theſaurus i ſcrinio ecclie
poſit⁹ ⁊ ei⁹ claues habet vicari⁹
chriſti. ſ. papa. ⁊ q̄ñ vult aperit ⁊
ꝯmūicat. Unde minima gutta
ſāguinis chriſti ſufficiēs eſt ad
remiſſionē oīm peccatorū: q̄ ſūt
fuerū erūt ⁊ eſſe poterūt. ¶ Et
nota: ꝙ idulgētie daꝫ ñ ad adū
glia3: niſi ex ꝯſequēti ſ3 ad au=
ferēdū penā: itellige mō p̄dicto

qualiꝫ ꝓſūt indulgētie aiab⁹ exñtibus in purgatorio.

theſaur⁹ eccleſie eſt.

indulgētia dantur.

Non q indulgētia a pena ali
quē abſoluat: ſed p eis ſolui-
tur de theſauro cōmuni eccle-
ſie. Cōſtat ergo: q papa poteſt
aias viuoꝝ a penis purgato-
rii pſeruare/et exiſtētes i pur
gatorii penis liberare. qd erat
probandū. Cū ergo papa ſit vo
catus in plenitudinē poteſtatis
durū eſſet contra tantā pote-
ſtatē clauis diſputare. De pe.
di. i. Agite penitentiā. Et. d. i.
pōderet. ¶ Alia ē opinio huic
contraria. hec eſt hoſtienſis. v.
Nō quibus proſunt indulgen
tie p. Sed et viuis. etiam ꝛ. v.
vltimo Vbi operant. Et dicit
ſimpliciter: q indulgētie nō va
lent defunctis. cū nō ſint de fo
ro eccleſie. Sed bona quibus
quis meretur indulgētiam vt
elemoſyne et peregrinationes
valent defū ctis. ſicut ꝛ alia ſuf
fragia eccleſie caritatis. Sed
ſi queratur: que iſtarū opinio
eſt tenēda Reſpōdeo q prima
eo quia verior eſt ꝛ ſanior. Nā
ſi alia viuoꝝ ſuffragia vt ſūt ele
moſine peregrinationes ꝛ hu
iuſmodi: valent defunctis: nō
q ſint de foro eccleſie / ſed fue-
runt/et dū viuerēt eis iſta pro
deſſe meruerūt: non minus in
dulgentie eis proſunt: ſi conce
duntur eis. dum tamen viui p
ipſis illud pro quo indulgētia
datur opere compleant. Etiā
eccleſia dei illuminata eſt ſpiri
tu ſancto: et ideo non eſt aſſerē
dū: q papa aīas a penis pur
gatorii liberare non poſſet. cū
eccleſia chriſti ſpōſa vtat hiſ in
dulgētiis. Tum quia magis
eſt liberare a pena infinita q̄ a
pena finita. ſꝫ. Gregorius libe
rauit. Traianū per orationē a

q̄ idulgētie valēt defunctis ſcdꝫ ho.

pena inferni: que eſt infinita:
multomagis papa per idulgē
tiam poteſt liberare exiſtentes
in purgatorio a pena tempora
li ꝛ finita. Et hanc opinionē ſe
quuntur canoniſte i allegato ca
pitulo. Nō autē. de peni. ꝛ re-
mi. Loquendo tamē de indul-
gentiis pape. Nꝫ non occurrit
ratio: quare eccleſia non poſſit
theſaurum ſuum cōmunicare
mortuis ſicut viuis. Maxima
nanqꝫ virtus eſt harum indul
gentiarum et remiſſionū a deo
q homo mortalis niſi ei diuinꝰ
iuſſit reuelatū: ignorat: quan
tum valet remiſſio. quia valet
ſecundum deuotionem penitē
tis ꝛ ipſarum: que ſuffragantꝰ
et earū menſuram nullus ſci-
re poteſt niſi deꝰ. et ſic nec mē
ſuram remiſſionis. De con. d.
iiii. Queris. Et di. v. Nō me-
diocriter. Et de peni. di. i. Que
penitet. Et ideo nota ſcdꝫ ino
centiū: q quando ſunt diuerſa
iura ꝛ opiniones. ſ. non contra
deum et bonos mores huma-
nior ſentētia eſt preferenda. ſ.
ceteris paribus. Extra d trāſl.
ca. ii.

Nota optimā auctoritatem.

Sed com
muniter ſolet queri: an papa p
indulgentiam poſſet totū pur
gatorium expoliare? Ad quod
dicendū: q aliqui ſunt in pur-
gatorio: qui carent aliis bonis
propter que ordinate ſūt idul
gentie valere.

q̄ req̄ſita ſūt ad idulgētiarū valorē.

Quattuor
enim ſūt: que requiruntur: vt
idulgētie valeant. Duo ex pte

dancti. l. auctoritas: ꝛ cauſa ra
tionalibilis ſeu cõueniẽs. Duo
alia ſunt ex parte recipiẽtis. ſ.
ꝙ ſit in ſtatu merẽdi. vt ibiuis
vel ꝙ meruerint talia bona eis
prodeſſe: dum viuerent. vt in-
exiſtẽtibus in purgatorio. Se
cundum quod requiritur ex p-
te recipiẽtis: eſt: vt faciat illud
pro quo indulgẽtia datur. vel
fiat illud per viuos pro illis: ꝙ
manẽt i purgatorio Et ſi iſtud
vltimum defuerit exiſtenti in
purgatorio: ꝙ pro eo nõ detur
illud: nec fiat: pro quo indulgẽ
tie conceduntur: non liberat.
quia caret illo: pro quo indul-
gentia data eſt. Aliqui vero
ſunt in purgatorio: qui carent
ſacramentis eccleſie: quos deꝰ
immediate per ſuam gratiam
ſaluos fecit. et tamen vult eos
punire in purgatorio ſecundũ
taxationem ſue iuſticie. ꝛ iſti ꝑ
indulgentiã non liberantur a
penis purgatorii. Unde gloſa
ſuper. i. cor. v. dicit: ꝙ iudica-
re de his ꝗ ſũt extra eccleſiã ꝑ
lati eccl'ie nõ ẽ ꝯceſſũ Et ſũt hec
verba. Quid michi de his qui
foris ſunt iudicare: nonne de
his qui ſunt intus: iudicamus.
Alii ſunt: qui non carẽt bono
vel bonis illis: pro quo ſeu qui
bus indulgẽtia datur: nec etiã
eccleſie ſacramentis. ꝛ quantũ
ad iſtos omnes putarem: ꝙ pa
pa poteſt purgatoriũ expolia-
re. Dicit dominus Auguſtinꝰ
de ancona in tractatu de pote
ſtate pape. q. 22. ꝙ papa poſſet
expoliare purgatorium. Hoc
eſt conſiderandum vel quantũ
ad ſuam iuriſdictionẽ: vel abſo
lutam eius exequutionem: vel
diuinam acceptationẽ. Quan

quos põt a-
pertis pur.
liberare.

tum ad ſuam iuriſdictionẽ pa
pa poteſt expoliare purgatoriũ
animabus omnium: pro quibꝰ
facta ſunt bona illa: propter ꝙ
indulgentia conceſſa eſt. et ex
poliare omnibus illis qui non
carẽt ſacramentis. quia tales
dum viuerent: meruerunt. nã
iſti fuerunt de foro eccleſie mi
litantis per gratiam ſacramẽ
torum. Si conſideramus quo
ad abſolutam pape exequutio
nem. Dicendum: ꝙ papa non
poteſt: nec debet purgatorium
expoliare. Quia illisꝗ non fue
runt de foro eccleſie: theſaurꝰ
eccl'ie nõ eſt aperiẽdus. nec pa
pa põt hoc facẽ ptãte legitia ꝛ
ordinata. Si cõſideremꝰ quo
ad diuinam acceptationem ap
plicando papa intẽtionem ſuã
ad expoliandum totũ purgato
rium: et ꝙ deus acceptaret ip-
ſi pape: et cuilibet eſt incertũ.
Et probat illud ſuis rationibꝰ
Cõcludit: ꝙ papa poteſt ꝑmo
modo expoliare purgatorium
illis omnibus: pro quibus fit il
lud: pro quo indulgentia datr
qui fuerũt de foro eccleſie per
receptionem ſacramentorũ.

ꝓbatõ quar
ta eiuſdẽ cõ
cluſionis.

Quarto ad
idem. Illi qui nõ poſſunt liga
re ſed ab alio ligari: ſunt infe-
rioris autoritatis. ſed huiuſmo
di eſt ſtatus omnium prelato-
rũ reſpectu pape. igitr ꝛc. Ma
ior huius rãtionis patet: quia
ligare eſt quoddã agere. liga-
ri quoddã pati. quod ligatr pa
titur. et non niſi a virtuoſiori ꝛ
fortiori vt in naturalibus vide
tur. Actio eni importat dñium
ſuper paſſũ. Et ideo phũs. iii.

de anima dicit: ꝙ agens eſt no
bilius paſſo et honorabilius et
forma materia. Minor proba
tur: qꝛ papa poteſt epiſcopos
excōmunicare ⁊ non ecōuerſo
⁊ quod fortius eſt ab omnibus
actibus hierarchicis exequen=
dis priuare ꝑ hereſim. xxii. q.
i. Quicunqꝫ. et. c. Ubi ſana fi
des nō ē. xi. di. c. Deniqꝫ. Etiā
poteſt ipſos deponere. ii. q. vi.
Quanuis. et. c. Dudū igitur.
¶ Etiam hec cōſiderās beat⁹
Bernardus ad Eugenium li.
ii. dicit. Quis ſe alter ingerat
petri prerogatiue? ergo iuxta
canones tuos alii in partē ſolli
citudinis. tu in plenitudinem
poteſtatis vocatus es. Et pau
lopoſt. Nonne ſi cauſa extite=
rit: tu epiſcopo celū claudere?
tu ipſum ab epiſcopatu depo=
nere? etiam ⁊ tradere ſathane
potes? Et Seneca libro exor
dior. Fuerunt preſules impꝫ
fecte ſolicitudinis ſed roman⁹
pōtifex gaudet plenitudine po
teſtatis. In laudem plenitudi
nis poteſtatis ⁊ dominii pape
inquit bernardus de conſide=
ratione ad Eugenium li. ii.
Quis es tu ſacerdos magnus
ſummus pōtifex? tu princeps
epiſcopoꝝ / tu heres apoſtoloꝝ
tu primatu Abel / gubernatu
Noe: patriarchatu abrahā: or=
dine Melchiſedech: dignitate
Aaron: actoritate Moyſes: iu
dicatu Samuel: poteſtate Pe
trus: vnctiōe Chriſtus. Tu es
cui claues tradite ſūt cui oues
credite ſūt. Sunt quidam alii
celi ianitores ⁊ gregum paſto
res. ſꝫ tu tāto glorioſius: quā
to et differentius vtrunqꝫ pre
ceteris nomē hereditaſti. Ha=
bet enī illi ſibi aſſignatos gre
ges ſinguli ſingulos. tibi vni=
uerſi crediti vni vn⁹. Nec mo
do ouiū ſed ⁊ paſtorum. tu vn⁹
omniū paſtor. Premiſſa cōclu
ſio quadruplici probatione la
te manet roborata. quare dice
re non vereor: ꝙ ille qui tantā
poteſtatē pape denegauit i aſſe
rendo: ꝙ dictum priuilegium
concedere non potuit: in tene=
bris ambulauit.

Probatur
predicta concluſio modo ſupe
riori. iiii. rationib⁹. Et primo
ſic. Omnis ille qui habet ſuper
aliis precipiendi auctoritatē:
eſt illis maior vel ſuperior. ſed
papa eſt huiuſmodi. igit. Ma
ior patet. nam ſecundū iura ꝑ
in parem non habet iperium.
Extra de elect. Innotuit. Mul
to enī minus inferior in ſupe=
riorem. Extra de maio. ⁊ obe.
Cum inferior. Eo dr̄ ſuperior:
qꝛ habet ſub ſe inferiores vel i
ferioꝛem. Ex quo ſequitur. ꝙ
qui ī habet īperium in aliquo
illi ſuperior eſt. ſ. ſuperioritate au
ctoritat. Minor patet. quiſ ſan⁹
mentis papam principatuiter
reno ſubeſſe dixerit: cū etiam
iperator ſubſit epiſcopis. ar.
ad hoc. lxiii. di. Ualētinianus
Cunctis enim regibus et prin
cipibus habet papa principari
et precelle in terris i extremo ꝑ
lacionis dominii ſecundū intē
tionem canonis. ex. de ma. et
obe. c. Omnes vigēt tanta po=
teſtate papa chriſti vicarius: ꝙ
poteſt ponere ⁊ deponere impe
ratores reges ⁊ principes atqꝫ
excommunicare Unde Innocē

Scda ꝓbatio ꝑncipalis eiuſdē ꝯclu. prie ꝗ ad tēporales pricipes.

ſuperior dr̄.

de pape ptāte ſuprema

tius.li.excõmunicauit. Archa diũ.⁊ Ambroſius licet nõ papa Theodoſiũ magnũ.lxxxvi. di Duo ſũt zacharias papa regẽ francoꝝ depoſuit.⁊ pipinũ regis karoli imperatoꝛis patrẽ i loco eius ſubſtituit.xv.q.vi.Alius. Innocentius.q. depoſuit Fredericũ imperatoꝛẽ. Extra de ſen.⁊ re.iu. Ad apoſtolice.libꝛo.vi.

ſcda ꝓbatio q̃ ad dños tẽpoꝛales.

Secundo ad eidẽ arguo ſic. Illud eſt minoꝛis excellẽtie:qđ recipit lumen:⁊ mendicat illud ab alio ꝙ qđ habet a ſeipſo.ſed talis eſt ſtatus cunctoꝝ principũ terrenoꝝ reſpectu pape.igit. Maioꝛ patet de luna:que ẽ opaca.et recipit lumẽ a ſole.⁊ ſic lumine ſolis mẽdicato illuminat noctẽ:⁊ illuſtrat. Et quãto magis luna ſoli applĩcatur: tãto plꝰ lucet ⁊ maioꝛis lucis claritatẽ emittit.⁊ econuerſo i tantũ qđ quãdo ſol de directo ipſã reſpicit:dicit plena.quãdo vero ex aduerſo: dicit vacua. Minoꝛ patet.ſ.ꝙ talis eſt ſtatus imperialis. Nã ſicut luna illuſtrat ⁊ illuminat a ſole: ſic poteſtas iperialis quãtũ ad leges ciuiles quaſdã obſcuras.i.imperfectas:q2 ſunt cõtra deũ ⁊ ſalutẽ animarũ papa vt alt ſol ſuis clariſſimis radiis hoc eſt edictis regulis generalibuſq3 cõſtitutionibus illuſtrat. vt ipſe imperatoꝛ cõfitet i ſuo iure ciuili. vbi dicit:ſe amplecti q̃ttuoꝛ cõſilia vniuerſalia.vt per ea ſuis legibus derogetur. Et ideo in ciuili.iure aut vbi clerici apud pꝛopꝛos epiſcopos. coll. vi. di.

luna dr plena vl vacua

Lex. Leges nõ dedignãt imitari ſacros canones. De iudi.ca. Clerici ſpecialit i matrimonis ⁊ vſuris. Et ideo ad iſtud ꝓpoſitũ inſequendo doctrinã. Innocẽtii.3.qui habetur extra de ma.⁊ obe.c. Solite.per ſolẽ ðſignat dignitas papalis.ꝑ lunã dignitas imperialis.per diẽ ſpiritualia.ꝑ noctẽ temporalia deſignantur. vt ſit ſecundũ ipſũ.ſicut ſpiritualia pꝛecellũt tẽpoꝛalia:et ſol lunã:ſic papatus iperiũ ꝑ gradũ dignitatis cognoſcatur. Nonne papa tantam habet poteſtatem: qđ ſolus poteſt condere canonem generalem. xxv. q.i. parrafo His ita:circa medium. Et facere conſtitutiones generales quibus oẽs habẽt obedire. Extra.c.e.i. Sedꝗ papa legibus imperatoꝛis ſubiaceat: abſit. Extra de ſup.ne. Licet. Et qui filii ſunt legitimi.c. Per venerabilẽ. Et de iudi.ca. Nouit.

Tertio ad ſidẽ. Illud ꝙ poteſt agere in ſuperioꝛẽ:poteſt ꝑ cõſequẽs agere in omnia:que ſibiecta ſunt. ſed papa poteſt agere in pꝛelatis.ſequitur etiã ⁊ in pꝛincipibus terrenis.quia ſubditi ſũt ei. Veritas maioꝛis oſtendit q2 ſic ẽ i pꝛaticis ſicut i ſpeculatiuis q2 qđ qđ cõtinẽtur ſub genere ſubalterno:cõtinetur ſub genere generaliſſimo eiuſdẽ oꝛdinis. Ad ꝓbationẽ minoꝛis aſſumo illud ꝙ habetur.xi.di.ꝑrafo.i.vbi dicitur. Petrũ in ſũmũ ſacerdotẽ. Chꝛiſtus eligit ꝓ omnibus. dũ ei pꝛo oibus ⁊ pꝛe oibus claues regni celoꝝ dedit

tertia ꝓbatio ꝓncipes tẽpoꝛales.

et a ſe petra petrū ſibi nomē i
pꝯſuit Et.lxxxxvi. di. Quis du
bitet ſacerdotes regū ⁊ pꝛicipū
oīumq3 fideliū patres ⁊ magi=
ſtros cenſeri? Nonne miſerabi
lis inſanie eſſe cognoſcitur: ſi fi
lius patrē: diſcipulus magiſtrū
ſibi conetur ſubiugare. Et aliud
capitulū ibidē dicit. Si ipera=
toꝛ catolicus eſt: quod ſalua pa
ce ipſius dixerimus: filius eſt:
nō pꝛeſul eccleſie. Et inde Va
lētinianus iperatoꝛ iclitus ſuf=
fraganeis mediolanēſis eccle
dixiſſe legitur. Talē in pontifi
cali ſede conſtituere curate: cui
et nos qui gubernamus iperiū
ſincere noſtra capita ſubmitta
mus. et eius monita cum tanq̄
hoīes deliquerimus: ſuſcipia=
mus neceſſario velut medica=
menta curantis. lx. di. Valeſi.
Et dicto capi. Nouit. de iudi.

quarta pba tio q ad eoſ= dē platos.

Quarto p
bari. poteſt ſic: Ille eſt pꝛeminē
tioꝛis dominii: qui cōmittit rē
ſuā alteri: q̄ ille cui cōmittitur
ſed Chꝛiſtus cuius vicarius eſt
papa in terris: ꝯmittit eccleſiā
pꝛincipibꝰ terrenis igitur. Ma
ioꝛ patet: quia ille qui ſuā rē al
teri cōmittit: eſt dominus rei.
alter cui cōmiſſa eſt nō. ſed ha
bet illam ſolum ſeruare/et pꝛo
illo cuius eſt cuſtodire. Nā res
que cōmittitur ſiue accomoda
tur: nō debet vti ille: cui cōmiſ
ſa eſt. niſi eo modo: quo ſibi ac
comodata ſiue cōmiſſa eſt res
talis. ſ. iuxta voluntatē dñi rei
illius. alias cōmittitur furtū
.ff. de furtis. l. Qui re. Minoꝛ
patet per Iſidoꝝ libꝛo. 3. de ſū
mo bono. c. liii. vbi ita inquit.

Cognoſcāt pꝛincipes ſeculi deo
ſe debere rationē reddere pꝛo
eccleſia quā ipſi tuendam ſuſci
piunt. Nā ſiue augeatur pax
et diſciplia eccleſie per fideles
pꝛincipes/ſiue ſoluatur: ille ra
tionem ab eis exigit: qui eoꝛū
poteſtati ſuam eccleſiam credi
dit. Et pauloante dicit: Intra
eccleſiam poteſtates neceſſarie
non eſſent: niſi vt quod non pꝛe
ualent ſacerdotes efficere p do
ctrinam ſiue per doctrine ſer=
monem poteſtas hoc imperet p
diſcipline terroꝛem. Ad tutio=
nem eccleſie commiſſū eſt pꝛin
cipibus terrenis pꝛincipalr vnū
gladium. ſcilicet tempoꝛalem
ſiue materialem. vt vulnerent
et percutiant inimicos fidei he
reticos ſciſmaticos ⁊ infideles
Nam papa vtrumq3 habet gla
dium. In huius ſignum dictū
fuit Chꝛiſto. Domine ecce gla
dii duo hic. Vno ſcilicet gladio
tempoꝛali vſus fuit. Petrus q
debebat in papatus regimine.
Chꝛiſto ſummo pontifici ſucce
dere. et illo ſanguinem effudit
dum auriculam ſerui amputa
uit. Iſtum derelinquit ſiue cō
miſit pꝛincipatui terreno. Se
cundum ſpiritualem ⁊ nobilio
rem reſeruauit petro Chꝛiſtus
⁊ petri ſucceſſoꝛibus. Et habēt
iſti duo gladii quendam oꝛdi=
nem et ſubalternationem. ita
q̄ gladius eſt ſub gladio. ſcil3.
tempoꝛalis ſub gladio ſpiritua
li. ſicut dignitas ſub dignitate
Et notandū eſt: q̄ eccleſia per
ſe et imediate habet vſum gla
dii ſpiritualis. Et ratione ſub=
iectionis poteſt vti: et vtitur i=
perando et delegando per lai=
calem manum gladio tempoꝛa

gladiꝰ tpal eccl'e dat pa pa vtrūq3 hz

gladium vtrumq3 papa hz.

ti. Hoc enim ex ſenſu veteris te
ſtamenti colligi poteſt. in quo
bella multa autoritate et man
dato ſacerdotum ſunt commiſ
ſa. ¶ Tenet Hoſtienſis: ꝙ ꝗuis
iuriſdictiões ſint diſtincte quo
ad exequutionem: tamē impe=
rator romanorū imperium te
net ab eccleſia. et poteſt dici of
ficialis eius. et papa ipſum cō=
firmat/ vngit approbat/ et de=
ponit. vtſ. cap. Venerabilem
de elec. Ad iſtud propoſitum lo
quitur Seneca in ſuis exordi
is: Imperialis maieſtas ſuam
ceruicem inclinet ratione eccle
ſie/ ⁊ Petro clauigero Jeſu chri
ſti. quoniam per ipſum princi=
patum ſummum ſuſcipit et ex
cellentiam diadematis glorio
ſi. ¶ Dicitur papa clauiger qr
habet duas claues. Unā qua
claudit et aperit/ ligat ⁊ ſoluit
quoad ſpiritualia. Aliam cla=
uem qua vtitur modo premiſſo
quoad temporalia. xx. di. Om
nes. xi. di. v: primo ca. Venera
bilem. de elec. Papa ergo vtrū
qꝫ gladium habet et poteſta=
tem. xx. di. ca. Omnes in gloſa
quod oſtendit Bernardus lib.
de conſideratione ad Eugeni=
um dicens. Tuus ergo. ſcilicet
gladius materialis. et ipſe. ſcꝫ
princeps terrenus tuo forſitā
nutu. et ſi non tua manu euagi
nandus. Alioquin ſi nullo mo
do ad te pertineret/ et his dicē
tibus apoſtolis: Ecce duo gla=
dii hic: non reſpondiſſet domi=
nus: ſatis eſt. ſed nimis eſt.
Uterqꝫ eccleſie ſpiritualis gla=
dius et materialis: ſed hic qui
dē pro eccleſia/ ille vero alius
ab eccleſia exercendus. Poſtꝗ̄
igitur terreni principes a chri=
ſto et eius vicario habent gla=
dium: vt illo vtantur in tēpora
libus: debent ſuper omnia ec=
cleſiam deffendere manutene=
re et protegere cum armis et
bellis. Et licet iſtud videat̄ eis
onus graue: tamen eſt meritū
grande. Nam natura et eius
actor mouent filios honorem
matris cuſtodire et eius iniu=
rias euitare. Et ideo impera=
tor Carolus legitur dixiſſe di.
xix. ca. In memoriam. Hono=
remus ſanctam romanam ec=
cleſiam et apoſtolicam ſedem
vt q̄ nobis ſacerdotalis eſt ma
ter dignitatis: eſſe debeat eccle
ſiaſtice magiſtra rōnis Quare
ſeruāda eſt cū māſuetudie hu̇i
litatꝭ. Et lꝫ vix ferendū ab ipſa
ſancta ſede imponat̄ iugū: ta=
men feramus et pia deuotione
tolleremus. Eſt ergo papa ſu=
per omnes imperatores reges
⁊ principes Ideo in ſigura ſue
dignitatis et precexcellentis po
teſtatis ei dictum eſt illud Hie
re. primo. Ego conſtitui te ſu=
per gentes ⁊ regna. vt euellas/
et deſtruas/ et diſſipes et plan
tes. Extra de iudi. Uenit. Pro
bata. iiii. medio concluſio pre=
miſſa quare ab omis errore ſe
non poterit excuſare: qui. x. vi
cario poteſtatem preſumpſit
denegare/ et ipſius priuilegii
intenſionem mutare. Qui pri
uilegia eccleſiaſtica contēnunt
et frangunt: ſacrilegium com=
mitunt. ii. q. ꝛ. Qui diuinis.

Tercio p
bo ꝑncipal'r dictā ꝯclonē Sed
anteꝗ̄ hoc fiat ꝑmittā aliqua
notabilia in ſequentibus vtilia

Imperiū a roma. eccle hꝫ iperator.

tercia ꝓba=
tio ꝑncipal'
dicte prime
conclu. quo
ad ciuis

Pꝛimū: ꝙ ſi in decretalibus ſe
quētibus vel dicti doctoꝝ repe
titur: qd papa nō pōt: vel non
debet facere: ē intelligendum:
ſic. ſ. ſine rationabili cauſa vel
motiuo: vel niſi aliud melius
ſuadeat: vel niſi vtilioꝛa reſpe
xerit. ❡ Secundū: ꝙ papa nō
artatur ſtatutiſ eccleſie nec di
ctis doctoꝝ: except dūtaxat fi
dei articulis ꝛ ſacramētis ꝛ il-
lis: que ſunt de iure naturali.
❡ Tertium: ꝙ vbi repitur: ꝙ
papa tenet vel ſibi cōuenit ꝛ ſi
milia: debēt talia intelligi vba
ſ. de potētia limitata iure. nō
autē abſoluta magnitudinis
poteſtatis.

His nota

bilib⁹ p̄miſſis ꝓbari pōt. ꝯclu
ſio ſepe ꝓbata. ſ. quattuoꝛ ra=
tionib⁹ nā i quattuoꝛ pōt pa=
pa diſpenſare: q̄ p̄ma facie vi=
dētur iuri repugnare. ❡ Pꝛi=
mo diſpēſat cū bigamo i oib⁹
oꝛdinib⁹. ❡ Secundo diſpen
ſat cū monacho: ꝛ ide fit ꝓpꝛie
tarius. ❡ Tertio diſpenſat in
voto caſtitatis cōcedendo duce
re vxoꝛē. ❡ Quarto diſpenſat
in oibus votis ꝓpter altū ſui di
tionem.

ſupra q̄ pa=
pa pōt diſ=
penſare.

Contra pꝛi

mū aē habetur. xxxiiii. di. Le=
ctoꝛ. inq̄ hētur: quod bigamus
non pōt ꝓmoueri niſi vſqꝫ ad
ſubdiaconatum excluſiue. Et
hoc habet eccleſia ꝑ dictū apo=
ſtoli ꝯfirmatū conſtitutionib⁹
eccleſie. 33. di ꝑ totū. ꝛ extra de
bigamis nō oꝛ. ergo papa nō ꝓ
teſt diſpenſare.

Ad hoc di

cendum: ꝙ papa q̄ ſuccedit pe=
tro i eq̄litate poteſtatis: nō ar
taē ſtatuto appoſtoli nec eccle
ſie i hoc. Huic reſpōſioni cōcoꝛ
dat tho. i. iiii. ſuo ſcū. di. xxvii.
dicens. Et ſi obiici: ꝙ cōtra do
ctrinā apoſtoli diſpenſare non
licꝫ. Hoc verū eſt quātu ad ea
que ſūt de iure naturali ꝛ quā
tū ad ea: q̄ ſunt de neceſſitate
ſacramentoꝝ et fidei. ſꝫ i aliis
q̄ ſūt de inſtitutiōe apoſtoloꝝ
cū eccleſia hēat nunc eandē po
teſtatē ſtatuēdi ꝛ deſtituēdi q̄
tūc habuit poteſt ꝑ eū qui p̄ma
tū tenet diſpenſari. Ideo luci⁹
papa diſpenſauit cum parnoꝛ
mitano archiepiſcopo. q̄ fuerat
bigamus. Dicit dn̄s petrus de
lucra i ſeptenario cādelabꝛoꝝ
vbi tractat de excellencia pote
ſtatis pape: ꝙ bigamus a ſuſ=
ceptione ſacroꝝ oꝛdinū non re
pellitur ꝓpter vicium irregu=
laritatis. ſꝫ ꝓpē defectū ſacra=
menti. Cū ergo papa huiuſmo
di impedimētū tollit: poterit ta
lis licite ad ſacros oꝛdines ꝓ=
moueri.

in q̄bus pa
pa pōt diſ=
penſare.

Arguitur

ꝑ illud. Contra ſecūdū: ꝙ hēē
extra de ſtatu monachoꝝ. Cū
ad monaſteriū. in fine. Non
exiſtimet abbas: ꝙ ſuꝑ habēda
ꝓpꝛietate poſſit cū aliq̄ mona
cho diſpēſare. qꝛ abdicatio ꝓ=
pꝛietatis ſicut ꝛ cuſtodia caſti=
tatis a deo eſt annexa regule
monachali vt cōtra eā nec ſum⁹
pōtifex poſſit licētiā indulgere.

vtrū papa pōt facere de monacho nō mōachū

Ad hoc argumentum reſpondet dando ſenſum illius decretalis. Et p maiori declaratione dicte decretalis eſt cōſiderandū: q due ſunt opiniōes. vna dicit: q papa nō pōt diſpēſare: q monachus exiſtens mōchus habeat ppriū. ſz q pōt de monacho facere non monachū. et ſic ſolutus monachus a monachatu erit ſolutus a voto paupertatis. Et huius opinionis ſūt alanus/vincētius et iohannes et cum eis opinātes. ¶ Sed videt q ſine hoc q monachus ſit ſolutus a monachatu papa poſſit diſpenſare i voto paupertatis. cū in oībus votis ſemp intelligat excepta ei9 autoritas. Extra de re. xſti. Et de iureiu. Venientes. Sed quid ad decretalē in cōtrariū pallegatam extra de ſtatu monachorum. Dicendū: q talis decretalis in hoc quod dicit nec ſum9 pontifex. et c. debet intelligi: q papa nō poteſt facere de potentia limitata iure. ſz bene de abſoluta magnitudinis poteſtat. ¶ Secunda opinio dicit: q papa monacho manēte monacho poteſt diſpenſare: q monachus habeat ppriū. qz poteſt de plenitudine ſue poteſtatis auferre ſubſtantiam rei. ar. C. de rei vxorie. l. Vna. in principio. Et de nichilo poteſt aliquid facere. 3. q. vi. Hoc quippe. Et de cōſe. di. 2. Reuera. Sed quid ad decretalem in cōtrariū? Dicunt iſti ſic. Non poteſt. i. nō conuenit poteſtati illius ſic. 22. q. v. Si paulus. de ſolito. quia non cōſueuit hoc facere. tñ ſi vellet facere: poteſt. Sed videt: q ſit bene dictum ſic: nō poteſt ſine rationabili motiuo vel magna cauſa deo magis placente. vt etiā notant. Bñs. Inno. et Hoſti. in dicto ca. Cū ad monaſterium. ¶ Contra tertiū ar. habetur extra de ſtatu monachoꝝ Cum ad monaſteriū. in fine. 32. q. 1. Nuptie. vbi habet: q votum continētie ſolenne nō pōt cōmutari. quia vix vel nūq poteſt melius inueniri. Et aſſignatur ratio: quare nō poteſt diſpenſari in voto caſtitatis per pfeſſionē ſolēnizato. qz caſtitas eſt annexa regule monachali. In hoc concordat Tho. ſcda ſecunde. q. lxxxviii Votū continentie nō eſt eſſentialiter annexum ordini ſacro. ſz ſtatuto eccleſie. vnde per eccleſiā videtur q poſſit diſpenſari. Sed votū continētie eſt eſſentiale ſtatui religionis. per quē homo abrenuntiat ſeculo totaliter dei ſeruitio mancipatus. quod nō poteſt ſimul ſtare cū matrimonio in quo incumbit neceſſitas procurandi vxoris et prolis familie et rerum: que ad hec requiruntur. Et ſequitur. Ideo in voto ſolennizato per profeſſionem religionis non poteſt per eccleſiam diſpenſari. Hec tho.

Sed cōtra hoc arguitur ſic: papa poteſt facere de monacho nō monachū et diſpenſare in voto paupertatis: ergo et in voto caſtitatis. Antecedens patet per ſuperi9 allegata. ſed cōſequēs pbatur quia non magis videtur papā poſſe diſpēſare in vno q in alio

cū ſit vnū ſicut reliquū ſubſtā=
tiale ⁊ eſſentiale religionis.
Nec obſtat ratio facta ſcti tho.
inquiētis: ꝙ papa nō poteſt diſ
penſare: eo quia votum conti=
nentie eſt eſſentiale ſtatui reli
gionis: quia ſecundum eundē
in. iiii. ſen. di. xxvii. eccleſia' ha
bet et nūc eandē poteſtatē quā
et prius habuit. Sed cum pro
feſſio ſolennis certe religionis
per monachum facta ſit per ſe
dē apoſtolicā approbate religio
nis ꝑmiſſio: vt ponūt doctores
ſequitur ꝙ papa poteſt diſpen=
ſare in voto cōtinentie ſolenni
zato ꝑ profeſſionē cum talis ꝓ
feſſio ſit ſolennis approbate re
ligionis promiſſio per ſedē apo
ſtolicam. Nam ſicut ſedes apo
ſtolica approbat monachi pro=
feſſionē: ſic diſpēſat ſi vult. Et
poteſt diſpenſare in votis reli=
gionis. ⁊ non minus in vno ꝙ
in alio. Quod iam viſum fue=
rit in regno portugalie et in re
gno etiam aragonie de raymi
ro monacho ſancti poncij de to
meriis: qui per diſpenſationez
ſedis apoſtolice in ſolio regio
aragonū regni ſublimatus du
xit in vxorem ſororem comitis
pictauēſis: de qua filia habuit
nomine patronam ſiue patro=
nillam: que poſtea cum comite
barchine matrimonii aliter co
pulata regnauit in cathalonia
et aragunia. Non eſt ergo de=
negandum tale poſſe pape.

quibus diſ= pēſatū de ẽ vi to cōtinē= cie.

Ad hoc re
ſpondeo totū cōcedendo ſicut
innuit argumentū licet vtrum
qȝ ſit ſatis probabile ſicut iter
arguendū videbit ⁊ que pars
ſit ſolidior dicetur. Sed videt
papā talia non poſſe facere: qȝ
minus bonum non debet ꝑpo
ni maiori bono. Cū eni votum
cōtinentie in religioſo ſit tātū
bonū ꝙ vix vel nunꝙ poteſt me
lius inueniri: ſequitur: ꝙ non
pōt cōmutari in matrimoniū.

Ad hoc di
cendū ꝙ maius bonū eſt bonū
cōe ꝙ ſingulare. Pōt eni papa
propter aliquod magnū bonū
cōitatis vel reipublice diſpen=
ſare: qȝ melior eſt ſalus multo
rum ꝙ vni⁹. Et ideo ſcdm Ho
ſti. ⁊ Innoc. ille non peccat qui
minus bonū in maius bonū cō
muttat/ vel qui maius bonum
minori bono preponit: cū ſem=
per bonū cōe debeat preponi
bono ſingulari. Extra. e. de re
gularibus. Licet in fine. Et de
poſtu prela. c. Bone. in princi.
Et cōis vtilitas ꝑferē priuate
vii. q. i. Scias. ⁊. c. Mutatiōes
Nō eni ſolū matrimoniū tra=
hit monachum de monaſterio:
ſed cōis vtilitas/ dei voluntas
et dñi pape poteſtas. Sed qd
ad decretalē: que dicit votū cō
tinentie nō poſſe ꝯmutari/ nec
in illo papā poſſe diſpenſare vt
ante deductū eſt. Dicendū: vt
prenotatū ē: ꝙ talis decretalis
debet intelligi de poteſtate pa=
pe limitata iure nō aūt abſolu
ta. ſ. magnitudinis poteſtatis
¶ Cōtra quartū. Arguiē ſic ꝑ
illud ꝙ dicit. viii. q. i. Sciēdū
vbi hētur: ꝙ ſola obediētia eſt:
q̄ fidei poſſidet meritū et neceſ
ſaria ē obediētia: qȝ ſine ea qſ
qȝ infidelis eē cōuincitē etiā ſi
fidelis eſſe videatur. Ex dictis

p͛miſſis volo ꝓbare: ꝙ papa
nō poteſt in oībus votis diſpen
ſare Et arguo ſic. papa nō pōt
diſpenſare in voto obedientie.
ergo nō in oibus votis. Añs ꝓ
bat in hoc qꝛ obedientia eſt ne
ceſſaria: ſine qua quiſquis infi
delis cōuincit ꝛc. vt ſupꝛa. Sꝫ
ꝓbatur ꝯñs ꝙ nō poſſit in oib⁹
votis diſpenſare qꝛ nō pōt diſ
penſare in iſto obediētie ſolēni
zato per religionem. Ratio qꝛ
obediētia religioſi eſt maxima
virtutū: ideo nō videt: ꝙ poſſit
papa in hoc voto diſpenſare.

Obedi..tia eſt maxima virtutum

Cū ergo ſit maxima virtutum
que cauſa pōt melioꝛ inueniri:
per quā papa poſſet diſpēſare.
nā ſcd̄m iura inobediētia q̄ eſt
contraria virtuti ꝯobediētie: eſt
crimen idolatrie. viii. q. i.
Sciendū. Inobedientia eq̄pa
rat hereſi. ꝛ eſt pctm̄ ariolandi
.i. ars demonū colere/ ꝛ ibi fu=
neſta ſacrificia facere ꝛc. Legit
et notat. viii. q. i. Sciendū Si
enī inobediētia eſt maximum
pctm̄ ſuū contrariū. ſ. obedien
tia eſt maxima virtutum.

Arguitur ſe
cūdo ad idē auctoꝛitate ſancti
tho. ſcd̄a ſcd̄e. q. clxxxiiii. in den
tis. Exceptis virtu ibus theo=
logalicis fide ſpe ꝛ caritate int
virtutes moꝛales obediētia vi
detur maxima virtutū: quib⁹
aliquod terrenū cōtinetur: vt
ihereat deo Sed cū tria ſint ge
nera bonoꝛū que homo poteſt
cōtinere ꝓpter deū: quoꝝ infi
nita ſunt exterioꝛa bona. ſ. foꝛ
tune. media ſūt bona coꝛpoꝛis
ſupꝛema bona aīe: inter que
quodāmodo p͛cipium eſt vo=
luntas: inquātū. ſ. per volun=
tatem homo omnibus aliis bo
nis vtit. ꝛ ideo per ſe loquēdo
laudabilioꝛ eſt obedientie virt⁹
que ꝓpter deum contennit ꝓ=
pꝛiam voluntatem q̄ alie virtu
tes moꝛales que ꝓpter deū ali
qua alia contennunt.

In iſtis pꝛobationibus ꝓbat ſoluꝫ ꝙ obediētia eſt maxima virtutū

Tertio ar
guitur ꝓbando idem ꝙ ſit ma
xima virtutū: ꝓbatur per gre=
goꝛium vltimo moꝛ. vbi dicit.
Obedientia victimis iure pꝛe
ponitur: qꝛ per victimas alie=
na caro/ per obedientiam vero
volūtas ꝓpꝛia mactatur. Hec
grego. viii. q. i. Sciendum

Quarto ar
guitur idē ꝓbādo: nā per obe
dientiam homo religioſus vin
cit ſeipſum. ꝛ eſt magis vince=
re ſe q̄ vincere caſtrum: vt no=
tat Hug. viii. q. i. Sciendum.
Quod obedientia ſit maxima
virtutum patet: quia omnia
vota alia poſſunt commutari
in religionis obedientiam. di
cit alexander tertius Rei fra
cti voti nullatenus habeant:
qui tempoꝛale obſequium in
perpetuam noſcūtur religio=
nis obſeruantia ſiue obedien=
tiā commutare. Idem tho. in
quolibeto

Quinto ar
guit ad idē p decretū. xvi. q. i.
c. Placuit xo. vbi ita habetur.
Sicut piſcis ſine aq̄ caret vita
ita monach⁹ ſine mōaſterio. ſ.
in quo manet ſub obedientia.

Quod ſit maxima virtutũ pꝫ in hoc: qꝛ obligat ad ſemꝑ vſqꝫ ad morte̅ ⁊ poſt morte̅ religioſũ nam ſi religioſus reſurgeret a mortuis eſſet religioſus ⁊ ſub obedientia. Quod nõ ſic eſt de vxorato. nã poſt morte̅ ſi reſurgeret: eſſet ſolutus a matrimonio. qđ ipo viue̅te contraxit. et poſſet nubere cũ alia: ſi vellet. ⁊ econuerſo. vt notat Hug. di. ꝙ Lazarus poſt reſurrectione̅ no potuiſſet repetere vxore̅. nec illa eũ. Sꝫ ſi vellet ꝯiũgi oporteret: ꝙ ꝯtraheret de nouo. Facit ad hoc. 32. q. vii. Licite. i. q. i. Quod quidam.

Sexto ar

guitur ꝓbando ꝙ obedie̅tia ſit maxia virtutũ: illud e̅ maximũ per quod hõ meret maximũ ꝓmium: ſed ꝑ obedientiã meret religioſus maximũ premiũ: ergo obedie̅tia eſt maxima virtutum. Añs notũ. ſꝫ ꝯñs ꝓbatur ꝑ illud: qđ in vitis patru habet de quodã. qui raptꝰ vidit. quatuor ordines ante deũ. Primꝰ erat hoim infirmãtiũ ⁊ deo gratias age̅tiũ. Scđs erat hoſpitãtium ꝓ deo pauperes recipientium. Tertiꝰ erat anachoritarꝫ ſolitudine̅ gerentiũ. Quartus erat obedie̅tiũ. et hi preceteris hñbãt altiore̅ gloria. qꝛ erãt vte̅tes torqa aurea. Ideo ſcribit ad phi. 2. Factus obedie̅s. ⁊c. i cõtine̅ti ſequit maximũ ꝓmiũ ꝓpter qđ exaltauit illũ. ⁊ donauit illi nome̅: quod eſt ſuꝑ omne nome̅. Et iđ dicit Dyoꝰ. vi. ca. angelice gerarchie. Proficie̅do rum oĩꝫ altior ordo monachorꝫ id eſt obedientium.

nota pꝫ cra de obedie̅cia

Septio ar

guitur ide̅ ꝯfirmãdo. ſ. ꝙ obedientia eſt maxima virtutũ in religioſo: qꝛ ſi ⁊ ipſe obedit ꝓlato ſuo: irrationalia aialia ⁊ ferocia obediũt ei. Nã in vitis patrum legit de Paulo abbate ꝓcipie̅ti diſcipulo ſuo Johãni: vt afferret ei fimũ bonũ ꝗ erat neceſſarius ad ortũ ſuũ. at ille reſpodit. in loco vbi fimꝰ eſt: habitat leena. cui abbas: ſi venerit ſuꝑ te: alliga eã. ⁊ duces eã tecum. Juit iſte. et iuenit leenã. et cũ vellet ruere ſuꝑ eũ: ipſe voluit eã tenere. ſed fugiit. iterũ iohãnes eã ſequebat dice̅s: abbas ꝓcepit vt alligatã te ducaꝫ ad eũ. et ſtati beſtia obediuit ei et ſubſiſtit. et cum eo reuerſa e̅ ad monaſteriũ. Nõ ſolũ aialia ſed inſenſibilia ⁊ arida obedie̅tibꝰ obediũt. Vñ Johãnes caſſianus li. ꝓmo collationũ narrat: ꝙ cuidã fratri abbas ſuus ꝓcepit vt lignũ aridũ irrigaret donec floruiſſet. ille obedie̅s abbati ꝑ duo miliaria quotidie aquã in humeris portabat. et lignum ſiccũ rigabat. tertio anno lignũ frõduit/ et floruit. qđ perpe̅de̅s abbas in laude̅ obedie̅tie dixit. Ecce fratres ligni obedie̅tie flores. His premiſſis miraculis oſte̅dit: ꝙ obedie̅tia eſt virtꝰ maxia Ideo Grego. 2. dialogorꝫ ait Si obedie̅tes fuerit ꝓpoſitis vr̃is: obedict deꝰ orõnibꝰ vr̃is Uere maxia vtꝰ e̅ obedie̅tie. qꝛ religioſus ꝗ ſuo obedit ſuperiori: deus obedit illi. qđ e̅ maximũ. ꝙ tãta maieſtas obediat tã vili ſſ.o ſterqlinio ſicuti eſt hõ religioſꝰ reſpectꝰ a toto mũdo

ꝯſequẽter ꝓbat ide̅ ꝙ obedie̅tia ſit maxima virtutum.

Et ideo bonū quodq₃ ſine quo poteſt eſſe ſalus: debet dimitti ꝓpᵗ obediētiā. xi. q. 3. q̄d ergo.

Quod obe

dientia ſit maxima virtutū: videri potet per hoc: q₂ meliꝰ eſt religioſo mortē eligere q̄ non obedire. Nā dānādꝰ eſt: q̄ reſiſtit: cui ſubiectus eſt: vel ei non vult ꝯſentire vel acquieſcere: nec ſuo ſuꝑiori obedire. 23. q. v. Nō vos. ⁊ ca. ſe. Et ideo. Bernardꝰ i laudē virtutis obedientie religioſis ſic aloquitur. Memēto fratres: q₂ Chriſtus ne ꝑderet obedientiā ꝑdidit vitā

Premiſſis

oībus rationibꝰ ꝓbatū eſſe videt: q̄ obediētia ē maxima virtutū Et ꝑ ꝯñs videret: q̄ papa poſſit diſpenſare i oībus votis cū i iſto voto obedientie ſolēnizato qđ eſt maximū diſpenſare nō poſſit. cū nulla cauſa maior nec melior videat reperiri.

Ad hoc re

ſpondeo: q̄ papa ſua maxima poteſtate ⁊ dicione poteſt in iſto voto maximo religiois diſpenſare. q₂ ipſe hēt plenitudinē ꝑteſtat. Ipſe maior homie. ipſe angelus. nō per ſubſtātiā: ſed quia dona diffūdit i inferiores adinſtar angelor. Ipſe tenet claues regni celor. Ipſe ſponſus ſponſe ē ſacroſācte matris noſtre militātis eccleſie. Ipſe clauiger paradiſi ianue. Ipſe. Chriſti vicarius. Ipſe i humano corpore hoſpitās deᵃ chriſtꝰ deus eſt. Ipe ſimilis filio hoīnis ē largitor donor ē. diſpēſator canonū ē. corrector malor premiator bonor. In tantū q̄ de ipo dici ꝑteſt illud Heſt. 15. Cōturbatū ē cor meū pre timore glorie tue. valde enī mirabilis es. ⁊ facies tua plena ē gratiar. Sua ergo autoritate poteſtate ⁊ maxima dicione poteſt in voto maximo obediētie diſpenſare. Nā oīs religionis regula ab ipſius tātū autoritate vires ſumit. Extra de relido. c. ſ. ⁊ ca. religionū. li. vi. Sicut ergo religionē ⁊ eius ſubſtātialia inſtituit ⁊ aꝓbat: ſic illa tollere ꝑteſt. extra ð re iu. Dis res. Habes ergo: q̄ papa ſua dicione ⁊ autoritate poteſt monachū a voto obediētie ſoluere. Et nimirū: q₂ monachꝰ trāſferri ad eccleſiā ſecularē: q̄ nō ē ſubiecta abbati ſuo: ex toto eximet a iuridictione ſui abbatis. xvi. q. i. In parrochia.

Multomagis papa poteſt monachū ab obediētia prelati ſue religionis eximere indubitāter optima ratione.

predicatacō uenīēcia pape.

Sed quid

ſi prelatus monachi mādat ipſi monacho: q̄ nō oſtāte mandato apoſtolico ſibi obediat/et ne exeat de clauſtro. ſ. obedientia: quā ꝓmiſit ſeruare vſq₃ ad mortē i ſua ꝓfeſſione: iſte talis cui debet magis obedire ⁊ mandatis cuius debet parere?

Reſpōdet

q̄ pape: cui prelatus monachi tenet obedire. Quiſquis enim obediētiā maioribꝰ exibeat: q̄ ab iferioribꝰ deſiderat. 2. q. vi. Qui ſe ſcit. Nā ⁊ monachus et

monachi/ prelatus ſi pape non
obedirēt : peccarēt. Nam qui
nō obedit apoſtolice ſedi ⁊ eius
mādatis peccat mortalr̄. lxxxi
di. Si qui pſbiteri ſūt. xix. di.
c. Nulli. Seruāde ſūt ergo le-
ges apoſtolici ſicut leges petri.
cui dixit Chriſtus: Quecūqz li
gaueris ⁊c̄. Et quecūqz ſolue-
ris ⁊c̄. Notatur. xi. di. Palam

Simona

chus nollet aſſētire mādato pa
pe: ſz in monaſterio ꝓficere/ et
ſue religiōis prelato obedire?
Talis peccat mortalr̄ ꝑ ſupbi
am in nō obediendo pape. Nā
ꝑceptis apoſtolicis null' ſupbe
dz reſiſtere. Gregorius. xi. di.
Preceptis. Et de neceſſitate ſa
lutis eſt obedire preceptis pape
De here. Ad noſtram. i clemen
ti. Necnō et petri paganitatis
icurreret: ſi quis ſedi apoſtoli-
ce nō obediret. Et notat̄ de ce
lebra mi: Dolētes Religioſus
ſiue monach' nō peccat: ſi au-
toritate pape ſoluit̄ a vinculo
obediētie ſue religionis. Poti
us debet obedire pape q̄ ꝑlato
religiōis. q̄ eſt inferior Chriſti
vicario. Facit ad hoc. xi. q. 3.
Si his. Et. c. Si quis ꝓhibeat
Vn̄ gloſa ſup ad ro. xvii. i hūc
ſenſū alloquit̄ ſic: Si quid iuſ
ſerit imperator: nūquid faciēdū
eſt: ſi contra pro conſulē iubea
tur. Rurſū ſi contra pro conſu
lem iubeat imperator: nūquid
dubitabit̄ illo cōtempto iſti eſ-
ſe ſeruiendū? Ergo ſi aliud im
perator/ aliud deus iubeat: cō
tempto illo obtēperandum eſt
deo. Tāta eſt eni pape autori-
tas/ ⁊ tā extēſa eius dictio ꝙ po
teſt ſupra ius diſpenſare/ et de
iuſticia poteſt facere iniuſticiā. ptās pape.
corrigendo iura ⁊ mutādo. Et
plenitudinē hz ptātis. nō puri
hois/ ſed vicem dei gerit in ter
ris. Et qđ fit in autoritate pa-
pe: dicitur fieri autoritate dei:
ſi iuſta cauſa fiat. De tranſla.
epiſcopi. Inter cor. ⁊ ca. ſe. De
conceſ. pre. Propoſuit. Semꝑ
eni preſumēdū eſt: ꝙ quādo pa
pa diſpenſat vel aliquid facit:
quod videt̄ repugnare iuri ſal
tem alicui decretali debes il-
lam intelligere: ꝙ nō pōt illud
facē de ptāte limitata iuris. ſz
abſoluta magnitudis poteſtat̄
et nūq̄ talia faceret niſi ad cō-
modū ⁊ vtilitatē aiaꝝ ⁊ ſalutē
et in hoc ſemꝑ intendit. Quod
teſtatur Bonus papa in primo
ſextili. decretalium. vbi ita in-
quit: Curis ſolicitamur conti-
nuis/ ⁊ aſſidua meditatiōe vr-
gemur: vt iuxta nobis credite
diſpenſationis officium ſubdi
torum cōmodis in quorum ꝓ-
ſperitate vtiqz proſperamur:
intendamus. Si enim diſpen
ſat in omnibus votis: facit: qđ
facere poteſt et ad ſalutem ple
bis ſibi cōmiſſe q2 papa oīa pōt
claue. ſcilicet non delinquēte.

Sedo in his

premiſſis votis diſpenſādo vti
tur papa duplici claue. primo Duplici cla
claue potentie non excedente. ue papa vti
ſecundo claue ſcientie non er- tur diſpen-
rante. Non eni excedit ſue po ſando.
tentie terminos: ſi facit: quod
de iure poteſt. licet illud directe
repugnet alicui decretali. quia
talis decretalis intelligenda ē
ꝙ papa non poteſt facere illud

talẽ de potentia limitata iuris
et non eſt intelligenda : ꝙ non
poſſit facẽ de abſoluta magni=
tudinis poteſtatis. Secũdo nõ
excedit terminos ſue ſapientie
vtendo claue ſcientie non errã
te. Non eſt errare animas ſal=
uare/ et ouibus ſibi commiſſis
ſalutem procurare. In premiſ
ſis non excedit / nec errat ſi diſ
perſat. Quantus eſt compre=
hendi poteſt per illud. Bernar
di loquentis ad Eugenium pa
pam li. iiii. vbi dicit Eugenio
pape: Conſidera te eſſe formã
iuſticie / ſanctimonie ſpeculum
pietatis exemplar/ aſſertorem
veritatis/fidei deffenſorem/ do
ctorem gentium/chriſtianoruʒ
ducem/amicum ſponſi/ ſponſe
paranimphum/cleri ordinato=
rem/paſtoremqʒ plebium/ma=
giſtrum inſipientium/refugiũ
oppreſſorum/ pauperum aduo
uocatum/miſerorum ſpem/tu
torem pupillorum/ iudicem vi
duarum/ oculum cecorum/ lin
guam mutorum / baculum ſe=
num/vltorem ſcelerum/malo=
rum metum/bonorum gloriaʒ
virgam potentum / malleũ ti=
rannorum/ regum patrem/le=
gum/ moderatorem/ canonuʒ
diſpenſatorem/ſal terre/orbis
lumẽ/ſacerdotẽ altiſſimi/ vica
riũ chriſti/chriſtũ deũ poſtrẽo de
uʒ pharaõis. Ecce ꝗ̃t⁹ ẽ Qua
lis enim eſt: ſapiens. Nam vt
dicit Seneca li. exordiorum/:
Indignum eſt : vt illi debeant
eccleſias regere:qui ſeipſos ne
ſciũt gubernare.cuʒ ergo pape
totam ecckam hẽat gubernare
pſumẽdũ ẽ:ꝙ vti ꝑ dictamine ra
tionis et ſapientie. Ideo dice=
re poteſt illud Johannis vii.

Si quis ſitit:veniat ad me: et
bibat. nam de ventre meo flu=
ent aque viue. ſcilicet ſapientie
Quod ↄſiderãs idem Bernar
dus libro primo dicit Stultus
et ſapiens ſeruus ⁊ liber diues
et pauper vir et femina ſenex
et iuuenis clericus et laicus iu
ſtus et impius omẽs pariter ꝑ
ticipant te. omnes de fonte pu
blico bibũt pectore tuo. Et poſt
paululum: Sane diriuentur
aque tue. ſcilʒ ſapientie in pla=
teis. homines et iumenta et pe
cora bibant ex eis. quin ⁊ came
lis pueri abrahe tribuas potuʒ
En qualis eſt? Dicere his attẽ
tis poteſt de ſe illud canticoruʒ
iiii. Ego ſum fons ortoruʒ/pu
teus aquarum viuentium:que
fluũt ĩpetu de libano. His om
nibus conſtat:ꝙ religioſus qui
pape negare non erubuit pote
ſtatem/et aſſerere non timuit:
ꝙ dictis fratrib⁹ mercedis pri=
uilegium cõcedere non potuit
Saluo ſui honore iura non de
nudauit. Nam propter iuriuʒ
cortices amaritudiem non gu=
ſtauit nuclei veritatis dulcedi
nem. Nam qui poteſtatem in
maioribus habet ⁊ in maximis
fortius in minoribus et mini=
mis. Dicatur ergo de domino
noſtro papa : quod ſcribitur ec
cleſiaſtici. viii. Sermo illius
poteſtate plenus eſt. Nec dice=
re ei quiſꝗ poteſt: quare ita fa
cis? Et nimiruʒ:quia papa vo
cem dei habet in terra.et vica=
rius eſt Jeſu chriſti. Extra de
tranſla. Quanto. Et hec de pͥ=
ma queſtione ſufficiant

q̃stio secūda

Querit̃ .2.

vtrū papa vtrāq3 partē voti cō mutasse credat. Ad questionē dicitur ponendo conclusionem responsiuā: oīa vota quantum ad vtrūq3 comprehendit cū nichil ex eis i suo idulto retinuit.

Sed ad

vberiorē huius ꝯclusionis euidentiā atq3 solutionē questionis noto: ꝙ omne votū constat tm̄ ex vna promissione vel pluribus. Scdo: ꝙ si votū ꝯtinet plures ꝓmissiones: nō dicitur nisi vnū votū: Tertio ꝙ licet votū ꝯstet ex pluribus ꝓmissionibus. s. laborib⁹ eūdi ⁊ oblationib⁹ dādi: ex hoc nō quelibet promissio dicit̃ votū ꝑ se. sed ambe simul faciūt vnū votū: Quarto: ꝙ labores eūdi ⁊ oblationes date cōprehēdūt̃ sub vna sola ꝓmissione voti. Et hec ex diffinitione voti colligi possūt. Nā sic diffinit̃ a Raymundo Uotum est alicui⁹ animi boni cū deliberatione facta ꝓmissio. Nō dicit: ꝙ votū sit promissiones in plurali: sed promissio i singulari. Et ꝑ magistrū i. iiii. sen. di. xxxviii. sic diffinit̃: Uotū ē testificatio q̄dā ꝓmissionis spōtanee. q̄ deo ⁊ de his que dei sūt fieri d̄bet Ecce ꝙ nō dicit̃ ꝙ sit testificatio ꝓmissionū. sed ꝓmissionis.

votū cōstat

diffinitio voti

His premis

sis ꝓbare intēdo: ꝙ papa vtrāq3 partē voti i hoc indulto conprehendit. Et ꝑ ꝯñs ꝙ fratres virtute indulti possunt pro redēptione captiuoꝝ vtrūq3. s. labores expēsas ⁊ oblationes cō mutare.

Et argno

sic. Omne signū vniuersale affirmatiuū ꝯfūdit terminū sequētē se ꝯfuse distributiue s3 i isto idulto ē huiusmodi signū: ideo ꝯfūdit terminū sequētē se ꝯfuse distributiue. ⁊ ꝑ ꝯñs facit illū stare ꝓ oib⁹ suis suppositis preter exceptis. Cū ergo papa dicat: remittim⁹ oīa vota: ergo istud ⁊ istō ⁊c. ⁊ ꝑ ꝯñs quodlibet votū: siue ꝯstet vna tm̄ ꝓmissione siue multis: remittit. ⁊ autoritatē fratrib⁹ ꝯfert ꝯmutādi q̄dlibet votū quātū ad vtrūq3. Quia nō min⁹ videtur ꝯcessisse q̄ad vnā voti partē q̄ ad aliā. cū votū cōstet vna sola vel pluribus ꝓmissionibus.

inteligas terminū immediate sequētē ipedimēto remoto.

Arguitur 2

probando idem et Arguo a loco ab autoritate sic. Est q̄dam maxima phi ab oib⁹ ꝯcessa: ꝙ q̄ totum dicit: nichil excludit. sed papa in hoc indulto dicit: remittimus oia vota: ergo omne votū ꝯprehēdit ⁊ quālibet partē voti ⁊ nullū votū dēptis ⁊ retētis per eū excludit, nec aliquā partē. siue votū ꝯstet pluribus partibus vel vna tm̄. Nam si aliquam voti partem excluderet. tē maxima qui totū dixit: nichil excludit: esset falsa et papa falsū diceret. q̄d a nullo sane mētis ꝯcederet. Perfectis nec mētiri nec dicere falsū cōcessū est. 22. q. 2.

Arguitur tertio ad idem: summa veritas dixit. Data est michi omnis potestas. Mathei ultimo. vel iste terminus potestas ratione signi universalis precedentis. Omnis exstat pro omnibus suis suppositis: aut non. si primum habeo propositum. si secundum: habes dicere: quod Christus dixerit mendatium: patet: quia nosque credimus ei: in verbis suis essemus decepti. quia mendacium est fallacia signo vocis cum intentione fallendi. xx. q. ii. parrafo. Ille ergo. Vel dixerit falsum: nam falsum dicit: quicunque aliud quam quod verum est: loquitur. Et si forte dicis: quod credidit dicere verum: propter ignorantiam in deo. et hoc dicere: esset hereticum. quia non est deus quasi homo. ut mentiatur numeri. xx. Habes igitur concedere: quod signum universale. etc. Et sic quod quando papa dicit ut in hoc indulto: remittimus omnia vota: quod si omnia facit stare terminum sequentem se. scilicet vota pro omnibus votis / et pro qualibet parte votorum.

falsum dicere

Quarto probatur per exemplum in ista propositione. Deus remisit omnia peccata magdalene: si omnia: ergo istud et istud. et sic de omnibus septem peccatis mortalibus. quod videtur ita Gregorius intellexisse. dixit: de qua scilicet magdalena eiecit dominus septem demonia. id est septem peccata mortalia Et si omnia dimisit ei peccata mortalia: per consequens quamlibet peccati mortalis partem sive speciem Nam multe sunt partes. id est species cuiuslibet peccati mortalis. Et ad istud mei propositum magis probandum induco: quod querunt doctores theologici.

Utrum voluntas et opus exterius sint unum peccatum.

Ad quod respondit dominus Petrus de tarantasia sic. Si loquamur de voluntate et opere: prout sunt coniuncta ut causa et effectus: sic sunt unum peccatum formaliter. etc. Dubium ergo: dicitur: deus remittit omnia peccata magdalene vel cuiuscunque alterius: sequitur: quod istud et istud. et per consequens cum voluntas et opus exterius sint unum peccatum: remittit utramque partem illius peccati. videlicet peccatum voluntate conceptum et peccatum operatione patratum. Concluditur ergo: quod papa quando dicit remittimus omnia vota: utramque partem voti comprehendit. et non minus unam quam aliam. Quod videtur probare Bernardus ad Eugenium li. ii. Nichil excipitur. ubi distinguitur nichil. et qui dicit omnia: nichil excipitur. xix di. Si romanorum.

Sed contra premissa videretur forte: quod concorditer sentiunt doctores super hac materia dicentes sic: quod vota debent considerari vel secundum labores et expensas vel secundum oblationes sive dona. si secundum labores et expensas: hec possunt commutari in aliquos pios usus caritatis si secundum oblationes: hec sunt mittenda de loco: ubi promisse sunt. Et ex his doctorum dictis obiici potest

contra predictã clauſulã ꝑuile
gii videlicet ꝙ licet dicat: remi
timus oia vota ⁊ illa poſſint cõ
mutari p religioſos ordis mer
cedis in opus piiſſimũ redẽptio
nis captiuoꝝ: hoc ſoluz eſt quo
ad expenſas ⁊ labores ſed mini
me quo ad oblatões ſiue dona
Non ſane quidã intelligũt. qꝛ
ſub nube latet veritas.

Que vota ſunt neceſſitatis et q̃dã voluntatis.

Vñ ad eui dentiam huius rei eſt cõſiderã-
dum: ꝙ votoꝝ quedã ſũt neceſ
ſitatis, quedã vero volũtatis.
Neceſſitatis ſũt: ſine quibus ñ
poteſt eſſe ſalus, ad que ad iplẽ
da ois homo tenet̃ neceſſario vt
eſt tenere fidẽ catholicã, legis
decem ꝓcepta: ⁊ etiã oia facere
que ſũt de neceſſitate ſalutis.
Et quotienſcũqꝫ quis ↄtrarium
facit: peccat mortaliter / ⁊ ẽ trã
greſſio hoꝝ votoꝝ: ad que obli
gauit ſe ſeruare in baptiſmo / a
brenũciando ſathane ⁊ eius põ
pis. De cõſe. di. iiii. Primũ. vo
ta hec neceſſitatis nõ ſũt de pre
ſenti cõſideratõne. ¶ Sed ali
qua vero ſũt vota voluntatis. et
dicũtur illa vota: ad que nõ te
netur aliquis, qꝛ ſine illis põt
eſſe ſalus Sed poſtꝙ ſpõte ſe o
bligat ad illa: poſtea tenetur i
plere.

Que vota ſolẽnia que ſimplicia.

Et nota ꝙ de voluñtatis de quibus hic agẽ
dum eſt quedã ſũt ſolẽnia q̃dã
ſimplicia. ¶ Tria ad propoſitũ
ſunt ſolẽnia .ſ. paupertas / caſti-
tas / ⁊ obediẽtia p pfeſſionẽ reli
gioſi ſolẽnizata Et in his niſi ſo
lus papa poteſt diſpẽſare vt dif-
fuſe ſupius eſt viſum. ¶ Alia
vero ſunt vota ſimplicia. quoꝝ
quedã ſũt: in quibus ſolus pa
pa habet manuꝫ apponere. Et
hec ſũt tantũ duo .ſ. votũ terre
ſancte / ⁊ votũ continẽtie. De ꝗ̃
mo dicit Raymũdus in ſũma:
de caſibus penitẽtie ſic. De vo-
to autẽ terre ſãcte et diuĩe do cõ
mutãdo vel differendo nullus
ſe poteſt intromittere niſi papa
vel alius de ſuo ſpeciali manda
to. ⁊ hoc ſine opinione

Sed ↄ hoc videtur eſſe illud: qđ doctores
cõmunit̃ dicũt. ſ. ꝙ omia vota
poſſunt ↄmutari in votum reli
gionis / etiã ſine arbitrio ſupio
ris. qꝛ illud indubitãter meliꝰ
eſt. Extra e. Scripture. Et rat
nũd dicit ꝙ ipſa religio i pmo i
greſſu ſoluit huiuſmõi vota. qꝛ
et ſoluit iuramẽta vt puta ma
trimonii ⁊ huiuſmõi. Extra de
regula. Sane. xix. q. ꝛ. Due. ⁊
idem. Tho. in quolibet. dicit ꝙ
cũ obediẽtia ſit maximũ votoꝝ
pro omi voto ſufficient' aliter o
cõpenſat. Et qꝛ ingrediẽs reli
gionẽ nichil ibi poteſt retinere
proprie volũtatis: nullũ votũ pro
prie volũtatis factũ retinere o
portet. ſed illud debet oſtẽdere
patri monaſterii ⁊ ſe in hoc eiꝰ
ſubiacere voluntati. Hec Tho.
¶ Ex dictis pmiſſoꝝ videret̃:
ꝙ nõ ſolus papa habet ↄmutar̃
votum terre ſancte. cũ tale vo-
tum terre ſancte poſſit ↄmuta
ri i votum religionis / vel ſolui
p religiõis igreſſũ. Ad qđ meo
videri põt dici ſaluo iudicio pe
ritoꝝ: ꝙ p igreſſũ religiõis nõ
ſoluit ex toto vouẽs a voto ter-

re ſācte. Cuius veritas tali po
teſt iueſtigari ratione: bonū pri
uatū nō debet pferri bono coi.
ſed itrare religionē eſt bonū pri
uatum ſiue ſingulare: ergo ta
le nō debet pferri voto tre ſan
cte: cū tale votū ſit cōmunis v
tilitatis. aliud ſingularis. Hec
ratio fundat̄ i iure. In fauorē
huius ratōnis videt̄ ꝙ ſic. Guil
lermus gloſator Raymūdi di
cens: ꝙ ꝑ igreſſū religiōis ſi qs
vouerit magnā quātitatē pecu
nie terre ſancte: nō eſt liberatꝰ
licz talis ſi vouerit ire: liberatꝰ
ſit a labore eundi vel mittēdi.
nō autē ad pecuniā: quā vouit
quia tale votū ꝑ aliū ꝙ ꝑ papā
ſolui nō poteſt ſeu ꝯmutari.
¶ Et dn̄s Bartholomeus de
ſancto cōcordio i iuris ſūmam
voto. v. querit: ſi aliquis vouit
i ſubſidiū terre ſancte ire cum
centū militibus: ſi eſſet ſolutus
per igreſſuz religionis? Ad qd
reſpōdit ſic ꝙ i ſimilibus vbi ꝓ
babilit̄ dubitat̄ vtrū ꝓpōderat̄
debeat cōis vtilitas vel ꝑuata
credit ꝙ papa eſt ꝯſulēdus. Ad
hoc facit extra ď vo. Ex multa

Videret̄ ex

premiſſis ꝯcludendū: ſi ꝙ votū
terre ſancte eſt tale: ꝙ ſit vtili=
tatis ſingularis ⁊ n̄ cōis: ꝙ tūc
ꝑ igreſſū religionis ſoluat. Si
vero ecōuerſo: tūc qđ oblatōnē
ſ. pecuniā magne quātitatis vł
ſubſidiū magnū milītū armoꝝ
ſolus papa habeat manū appo
nere. Quo ad laborē eūdi vł mi
tēdi ꝑ religionis igreſſū vouēs
liberari videtur ¶ Aliud autē
ſimplex votū eſt ꝯtinentie. ⁊ i=
ſtud eſt pape reſeruatū licet ali
qui voluerint dicere ꝙ papa nō
poteſt i hoc voto diſpēſare/ nec
illud ꝯmutare. vt ponit Ray.
in ſūma iuris. Et ſāctus doc=
tor. 2. 2. q. lxxxviii. dicit: ꝙ ali
a vota excepto voto ꝯtinentie.
poſſunt ꝯmutari. Nā dicit: Vo
tum debet eſſe melioris boni.

Ad hoc di

cendum: ꝙ doctores iſtud aſſe=
rentes loquuntur: vt prenota=
tum eſt de poteſtate limitata iu
re. ſed de abſoluta magnitudi
nis poteſtatis ſolus papa poteſt
diſpenſare ⁊ illud commutare.
Nam ſi quod maius eſt: facit/
et poteſt facere ſcilicet diſpenſa
re in votis ſolennibus ſolenni=
zatis per prophetionem: proba
biliter et quod minus eſt. Naz
ſi poſt votum ſimplex continen
tie qui ſit vouit per verba de p̄
ſenti: tenet matrimonium. li=
cet peccet mortaliter/ et habeat
facere penitentiam de voti fra
ctione. Extra ꝙ clerici vel vo.
Veniens. Quomodo quis de=
negare poterit: ꝙ papa non poſ
ſit iſtud votum continentie ſim
plex commutare/ et in illo diſ=
penſare: ſi vult etiam licet tale
votum continentie fuerit quo=
uis modo ſolennizatum.

Alia ſūt ſim

plicia vota de conſuetudine cu
rie romane reſeruata. vt ſūt vo
ta viſitandi apoſtolorum Petri
et Pauli limina/ et vota eundi
ad ſanctum iacobum. Et ita
ſeruat curia. vt teſtatur Domi
nus Bartholomeus de ſancto
concordio voto. quinto.

Vota reſer
uata de ꝯſu
etudine ro=
mane curie.

Et in his cõmutatio est episcopi. cauſa tñ rationabili apparẽte. q̃ ſi deeſt rationabilis cauſa ñ põt. Vñ Tho. 2. 2. q. lxxxviii dicit. Sicut prelatus non põt precipere malũ: ita nec ĩpedire bonũ. ſ. opera virtutis. Sed ad prelatũ ſpectat diiudicare: q̃d ſit magis virtuoſũ et deo acceptabile. Hec Tho. Ad hoc facit extra. e. ca. i.

vota q̃ ſunt in potentia epi.

Alia vero ſimplicia volũtatis vota ſunt ĩ poteſtate epiſcopi/ ⁊ in illis manum cõmutandi ſi vult ⁊ diſpẽſandi apponere poteſt. Attamẽ attẽdere debet eps: ne diſpenſet ĩdiſcrete. q2 ſi de hoc fuerit accuſatus puniendus eſt pena depoſitiõis. d. li. c. i. in fine. ⁊ c. Qui in aliquo. in fine. S3 Hoſtien. dicit. q̃ hoc forte habet locum: ſi cõmunitus incorrigibilis ſit/ et ꝓpter hoc ſuſpenſus. ⁊ ſententiã excõmunicatiõis cõtemnẽs in ſuã cõtumaciã perſeuerat. ar. extra de ꝑben. Grauе. parafo. Volentes. Vel predicta capitula poſſunt intelligi quãdo epiſcopus diſpẽſat ĩ eo: quod de iure nõ poteſt. Sed in hoc eſt bene attendẽdũ. ſ. quõ debet fieri cõmutatio voti. ſ. peregrinationis.

que cõſiderãda ſũt ĩ voto.

Et nota: q̃ in tal ivoto tria debent cõſiderari. Primũ labor vie. videlicet pro quãto nollet pati tantũ laborẽ. Secũm debet conſiderari dãnũ ꝓprie domus de ſua abſentia. Tertiũ expenſas: quas faceret maiores in via q̃ in domo ꝓpria. Et ſi votũ eſt hieroſolimitanũ vel cõtra hereticos vel infideles oĩa ſine diminutione debent tranſmitti. Attende tñ hoc fore fiendũ in his cõmutationib⁹: vbi adeſt poſſibilitas. Nã pauper eſt ſufficiens cauſa ⁊ legitima ĩpedimẽti ſecundũ Albertũ in. quarto ſen. Et dicunt doctores: q̃ in voto iſto tranſmarino etiã oblatioſiue donũ dandũ ꝓmiſſũ eſt trãſmittenda ſiue tranſmittendũ. Inducẽtes ſup premiſſis decretalẽ. extra. e. Magne. ⁊ c. Nõ ſup his. In aliis autẽ votis. ſ. apoſtolorũ. Petri et Pauli ſancti Iacobi ⁊ aliorũ peregrinationis votorũ ⁊ abſtinẽtie et ſimilium eedẽ. expẽſe vt ſupra cõſiderãde ſũt/ et ĩ alios pios vſus caritatis cõuerti poſſunt rationabili cauſa attenta. Extra. e. ca. i. et c. Scripture. Et ad locum ꝑegrinationis mittẽda ẽ oblatio ſiue donũ ꝓmiſſum. vt cõmuniter aliqui dicunt.

Hec premiſſa ita extẽſe deducere volui: vt veritas queſiti euidẽter inſpiciatur. cũ queritur: an papa vtranq3 partẽ voti. ſ. quo ad expenſas labores ⁊ etiã dona promiſſa ſeu oblationes cõmutaſſe credatur. cũ per dicta votorũ de his cõmutationib3 loquẽtiũ videat illud nõ poſſe fieri quo ad dona ꝓmiſſa ſeu oblationes quas affirmãt fore mittendas in locis: in q̃bus promiſſe ſunt Et per ꝯñs ex dictis horum videretur: q̃ ex indulto pape fratres mercedis nõ poſſent etia3 dẽptis illis tribus votis omĩa

alia vota quantū ad vtraq; p=
tem votoꝝ ꝯmutare. ¶ Ad hu
ius dubitatōnis nuditatem et
indubiam declaratōnē ſūt dicē
da que ſequūtur. Primo: ꝙ ſe=
cluſis trib; votis pape reſerua
tis indulto per idem indultum
cōcedit religioſis ordinis mer
cedis ⁊ eoꝝ nūcius poteſtas cō=
mutandi omnia alia vota quā
tum ad vtranq; partē ipſoꝝ vo
torum. Et hoc probat. Nā ſi
inferiores .ſ. epiſcopi qui hn̄t
partem ſolicitudinis: poſſūt vo
ta ꝯmutare exceptis excipiēdis
vt ſupra oſtenſū eſt: quāto ma=
gis papa cunctis ſuperior ha=
bens plenitudinē poteſtatis.
Et ſicut dioceſani talē poteſta=
tem ꝯmittunt ⁊ ꝯmittere poſſūt
quibus volunt: fortius ⁊ papa
potuit / ⁊ ꝯmiſit hanc poteſtatē
his viris religioſis cauſa ratio
nabili ⁊ honeſtiſſima .ſ. p redē
tione captiuoꝝ. vt ſeries idulti
hoc itelli ꝯēti docet. ¶ Scd̄o ar
guit hui⁹ pbādo: nā ſi iudices
de legati hn̄t poteſtatē a ſupiori
iudice: erit denegandū ꝙ ſupe
rior iudex .ſ. papa eandē nō ha
beat poteſtatē? Et ſi forte dice
retur epiſcopi a iure habent / et
non iſti religioſi: et non ne pri
uilegium eſt ius priuatum cō=
tra ius cōmune conceſſum per
papam canonum diſpenſato=
rem.

Tertio ar

guit idē pbādo papa potuit p
dictis religioſis illud concede=
re / vel nec. ſi ſic: habeo propoſi
tum. ſi non potuit concedere:
male conceſſit. patet: q; decepit
predictos fratres vtentes tali
indulto apoſtolico / pariter ad
tes de eorum facultatibus ad
opus redemptionis: eo q; non
conſequerentur illud: pro quo
bona ſua dediſſent: ⁊ omnium
cauſa horum malorum ⁊ erro=
rum eſſet papa. Nam iuris ē
ꝙ qui occaſionem damni dat:
damnum dediſſe videtur. Ex=
tra de homicidio. c. De cetero.
⁊ ca. fi. Extra de iniuriis ⁊ dā=
no dato. Non eſt ergo aſſeren
dum: ꝙ predicti religioſi non
habeant auctoritatem votum
cōmutandi quo ad labores ex
penſas et etiam dona ſiue obla
tiones.

Sed fortaſ

ſis diceret aliquis: nō negatur
ꝙ per indultum apoſtolicū nō
habeāt dicti fratres priuilegiū
exceptis excipiendis cōmutan
di oīa vota: ſed nō ꝗtum ad do
na oblanda locis ſanctorum.
¶ Ad hoc dicendum: ꝙ cū in in
dulto dicat: remittimus oīa vo
ta exceptis tribus ⁊c. etiā exce
ptarent dona ſiue oblationes
ſic remittim⁹ oīa vota exceptis
donoꝝ votis oblādis ſiue obla
tionibus pmiſſis locis ſancto=
rū: qd̄ tn̄ nō fit. Non eni ergo
ſunt ꝑuilegia ſtringēda: ſed ā=
plianda: ⁊ nullius eſt interpre
tari: niſi cuius eſt condere

quarto ar

arguitur ad idē. Iſta ꝓpoſitio
ſeu oratio remittimus omnia
vota ⁊c. eſt vera vel falſa: non
eſt dare medium. Nam regula
eſt veritatis: ꝙ ab eo quod eſt
vel nō eſt orō vera vel falſa eſt

ratio.

Si dicis: ꝙ eſt vera: hẽo ꝓpoſi-
tum. ſ. ꝙ oīa vota quoad vtrū̃qꝫ
apprehẽdit. ⁊ ſic fratres poſſũt
illa ↄmutare quoad vtrãq; par
tem voti. cũ nichil excludit̃ in
dulto niſi tm̃ tria vota. Si di-
cis: ꝙ ẽ falſa: hoc dicere habes
eo: qꝛ ita nõ eſt: ſicut per ipſam
ſignificat̃. et hoc dicere eſſet in
eccleſia dei ponere errorẽ: ⁊ mẽ
daciũ in ore dñi noſtri pape. q̃
gerit vices chriſti. Habes ergo
dicere ex p̃miſſis: ꝙ hec ꝓpoſi-
tio eſt vera. qꝛ ita eſt: ſicut ꝑ ip
ſam ſignificat̃. Et cũ dicat re-
mittimus oīa vota / et nichil ex
cludat dẽptis trib⁹: ꝙ oīa alia
vota cõprehẽdit quãtũ ad vtrã
qꝫ partẽ voti indifferenter.

Sed cõtra

hoc obiicit̃: in ↄtrariũ doctores
dicũt: ꝙ oblationes votoꝝ ſiue
dona ꝓmiſſa debent tranſmitti
vbi ꝓmiſſe ſeu promiſſa fuerũt
¶ Rñdetur ꝙ verũ eſt niſi cõ-
mutent̃ ꝑ autoritatẽ habẽtes
cauſa rõnabili precedente. Et
ad dicta doctoꝝ ꝑ que videt̃: ꝙ
oblatiões ſũt mittẽde locis: in
quibus ꝓmiſſe ſũt / cetera autẽ
cõuertenda ad alios pios vſus
caritatis. ¶ Ad hoc dicendũ
eſt ꝙ papa nõ artatur dictis do
ctorum nec apoſtoloꝝ niſi tan
tum articulis fidei ⁊ ſacramen
tis ⁊c̃. vt p̃notatũ eſt. Sed q̃d
ad decretales allegatas reſpõ
deo cum dño Bartholomeo de
ſancto cõcordio in ſua iuris ſũ
ma voto quarto ꝙ tales decre-
tales. ſ. extra. e. Magñ. ⁊ ca.
Nõ ſuꝑ his. ⁊ extra. e. c. l. ⁊ ca.
Scripture. nullã faciũt men-
tionem de hm̃õi oblationibus
mittẽdis. Ad q̃d ergo doctores
inducẽdo illas decretales aſſe
runt: ꝙ oblationes ſũt mitten
de locis: quib⁹ ꝓmiſſe ſũt? Di-
citur: ꝙ hoc fore fiendũ dicunt
de honeſtate. nõ autẽ de neceſſi
tate. ſ. hoc modo: ꝙ tales obla-
tiones honeſtũ eſt mittere: vbi
ꝓmiſſe ſũt. ſed nõ eſt neceſſari
um. eo qꝛ cõmutari poſſũt. An
te vero cõmutationẽ largiende
ſũt locis ſanctoꝝ. ſed poſtq̃ cõ
mutate ſũt: nõ. ſꝫ tribuẽde ſũt
vbi ↄmutate ſũt. cũ ſit de rõne
voti in melius cõmutari. Sed
ponat̃ caſus: ꝙ tales decreta-
les expꝛeſſam facerẽt mẽtiones
de hmõi oblationibus mitten-
dis: nunquid papa potuerit / ⁊
poteſt cõtra tales diſpẽſare: vt
de facto diſpẽſauit cũ fratrib⁹
mercedis et pro redemptione.

Reſpõdet̃

ꝙ canone nõ obſtãte inquiente
papã decet iura ſeruare. Ex-
tra de ſuꝑ. ne. Licet. xi. q. i. Per
uenit. quia talis decretalis ſic
intelligit̃: papã decet iura ſer-
uare verũ: niſi vtiliora reſpexe
rit / vel niſi aliud melius ſuade
at vt notũ eſt. Et licet nõ vale-
ret ſcd̃m iura vel allegatas de
cretales caſu ꝙ ſonarent de fa
cto tales oblationes fore mit-
tendas locis: vbi ꝓmiſſe ſũt: pa
pa de potẽtia abſoluta magni
tudinis poteſtatis faceret valere:
re: quod conderet nõ obſtãtib⁹
decretalibus in contrariũ. Qꝛ
quod non valet: facit valere. et
quod valet: facit nõ valere. ex-
tra de exceſſ. prela. Tanta ⁊ de
cõceſſ. pre. Conſtitutus. Non
debuit ergo negare: qui nega-

uit ꝙ papa nõ potuit iſtud con
cedere religioſis ordinis mer=
cedis quo ad oblationes . quia
eſſet ↄtra iura ⁊ ↄtra doctores
quod nõ eſt verũ. imo dixit iſtõ
aſſerendo falſũ. Nã Auguſti=
nus/ et recitat a magiſtro ſen.
i. li. Dicit. ⁊ in decretis. c. Quã
uis errare. xxxviii. di. Si quis
exiſtimet ſcire: quod neſcit: pu
ero quippe approbat falſũ. qđ
erroris eſt ꝓpriũ. Et licet forte
opinatiue dixerit: falſum aſſe=
ruit. Quia ſcđm Bernardum
opinio ē quaſi pro vero habere
nota bene. aliquid : quod falſũ homo ne=
ſcit. Studeant iperiti iura: an
teꝙ velint allegare illa. Nã ec
cleſiaſtici ⁊ litterati multũ de=
bent abhorrere falſa dogmati
zare. et quod ignorant: nõ de=
bent diffinire. nõ redarguãtur
Vñ li. de forma vite. Senece
dicit. De dubiis non diffinias.
ſed ſuſpenſã teneas ſententiã
Mendaciũ ſepe ſpecie veritat
occultatur. A cetero talis ⁊ q̄l
quis timeat chriſti vicario dene
gare dignitatē ſuam altiſſimã
autoritatē potentiſſimã. et ne
dicat: papa nõ poteſt facere. ꝓ
ſito ꝙ eſſet contra ius. nã ipſe
habet in ſcrinio pectoris ſui iu
ra. ca. Licet de cõſtitutionibus
libro. vi. Et ſi nõ debet facere
aliquid ꝑ potentia limitata iuris
poteſt tamē facere abſoluta ma
gnitudinis poteſtatis. Nã di=
cere talia/ et pape poteſtatē de
negare non bene ſonant in ore
mitrati religioſi eccleſiaſtici ne=
q̄ʒ litterati. quia in oreuno. ſcʒ
chriſtiani cum laudibus chriſti
non ſe capiunt laudes iouis. i.
diaboli. lxxxvi. d. Cum multa.
Laudare chriſtũ ⁊ polluere os
ſuum contra chriſti vicariũ et
laudare iouem. id eſt diabolũ.
Attēdere debet chriſtianus ad
illud verbum bernardi de con=
ſideratione libro quarto ad Eu
genium. Cui iraſceris tu? deũ
ſibi iratum non hominē putet
qui te non audierit: auditurus
deum et contra ſe paueat. Hec
Bernardus. Ex predictis con
cluditur: ꝙ ex ꝑuilegio religio
ſi ordinis mercedis licentiã ha
bent et autoritatē cõmutandi
vota quantum ad labores ex=
penſas et oblationes: non ob=
ſtantibus decretalibus et doc=
torum dictis et allegatis. Nul
lus ergo minuere audeat pote
ſtatem pape. maxime illi quibꝰ
gratiarum et beneficiorum ſi=
ue dignitatum dona largitus
eſt. ne de ingratitudine poſſint
redargui. et ne de eis dicat il=
lud. Hiere. quarto. Nunquid
redditur pro bono malũ? aut
qui foderunt foueam aie mee.
Ingratitudo autoritate cano=
num et legum culpatur. ii. q.
ſecũda. Octaua. Et hec de pre
dicta ſecunda queſtione ſuf=
ficiant.

Queritur ter
tio. vtrum per oblationeʒ voti
vbi ipſa promittitur: ius acqui
ſitum ſequatur. Pro ſolutione
queſtionis ponitur talis cõclu
ſio nullum fit preiudiciũ locis
ſanctorum: ſi oblatio voti dat
redemptioni captiuorum.

Ad huius rei
euidentiã eſt notandum: ꝙ ad
hoc ꝙ de re aliqua acquiratur

Ad acquirẽ dum ius ali cuius rei re aquiritur

ius alicui: requiratur vnuz de tribus vel ꝙ ſit illi acquiſita rei actio/vel fuerit ipſi facta pro=miſſio vel ꝙ de tali re fuerit ipſi facta obligatio. per vnũ iſto=rum eſt de re aliqua alicuius acquiſitum.

Contra pri

mum Arguitur ſic. Cuiuſcūqz rei eſt alicui acquiſita actio. cui iam facta eſt donatio. ſed de obligatione vouentis ſiue vo=ti per ſolam promiſſionem non dum facta eſt donatio. ergo nõ eſt loco. ⁊c. acquiſita actio. Cõſequentia conſtat ex premiſſis Maior patet: quia in continenti cui res eſt data: illi donatio ē acquiſita, an non. Hoc fore ve rum videtur per diffinitionem donationis Nam ſcdm. Hoſt. Donatio eſt rei licite nullo iu=re cogente mera liberalitate facta collatio Minor patet. quia de oblatione ſiue de re votata non eſt per vouentem loco. ⁊c. facta collatio ſiue donatio. er=go nondum eſt acquiſita actio eo ꝙ nondum dedit. imo penes ſe retinet Quare tali loco de tali re votata ſiue promiſſa non eſt actio acquiſita. Quod erat probandum Tuz vouens qñ vouit: dixit: dabo vel mittam. et non dixit: do vel mitto. que verba ſunt preſentis temporis per quod oſtenditur. ꝙ per verba futuri temporis non ē acquiſita actio. eo quia nondum dedit licet promiſerit Unde. a vulgo dicitur. Plus valet vnum do das ꝙ dabo mille cras. Factum vero et non promiſſio valet. et illud remuneratur. ff. de re militari. Non omnes parra ſo ff. Facit ad hoc. ff. de pactis l. Iuris.

ſecundum

ꝙ qđ alicui de aliq̃ re acqrit iꝰ eſt: ꝙ ſit illi facta promiſſio. Sz contra hoc volo contrariuz probare. videlicet ꝙ de re votata ſeu promiſſa non acquiritur loco ſanctorum ius Et arguo ſic illi eſt danda voti oblatio. cui facta eſt promiſſio ſed deo ē facta promiſſio. igitur deo eſt danda voti oblatio. Ex quo ſequitur ꝙ illi loco de tali re votata ſeu promiſſa non eſt acquiſitũ ius conſequentia ſequitur ex pre=miſſis Maior nota eſt de ſe nã qui promittit. tenetur dare cui promiſit/vel ad nutum eius alteri pro eo. Sed minor proba=tur. ſ. ꝙ deo ſit facta promiſſio et hoc per diffinitionem voti Nam ſecundum magiſtrum vgonem vt ſupra diffinitum ē in principio ſecunde concluſionis votum eſt teſtificatio pro=miſſionis ſpontanee: que deo etiam fieri debet. Ecce habes ꝙ votum fit deo. non ſanctis licet ſancti nominentur. eis vo=tum non fit: niſi deo. Et ideo ius acquiritur de re votata ſeu promiſſa deo et loco ſeu locis ſcōꝝ

Quod hoc ſit verū: audite pſalmigraphū. Reddite votuʒ deo iacob. Et alibi dicit deo Reddā tibi vota mea: que diſtinxerūt labia mea. Et deutero. 23. Cū votū voueris deo tuo: non tardes reddere. Ex pmiſſis videt: ꝙ cū deo et nō ſcis votū fiat: ꝙ deo de re votata adquirit ius ſiue de re promiſſa.

Pro euidē

de pmiſſiōe et voto ſcdʒ vtrūqʒ ius.

tia hoc eſt cōſiderādū: quid doctores ſentiūt de pmiſſione: et quid de voto: ⁊ his viſis videbit de re promiſſa ſi adquirit ius/ et cui. Vñ reperio: ꝙ de pmiſſione due ſūt opiniones. vna legū/ alia canonū. Scdm legiſtas nō eſt de re pmiſſa ſola pmiſſione actio neqʒ ius alicui acquiſitum imo ſcdm iſtos licitum eſt ſeruire de vento. hoc eſt multa promittere ⁊ parū dare vel nichil. Et ad hoc faciūt leges ꝓallegare. ff. de re mili. Nō oēs parra. ſi. Et. ff. de pactis. l. Iuris. Scdm vero canoniſtas promiſſione ſola adquirit ius: cui res promiſſa eſt. Et ſcdm Bñʒ gloſatorē decretaliū/ ⁊ extra de pactis. c. i. habet: ꝙ qui recedit a pacto ſiue pmiſſione: peccat mortaliter/ ⁊ tenet ſeruare pactum ſeu pmiſſionē. Et extra de pactis. c. Cū pride. ⁊. c. i. ⁊. c Studioſe. Et de ꝓben. ca. Relatum. Habet: ꝙ q̄ promittuntur: opere debent impleri.

Circa votū

dubitat primo: an votū ſit promiſſio. Scdo ſi differūt/ ⁊ in quibus. Tertio: ſi acqrit de re votata ius baſilice ſeu loco ſctōꝝ

Ad primum

dubiū an votū dicat promiſſio eſt dicen. ꝙ ſic. Nā votū ſic diffinit a Ray. in ſua iuris ſuma Votū eſt alicui⁹ animi boni cū deliberatiōe facta pmiſſio. promiſſio ponit loco generis/ ⁊ votum vt eius ſpecies.

diffinitio voti.

Ad ſecūduz

dubiū dr: ꝙ differūt: ⁊ in multis. Primo: ꝙ pmiſſio de qua loquūtur canones: fit ab hoie hōi. votū ab hoie deo. Scdo de rōe pmiſſionis nō eſt cōmutari. de ratione voti eſt in melius commutari. Etiā res q̄ promittit debet dari a pmittēte: cui promiſſa eſt. res q̄ votat: pōt dari alteri ꝙ̄ pmiſſa ſit. ⁊ alibi.

differētia inter votū ⁊ pmiſſionem

Ad tercium

dubiū. ſi acquirit de re votata ſeu per vouentē pmiſſa baſilice ſcti vel ſctē ius. Ad hoc dicēdū ꝙ cū votū p̄emiſſis differētiis differat a pmiſſione: q̄ fit ab homine hōi. de re votata ſeu deo promiſſa nō adquiritur loco ſāctoꝝ ius. Nā licet ſola pmiſſione vt doctores aſſerūt acqrat ius: cui res promiſſa eſt/ et qui promiſit: teneat dare: cui pmiſit aliter mortaliter peccaret. Hoc eni eſt intelligendū de promiſſione: q̄ fit inter hoies adinuicem. ſed nō de voto ſeu pmiſſione: que fit ab hoie deo. q̄ fit ſctis vel ſub noie ſctōꝝ locis quibus nō acquirit ius niſi deo. cū deo votū fiat. licʒ ſcti nominē

Et pp̄ter hoc nō differūt facta
ab hoīe deo p̄miſſio et votū. iō
dicūt doctores: q̄ de ratione vo
ti eſt in melius cōmutari. Nō
quid ſit de ratiōe voti et p̄miſſiōis nō eſt ſic de p̄miſſione: q̄ ab ho
mine fit hoi. Nā talis de rōne
ſui nō eſt ꝯmutabilis ad aliū ſi
ne p̄iudicio illius: cui facta eſt
p̄miſſio. cū illi ſola p̄miſſione
ſit ius adq̄ſitū. qđ nō eſt ſic de
p̄miſſione voti. que ſanctis fit.
vt ſūt vota oīa dēptis tribus re
ſeruatis facta ſanctis. que poſ
ſunt ꝯmutari/ et ꝯmutant in me
lius: qn̄ redēptioni dantur.

Sed his ra
tionibus videretur repugnare
quod dicūt doctores. ſ. melius
eſt nō vouere q̄ a voto cadere.
Notat. 32. q. v. Si paulus Si
eni illud quod per votū ſeu vo
uentē votatū eſt vel p̄miſſū ali
cui loco ſanctorū: eidē loco non
datur: ſed redēptioni ꝯmutat/
tūc vero votum nō ſeruatur. et
hoc eſt a voto cadere.

Ad hoc dicē
cadē a voto dum q̄ nō eſt a voto cadere illō
in melius cōmutare. Nā ſolus
ille a voto cadit et illud tranſ
greditur: qui deſerit maius bo
num p̄pt̄ min⁹ vel par. 20. c. 3.
Propoſitū. Deus eni in ſe et in
ſanctuariis ſuis nō indiget au
ro neq3 argēto pannis ſericis
nec/aureis margaritis neq3 a
liis lapidib⁹ p̄cioſis. etc. Qz vt
dicit p̄pheta bonorū noſtrorū
nō indiget. niſi in mēbris ſuis
ſcz pauperib⁹. quib⁹ oio paupe
riores ſūt captiui chriſtiani int
enicis fidei venditi et ſubiecti

¶ Sed ex p̄miſſis poſſet oriri
vnū dubiū: certe q̄ aliquis ſub
his vel ſimilib⁹ verbis dicit: ego
p̄mitto ſancte marie mōtis ſer
rati vel alibi vnā lāpadē vel co
ronā argenti vel aliud/ et nō di
cit: ego voueo vel votū facio. etc.

Queritur ſi qđ
p̄miſſū eſt per illud verbū pro
mitto ſancte marie mōtis ſer
rati pōt cōmutari in redēptio
nem captiuorum: cū nō dixerit p̄
mittēs voueo? ¶ Ad dubiū re
ſpondeo q̄ ſic. quare qz licet ſit
p̄miſſio et nō votū: tn̄ talis pro
miſſio vim hab3 voti. Primo qz
ſicut votū fit ab hoie deo: ſic et
talis p̄miſſio. Secūdo ſicut vo
tum eſt in melius cōmutabile:
et talis p̄miſſio. Tertio et ſicut
votū fit ſub noie ſancti vel ſctē
vel eorū ſanctuario: ſic et talis p̄
miſſio. ¶ Et ſi opponat: res q̄
p̄miſſa eſt vi p̄miſſionis debet
dari: cui p̄miſſa ē. ſed talis res
ſcz lampas vel corona p̄miſſa ē
ſancte marie de monte ſerrato
ergo ipſi vel loco ei⁹ liberāda ē

Ad hoc rn̄
dē q̄ verū eſt ante cōmutatio
nem in melius. ita eſt eni de ta
li p̄miſſione ſicut eſt de voto. qđ
in melius pōt cōmutari. Ecce
q̄ talis p̄miſſio et ꝯſimilis vi ha
bet voti. Et ideo pōt ſic diffiniri
Promiſſio facta deo ab hoie ē
votū. et econuerſo. Votum eſt
deo ab hoie facta p̄miſſio. Ex
predictis colligi poteſt/ et clare
oſtēditur: q̄ promiſſio facta ab
hoie homini et promiſſio facta
ab homie deo nō ſūt idem. imo

multū differūt. Nam ꝓmiſſio deo ab hoīe ſacta habet vī voti.

Pro huius vero materie maiori elucidatione aliqua ſūt notanda. Primo ꝙ quidquid ꝓmittitur ſeu votatur ſancte vel ſancto locis ſctōrum vel loco: ſub noīe eorꝫ deo promittitur. Scḋo: ꝙ in voto vel equiualenti ꝓmiſſione adquiritur primo ꝛ ꝑncipaliter ius deo cui factū eſt votū illud ſeu promiſſio illa. ſecūdario: pro deo illis ſanctis locis vel loco ſctōꝝ: ſub quorū noīe votū factū eſt. ¶ Tertio: ꝙ voti oblatio ſemꝑ loco eſt tradēda: vbi fuit ꝓmiſſa niſi in melius ſit cōmutata. ¶ Quarto ꝙ dū in melius cōmutatur: locus ſanctoꝝ in aliquo nō preiudicat. ¶ Quinto ꝙ votū factū deo ſeu ꝓmiſſio ſi in melius ꝯmutatur: ius ſanctoꝝ in illo opere meliori transferre nō denegat. ¶ Sexto: ꝙ illud ius quod deo per votū ſeu promiſſionē fuerat acquiſitū: nō auferatur a deo poſt voti vel promiſſionis cōmutatione.

His ꝑnotatis faciliter pōt reſponderi ad rationē illius boni patris [illegible] inquientis: ꝙ oblatio voti ſoli poterat cōmutari [illegible] redēptionis: eo q̄ de tali oblatione erat ius acqſitū ſolo voto ſeu ꝓmiſſiōe loco ſanctoꝝ. ꝛ ex cōſequenti ſi talis oblatio redēptioni cōmutaretur: hoc fieret in preiudiciū illius loci: ad quē votum fuerit directū. ¶ Ad quod dicendū: ꝙ nō eſt verū poſt cōmutationē in melius. vt videri poteſt manifeſte ex ſupradictis rationibus ꝑnotatis. Minus ergo bene ſe habuit: quādo falſum veritati prepoſuit ille. Nā talis in honorē talia dicendo ſibiipſi ꝓcurauit. Nā vt dicit philoſophus. ſecūdo ſue rhetorice manifeſta negare irreuerētia eſt. Et turpe eſt illi negare: qđ oībus ſcire conuenit.

Terciū per quod adquiritur de re aliqua ius alicui: eſt obligatio. Si eni per inſtrumentū conſtat aliqđ alicui fore obligatū cum iuramento peniſqꝫ pecuniarꝫ vel aliter et cū teſtibus conditionibus in ſimilibus apponendis appoſitis: veriſſimū eſt ꝙ virtute talis obligationis eſt ius adquiſitū illi: cui per tale publicū inſtrumentum noſcitur talis res eſſe ſua. Ita eſt in propoſito: ſi voti oblatio tali obligatione eſſet alicui dñino vel loco ſanctorum obligata: non eſt denegandum: ꝙ non ſit de tali re ſiue oblatione loco ius acquiſitum. ¶ Sed non ſic ꝙ talis obligatio non poſſit auferri / et res obligata tolli. Et etiam ſi res talis loco ſanctorum data et diuinis vſibus dedicata eſt. ¶ Et ſi hoc fieri poteſt: multo magis res talis ſcilicet oblatio voti de qua ſola promiſſione nō eſt ius acquiſitum loco ſanctorum niſi pro deo.

Nam fortius eſt poſſe auferre quod iam datū eſt & deo dedicatum cōmutare in meli⁹ illud: quod loco ſctōꝝ eſt ꝓmiſſū Et ad hoc probandū deducere intendo aliqua iura & rōnes.

rōnes ad ꝓbandū ꝙ papa pōt ꝯmutare vota in pios vſus.

Et prio ſic.

Papa poteſt eccliaſticā ꝑſonaꝫ iure ſuo priuare. viii. q. 3. Per ꝑncipalē. di. xix. In memoriaꝫ Extra de ꝯceſ. preben. Qui ad diuerſitatē Cū ergo loci ſctōꝝ ſeu ꝑſone ſanctuarioꝝ ſint eccleſiaſtice ꝑſone: qbus de oblatione voti eſt ius acqſitū & actio acquiſita: illas ꝑſonas eccliaſticas pōt iure & actione acqſitis priuare / et talē rem ſeu votꝫ oblationē alteri vel alibi dare. inṫm ꝙ nullā amplius hēbunt ius exigendi. Et ſi hoc pōt facere papa: forti⁹ quod min⁹ eſt talē voti oblationē: de qua ſola ꝓmiſſiōe erat locis ſeu eoꝝ ꝑſonis ius acquiſitū: pro deo redēptioni cōmutare. ¶ Scdo deducit idem ſic. Papa pōt abſoluere hoīem ab obligatione: qua tenet hōi. & hoc ſcdꝫ Innocentiū de plenitudine pṫatis. ar. ix. q. 3. Per ꝑncipalē. C. de quadrieni. pſ. Bene a cenone. Et. C. de ꝑmi. off. l. Quotiens Idē Hoſti. & Bhs. Igiṫ pōt illum hoiem obligatū abſoluere ab illius oblationis voti obligatione. qꝛ obligat⁹ eſt loco ſcōꝝ ſeu ꝑſone locū regēti vel miniſtranti: cui facta fuit talis obligatio Et ſi hoc pōt facere: multomagis illū abſoluere ab oblatione voti. in qua ſolū tenetur ſola ꝓmiſſione. Nā talē oblationem voti papa potuit & poteſt redēptiōi cōmutare. cū magis ſit abſoluere ab obligatione a promiſſione. ¶ Sed qd ſi talis obligatio de tali obligatiōe voti facta ſit roborata iuramēto / Dico: ꝙ nō obſtāte iuramēto ſi interpoſitū ſit obligatus: erit totaliter liberatus. Rō qꝛ papa pōt cōcedere vt qs veniat contra iuramētū licitū. Extra de iureiu. Venientes. Vbi ſanctus doctor ſcda ſcde. q. lxxxviii dicit ſic. In iuramētis ꝓmiſſoriis diſpenſari pōt ſicut i votis Et poſt quedā verba inqt. Cuꝫ vero ꝓmittiṫ aliqd cū iuramēto: quod eſt manifeſte licitū et vtile: in tali iuramēto nō videṫ habere locū diſpenſatio vel cōmutatio: niſi aliqd occurrat melius faciendū. quod maxime videtur ad poteſtatē pape. q̄ habet curā vniuerſalis eccleſie. ſimiliter & iuramenti relaxatio.

Rōnib⁹ er

go ꝑmiſſis cōcludiṫ: ꝙ licet loco ſanctoꝝ ſeu ꝑſonis eoꝝ ius acqraṫ: tñ ſi redēptioniꝫ datur vel ꝯmutaṫ: in hoc talis locus nō ꝑiudicaṫ. qꝛ vt dictū eſt illō ius pro deo quod fuerat loco tali acquiſitū. per cōmutationeꝫ transferṫ ad illud pietatis op⁹ in quo de re votata ſeu ꝓmiſſa fuerat loco illi ius acqſitum. et hoc fit per cōmutationē. Conſtat ergo ſepe repetitū: ꝙ hi religioſi ordinis mercedis vi ꝑuilegii poſſunt ad tā vtile & licitū redēptionis opus vota ꝯmutare quo ad oia nullū preiudicium inferendo loco nec loci perſone. ¶ Et me rito iſtis ſingulariter illud eſt cōceſſum ꝓpter

finem ad quem ordo iste fūdatus est. Nam quecūqz fiunt: necesse est accipere finez.3. phisic. Et cum scdm phm.ii.phic. finis non solū est vltimū rei:sz est optimum et vltimū:et finis huius religionis seu eius fūdationis sit maximus: qz ꝑpter redemptionis opus:ideo necessario ꝑpter hunc finē fuit istis religiosis auctoritas ista cōcessa cōmutādi vota. Quia finis ponit auctoritatem in his que sunt ad finem:vt inquit xmentator Auerr. Sed anteꝗ̄ de fine isto aliquid tractē: ꝓposui deducere fundationem huius alme religionis.

de fundatione atqz origine dicti ordinis de mercede

Vndesciēdum: ꝙ ordo iste fuit diuinitus premōstratus et miraculose reuelatus modo sequenti In illa nobili ciuitate barchinone ꝓuincie cathalonie fundate ab Hercule grecorū fortissimo milite:que nūc fulget diuitiis moribus et consiliis regnante tunctꝑis rege Jacobo. sancte memorie: erat quidam vir dei noie Petrus de nolasto mercator optim⁹ iustus et pi⁹ ac multum cōpatiens et misericors. Hic fuit ab origine mancii sanctarū puellaꝝ sancti pauli diocesis deo eiusqz genitrici multū deuotus: qui cū vidisset frequenter maris christianorū riparias versus partes illas infestare a saracenis fidei inimicis plurimos vtriusqz generis fideles christianos capere rape et captiuare et ad vrbes secte machometice damnate transportare: non modicum tristis de illorum infortunio ad virginem dei matrem recurrere nō est oblitus. Sed flexis genib⁹ multiplicatis gemitibus et suspiriis cū lachrimis orando humiliter postulabat: vt subueniret:si sāctitati sue placeret vna cum vnigenito suo dulcissimo illis miseris christianis captiuatis sub iugo agarenorum infidelium detentis. Quadā autem vice cum sic perseueranter orationibus instaret / apparuit ei illa peccatorum ꝓpicia aduocata vestimentis miromodo cādidissimis adornata / portans i vlnis suis filiū suū preciosissimum iesum benedictuz humani generis redemptorem: que allocuta est ei sic. Charissime mi deuote fletibus tuis et indesinente oratione tua cōmotus est animus meus ad cōpatiendū captiuis christianis: de quorum captiuitate afflictus manet et tribulatus spiritus tuus quare a modo letare et desiste a lachrymis:a deo quia a dilectissimo filio meo obtinui: ꝙ fiet vna noua religio in hac ciuitate:cuius fūdator erit nobis dilectus rex aragonum. Huius religionis titulus erit sancte marie de mercede. Cuius fratres redimēt et liberabūt christianos captiuos a tirānica potestate inimicoꝝ fidei orthodoxe:ꝓpter quod magnam consequentur mercedez ꝓ opere isto corām filio meo. Que enim vidisti et audisti:nuncia regi tuo Jacobo nobis deuoto. Quod et fecit. et idem quod iste viderat et audierat: rex vidit et audiuit:nunc non et frater Raymundus de pen afort ordinis

pꝛedicatoꝝ confeſſoꝛ regis qui in illis tēpoꝛibus fulgebat mltis miraculis. De cuius conſilio ipſe rex fundauit iſtā ꝑſſimā religionē. Et ille ſanct⁹ vir petrus de nolaſco factus eſt p̄mus frater huius religionis. Et tēpore ſummi pōtificis honorii tertii pontificatus ſui anno. vi. ſ. anno dñi. M. ccxviii. idꝰs auguſti. ſ. prima die mēſis recepit habitū ōmo albū ad honorē virginis. Et ſignū i quo deſuper eſt crux ꝓpter tria ſignificata. Pꝛimuz: quia ſicut chꝛiſtus nos redemit per crucē ſic ⁊ iſti religioſi erāt captiuos chꝛiſtianos redēpturi. Secundum ꝓpter locum. ſ. ſedem cathedꝛalem ciuitatis barchinone: que ītitulatur ſancta crux. Tertium ad honoꝛem v̓ginis eulalie patrone dicte ciuitatis q̄ fuit in cruce ſiue eculeo martirizata. In cuius capella dict⁹ petrus de nolaſco recepit habitū cum ſigno crucis. Et a receptione habitus i dicta capella in pꝛimoꝛdio religionis noīati fuerūt a multis hi viri religioſi fratres ſancte eulalie. In eodē vero ſigno ſub cruce ponuntur vexilla regis aragonū linee croceę ⁊ rubee ad denotanduz ꝙ rex aragonū fundauit hanc ſanctā religionem.

Crux ponitur in ſigno religionis de mercede

His pꝛemiſ

ſis reuertamur ad illud quod dictū eſt: videlicet quare a ſede apoſtolica cōceſſum eſt fratribus huius religionis poſſe cōmutandi vota ꝓ redemptione captiuoꝛum et ipſi gaudent pꝛe ceteris multis gratiis ⁊ pꝛiuilegiis x̄n eccleſia dei. Ad qd dictum eſt iā: ꝙ ꝓpter finē maximum redēptiōis. Tho. ſcda ſcđe. q. clxxxviii. dicit: ꝙ illa religio tenet gradū ſuū que oꝛdinatur ad altioꝛem actum ⁊ ad plura / vel que hēt ad finē ꝓpoſitum ꝓſequēdum cōuenientioꝛa ſtatuta.

Cum ergo

hec religio ſit fundata et oꝛdinata ad altiſſimū actū vite charitatis actiue. ſ. ad redimēdū pꝛincipaliter captiuos chꝛiſtianos et ad plura. ſ. oīa alia pietatis opera vite actiue. Nā in iſto opere ſex alia opera charitatis īcludūtur. Nā iſti religioſi captiuos veſtiūt / paſcūt / potant viſitant et ſepeliūt. Merito ergo ꝓpter tam altiſſimum actum redēptionis et plurium ſex alioꝝ operuz vite actiue eſt iſtis fratribus cōceſſa auctoꝛitas cōmutandi vota. ¶ Secūdum propter quod eſt iſtud eis cōceſſum: eſt ꝓpter finem ꝓpoſitū cōſequēdū ſtatuta oꝛdinis ꝯuenientioꝛa. Hoc ex dictis ſāncti tho. ſcđa ſcđe. q. vt ſupꝛa.

naufragia et ꝑicula atqȝ duo mīna religioſi oꝛdinis ꝓ captiuoꝝ redemptione

Hi religioſi ex ſtatutis. ſ. conſtitutionibus oꝛdinis ꝓpter iſtuz finem propoſitū pꝛoſequendū redēptionis habēt maria tranſfretare / periculis maris ſe exponere ventis tēpeſtatibus et fluctibus intantū: ꝙ nonnulli ſubmerguntur: alii piſcib⁹ pꝛoiciūtur: vt noſtris tempoꝛibus viſum eſt de fratre Guillermo camini monaſterii valentie cōmendatoꝛe: que ex maris tempeſtate incredibili poſte de nauis ſummitate cādente in capt

le grauiter percuſſus migrauit ad dñm/et in mari proiect⁹ datus eſt in eſcā piſcibus. Hoc ei ꝓpter finē ꝓpoſitū ꝓſequēdū. Non maris ſoluz in fortunis: ſed inimicoꝝ inſidiis non tm̄ i fideliū: ſed qd̄ deterius eſt chriſtianorū hi religioſi viri ſubdū tur. Nā noſtris tēporibus pirat a quidam chriſtian⁹ noīe Bot o ciuitatis marcilie habitator cuz naui ſua hoſte feroce armata inuaſit nauigium: vbi aderant fratres redēptores: quib⁹ illatis iniuriis ⁊ improperiis atq3 vulneratis in eorum corporib⁹ plagis multis ſemiuiui ducti ſunt ad portū marcilie. ⁊ nauigio fratrū retento oēs merces ſiue mercātias quib⁹ erāt captiui xp̄iani redimēdi: penes ſe pirata retinuit: ⁊ nudos fratres redēptores dimiſit. Et ꝓpter iſtud impietatis opus p̄ncipaliter rex aragonū alfonſ⁹ filius regis ferdināḋi ꝑ dictaz ciuitatē inuaſit/ ignis incēdio cōbuſſit. Hec oīa fratres paſſi ſunt ꝓpter finē ꝓpoſitū redēptionis ꝓſequendū. Quaſi cōſimile fecerunt ſemel ianuenſes: nā nauē vbi redemptores fratres et captiui iam redempti erant intus: inuadere auſi fuerunt/ non obſtante ſecuritate regis illius patrie ſaracenorum et repetitio bello fuerunt dicti fratres ſagittis ⁊ lanceis totaliter ꝑcuſſi. Quoꝝ vn⁹ erat cōmēdator mercedis pei pinia ni frater petrus mali ſanguinis: alter vero frater iohanes de granata ꝓuincialis caſtelle Hec propter finem propoſituz proſequendum.

Etiam quādoq3 contingit: q͛ vigente tempeſtate nauigia ſcindunt et in littore maris inimicoꝝ fidei ducunt/ et rūpunt. Et qui ad officiū redēptionis ſunt deputati efficiuntur captiui: vt ſūt duo de preſenti. ſ. frater laurētius ꝫpany cōmendator ſcē marie podii valentie/ ⁊ frater petrus boteti cōmendator maleville. qui capti fuerūt anno dñi. M. cccc. xxxii. circa principiū mēſis decēbꝛ. ⁊ adhuc manēt ſub dominio regis tuniz in captiuitate. Et ꝑ eorū redēptione querunt quinq3 milia duple auri ad quod p̄ciū ſoluendū nō ſufficit ordinis facultas. Iſtud ducunt fratres propter finē ꝓpoſitum ꝓſequendū. Hi religioſi q̄ ſunt in terra infideliū ꝓ redemptione captiuorum: ſepe ꝑcutiuntur alapis: feriūtur lapidibus verberantur fuſtibus cedūtur gladiis/ ſputo fedantur luto ſordidātur ⁊ martirio cōſummūtur. Nā in pricipio huius religiōis frater quidā fuit in patibulo latronum ſuſpenſus: eo quia infra determinatum tempus non potuit ſoluere precium cuiuſdaz chriſtiani quem redimerat/ et ꝓ illo in pignore captiuitatis remāſerat. Omnia hec et maiora portant iſti pro redemptione captiuoꝝ ſcilicet propter finem propoſitum redemptionis ꝓſequendū Et vnde tanta mala et aduerſa niſi ꝓpter cōuenientiora ſtatuta. ſ. conſtitutiones. Quod eni ex cōſtitutionibus ꝓueniāt cis ita hētur libro ꝯſtitutionū.

ſecūda cōſtitutōe.c.xvii. titulo
de fratribꝰ:qui mittuntur ad
terrā ſarracenoꝝ.⁊ hec ſūt ver
ba:Fratres qui p magiſtrū or-
dinis vel generale vel ꝓuinciā
ale capitulū ad intrandū terrā
ſarracenoꝝ ꝓ captiuis chriſtia
nis redimēdis fuerint aſſigna
ti:qm circa aſtutiā et callidita
tē ſarracenorū diligens adhi-
benda eſt cautela: primo ante
oīa ſint ita ſobrii in cibo et po-
tu/⁊ ſagaces circa emptiones
xpianorū captiuorū:ꝙ ab ipſis
ſarracenis poſſit minime de'u
di aut ī aliquo defraudari. Ca
ptiuos quoqꝫ xpianos ipſi fra
tres per ſe et nō p īterpoſitas ꝑ
ſonas pure et legitiē abſqꝫ do
lo et fraude miſericorditer re
dimāt/⁊ prudēter emāt a ſar-
racenis. et cōmoti pio exēplo
ieſu chriſti redēptoris generis
humani:qui dedit ſemetipſuꝫ
ꝓ nobis.vt nos redimeret a po
teſtate diaboli. Vnꝰ eorū quē
inter ſe ad hoc duxerint cōcor-
diter deputandū:remaneat in
pignore detētus in poſſe ſarra
cenorū ꝓ certis termino ⁊ pre
cio ꝓ liberatione captiuorum:
vbi nō ſufficerent theſauri ad
redimēdū eoſdē. Via aduerſa
predicta ꝓpter iſtū finē ꝓpoſi
tū cōſequēdū et ꝓſequendum
portant fratres. Et hoc ꝓpter
cōuenientiora ſtatuta.i.ordi-
nis cōſtitutōes.per quas obli
gantur ponere ſe in pignore ⁊
captiuitate ꝓ captiuorum re-
demptione.

Ex premiſ

ſis duo notanda ſunt. Primū
ꝙ ꝓpter iſtū finē proſequēduꝫ
habent maria tranſfretare ī et
multis vt ſupra viſum eſt peri
culis et morti ſe hñt exponere.
Secūm:ꝙ per eūdē finē obli-
gātur captiuitati et pignori ſe
offerre et īmorari ꝓ termīo cer
to et ꝑcio. Ex hoc infero:ꝙ hec
religio eſt de arctioribus mūdi
religionibus et perfectioribus
ꝓpter cōuenientiora ſtatuta ad
finē ꝓpoſitū redēptionis cōſe
quēdū et proſequendū.i. cōſti
tutiones.per quas hmōi fra-
tres habent ſe morti et mortis
periculis exponere.vt ſupra vi
ſum eſt/⁊ dare pignori et capti
uitati. Ex quo religioſi aliarū
religionū liberū habere poſſūt
ingreſſum in hāc religionem.
Poteſt eni aliquis laudabili-
ter tranſire de vna religiōe ad
aliā ex zelo perfectioris religio
nis. in qua nō attēditur excel-
lētia ſecūdū ſolā artitudinem
vite.ſed principaliter ſecūduꝫ
illud:ad qđ religio ordinat.et
cōſequēter ſecūdū diſcretionē
obſeruātiarū fini ꝓportiona-
tarū petita tñ licētia ꝓpter hu
militatē licet non obtenta. Ex
dictis ſci Tho.ſecūda ſecunde
q.vlti. Et recitat in ſumma de
caſibꝰ Bartholomei de ſcō con
cordio religio.v.parrafo.i. Cū
ergo ex dictis ſci Tho.religio
illa habet preminētiaꝫ:que ad
actū ſūmū ordinat/et habet cō
uenientiora ſtatuta ad finē ꝓ-
poſitū proſequendum. Et hec
duo habet hec religio.⁊ hoc di-
uerſis reſpectibus:ſequeretur
ꝙ habet ſaltem quoad finem
iſtū.ſ.tot donis caritatis robo
ratū preminētiā ſuper oēs re-
ligiones.cū iſtū finē habeat al
tiſſimū ex cōuenientioribꝰ ſta-

De ſublimi
tate religio
nis ⁊ nobili
tate ⁊ quali
ter religioſi
aliarū reli-
gionuꝫ pñt
ad iſtā euo-
lari.

tutis. vt pbatū eſt. Nulla eni
eſt maior caritas q̃ ponere ai
mā ſuā pro amicis ſuis de re=
nūci. Niſi cū puidē verſu. q̃ re.
Querit Tho. ſecūda ſecunde
q. xxvi. an ſit de neceſſitate ca=
ritatis q̄ hō ppriū corp⁹ expo=
nat pro ſalute pximi? Et dicit
q̄ nō niſi iu caſu quo tenet ei⁹
ſaluti prouidere. Sꝫ q̄ ſi aliqſ
ad hoc ſpōte ſe offerat: ptine=
ret ad magnā perfectionē cari
tatis. Hec Tho. hāc magnā et
maximā caritatē hñt hi religi
oſi. ꝛ hoc ex ꝯſtitutōib⁹. Nam
pro ſalute ꝛ redēptōe proximi
libere ſe exponūt maris et ini=
micoꝝ fidei periculis ꝛ ſponte
ſe offerūt morti ꝛ captiuitati
Nā etiā caſu cōtingente ſi vi=
dent aliquē captiuū xpianum
in terra paganoꝝ fidē xpi ab=
negare volentē illū a tā nefan
diſſimo opere retrahūt/ ꝛ pro=
priū corpus pro illo captiuita
ti exponūt. ꝛ in preciū redem=
ptionis libere tradūt. vt vidi=
mus de fratre Dñico nauarro
cōmēdatore gerūde ciuitatis
qui duobus annis remanſit i
captiuitate: vt captiuū chriſti
anū ab errore infidelitatis et
fidei abnegatiōe preſeruaret
Hec oia ex cōſtitutionibus p=
pter hunc finē ppoſitū pleqn
dū. O alta religio ad tam al=
tiſſimū finē ordinata caritatis
Nā qui paratus eſt pro proxi
mo mori: hꝫ perfectā caritatē
De peni. di. ii. Si quis tantā
Perfecti ergo dicūtur: qui p
fratribus parati ſunt mortem
ſubire.

Doctores

theologi. 3. ſen. cōcludūt: p̄ p̄=
cipua cā incarnationis verbi
fuit redēptio generis humani
Vñ Greg. Nichil nobis naſci
pfuerit: niſi redemi profuiſſet
Finis ergo ppter quē dei fili⁹
fuit in vtero virgis incarnat⁹
fuit redēptio humani generis

Ex hoc in

fero: q̄ cū finis huius religio=
nis ſit redēptio humane gen=
tis chriſtiane: q̄ iſte talis finis
ad quē ordinatur hec ſcā reli=
gio: eſt p̄cipuus ꝛ maxim⁹. nō
abſolute loquendo nec p ſe ni=
ſi cōſideretur inter opera vite
actiue. Sed inquātū hec reli=
gio ppter hunc finē propoſitū
cōſequendū ꝛ proſequendum
hꝫ cōuenientiores cōſtitutio=
nes. per quas tenēt et obligā=
tur hi religioſi vt deductū eſt
exponere ſe maris infortunis
inimicorū iaculis/ mortis inſi
diis/ pignori ꝛ captiuitati: ꝛ q̄
buſcūqꝫ eis aliis ſuperuenien
tibus aduerſis durante viati=
co eundo ſtando et redeundo.
Et hec in coꝝ profeſſione pro
fitentur in poſſe ſuperioris ex
voto voti obedieutie. ꝛ per cō=
ſequens quoad iſtū finē. ſ. tot
inſignis caritatis fulcitū hec
religio habet maximā premi=
nentiā ſuper omnes mūdi re=
ligiones: niſi ad cōſequendū
finē habeat religio aliqua alia
conuenientiora ſtatuta vel ad
minus conſimilia huic religio
ni. ſ. aſpera ꝛ aduerſa. Hec ex
dictis colligi poſſunt ſci Tho.
in ſecunda ſecūde. q. clxxxviii.
¶ Cum ergo hec religio ad tā
altiſſimum finē caritatis fue

rit ordinata: merito his religi
ſis eſt a ſede apoſtoli· ad diſpen
ſatū: vt pro iſto ſine. ſ. redem-
tionis poſſint vota cōmutare
ne ꝑiudicio ſcōꝝ ſeu ſanctua
riorū. Et dico: ꝙ poſtꝗ iſtō
applicatū fuit per iſtos viros
religioſos a ſede apoſtolica. ip=
ſa nō debile egiſſet: niſi diſpen
ſaſſet ꝓ tempeſtiſſimo negotio
ſtatres iſti/ꝓpter hoc redimunt
captiuos: ne abnegēt fidem ca
tholicā. nā de abnegatiōe fidei
catholice multoꝝ captiuorum
chriſtianorū valde eſt timendū
Ideo fuit diſpenſatū ⁊ talis di
ſpenſatio fuit iuſta ⁊ debita. nā
diſpenſatio debita eſt: cū mul=
torū ſcandalū timet̃ d. l. Ut cō
ſtitueret̃. in fine.

Quod autem

Debita di= ſpenſatio

fuerit debita: volo probare ſal/
tē q̄ uead vi nois ſcōm illa que
iuris ſunt vel ſimilitudinē illo
rū. eſt enī diſpēſatio debita vbi
ſubeſt iuſta cā. videlʒ rōne tem
poris vel pſone vel pietatis vel
neceſſitatis ſiue vtilitatis eccle
ſie vel euētus rei.

¶ His oībus ꝯſideratis erat ⁊
fuit diſpenſandū cum ꝑdictis
fratribus pro opere redēptiōis
Nā pro his eccleſia ſolet diſpē
ſare rōne. ſ. tēporū vel perſone
⁊c. ar. ii. q. v. Quāto in fine Et
primo eſt debita rōe tpis. qꝛ an
teꝗ diſpenſatū eſſet: illo tēpo=
re malū erat multis xpianis.
eo qꝛ captiuabātur ⁊ rapiebā=
tur a fidei inimicis. Nimirum
ſi fuit diſpenſatū cum fratrib⁹
iſtis ꝓ redēptiōe illorū: cum ad
hoc iſti religioſi fuerit ordinati

¶ Sed quare nunc talis diſ=
ſpenſatio non ceſſat. Quia nō
ceſſat talis neceſſitas neq; eētu
atq; defectu xpianorū ꝑinci=
pū. qui deberent cōmittere bel
la ꝯtra ſarracenos ⁊ inſurgunt
ꝯtra ſeipſos. ⁊ ſic in pace dimit
tunt viuere paganos. Et hoc
modo quotidie creſcit numer⁹
xpianorū captiuoꝝ. quorū in
finitus eſt. nō enī debet ceſſare
qd vrget niſi neceſſitate tēpo=
ris ceſſante. vt habet̃. i. q. vii. c.
vi. Requiritis. parrafo Niſi. ⁊
c. Quō pro remedio. Ad hoc fa=
cit. diſti. xxviii. De ſiracuſane.
di. lxi. parrafo. His oībus Imo
ꝓpter maliciā tēporis poti⁹ eēt
diſpenſatio amplianda ꝙ ceſ=
ſanda. et propter hoc merito hi
religioſi redēptores dicere pñt
illud ad hebreos. v. Nūc redi=
mentes tps qm̄ dies mali ſunt.
nūc. i. iſto tpe nos ſumus redi=
mētes. i. redēptores xpianorū
qd tēpus eſt malū. qꝛ dies ma=
li ſunt. ſ. pro illis: qui continue
ab infidelibus rapiunt̃ capti=
uant̃ ⁊ ad terrā ſarracenorum
tranſportantur.

Secundo

fit diſpenſatio debita rōne per
ſone ſeu perſonarū. ſ. ſimpliciū
⁊ ſenū atq; puerorū. Habetur
lxxxvi. d. c. Tāta. heu quot ſūt
in terra paganica chriſtiani ca
ptiui ſenes pueri ⁊ puelle dolē
tes ⁊ flentes: qui in ſubportabi
libus laboribus ſubprimūtur.
quot ſimplices inocentes diſti
guere neſcientes: an ſint ſarra
ceni/aut chriſtiani. Idō erat di
ſpenſandum iſtis cum fratri=
bus pro eorum liberatione. cū
tales perſone ſint ſenes puuli

⁊ ſimplices.xi.q.3.c.Qui con
ſtn.33.q.ii.c.Antiqui.de cōſe.
d.iiii.Cū pꝛo ꝑuulis.

Tertio di

ſpēſatio debita ſit rōe pietatꝭ
vt i.c.xii.q.vii.hi ꝗ vſu peita
tis Ubi habeꝭ de coꝛpoꝛe vici
atis.⁊ qꝛ natura eſt fragilis:
exercenda eſt pietas in ipſis.
Quot em̄ ſunt ꝑtibus:vbi co=
lit bafuma dānatus xp̄iani ce
ci muti claudi gibboſi aliis ꝙ
plurimis coꝛpoꝛalibus defecti
bus viciati.ideo exercēda erat
pietas in eis.cuꝫ ſint fragiles
natura.xxxiiii.di.Fraternita
is.33.q.ii.Antiqui.

¶ Quarto diſpenſatio fit de=
bita rōne neceſſitatis.i.q.vii.
parrafo diſpenſatōr.es.Habe
tur:ꝙ ꝑſonis miſerabilibꝯ eſt
cōpatiendū.Et diciꝭ ſup hoc
c.ad ꝓpoſitū:ꝙ malefaciūt re
ges hiſpanie:ꝗ naues fractas
occupāt.Nā dicit lex:ꝙ fiſcꝯ
nō dꝫ calamitatibꝯ ditare mi=
ſeroꝝ.c.de nauf.l.i.li.xi.Si
ſunt in vltramarinis partibꝯ
inimicoꝝ fidei multi captiui
chꝛiſtiani miſerabiles valde:
deus ſcit.maxime qꝛ ſunt ex=
trancis a fide ſubiecti.ꝓpt̄
que eſt ipſis compatiendum
triſtandū dolenduꝫ.Facit ad
hoc:qđ recitat valerius lib.v.
c.i.de marcho marcello.ꝗ cuꝫ
multos ciracuſanos captiuos
haberet:ipſoſqꝫ afflictos vide
ret:flere cepit pꝛe nimia coꝛ=
dis triſticia.quā hēbat de infoꝛ
tunio eoꝝ.Multe magis de
captiuis chꝛiſtianis infidelibꝯ
ſubiectis miſerabilibus perſo
nis poſitis in maxima neceſſi=
tate.cū nō ſit preceptum mie
talibus denegandū.qꝛ cōe eſt
lxxxvi.di.Non ſatis eſt.⁊ ſen
tētia que miſericoꝛdia negat:
fugiēda e.l.d.Pōderet.in fi.

Quinto di

ſpenſatio debita ſit rōne vtili
tatis eccleſie.vt.i.q.vii.ver.
vtilitatis.⁊ in.c.xvi.Tali cō=
iugio.In quo habeꝭ ꝙ ꝓpter
vtilitatem eccleſie in filius ra
ptoꝝ virginū eſt diſpenſandū
O deus ⁊ quot ſunt rapte vir
gines paruule puelle ⁊ domi=
celle ab infidelibus:qui cū vio
lentia furanꝭ a domibus pa=
rentū.quas coꝛrumpunt fidei
inimici ſeminādo in vaſis xp̄i
eius cruoꝛe redēptis ſemia dy
aboli.Quot ⁊ ſanctimoniales
rapte ſunt virgines deo ꝯſecra=
te.quarū cultoꝛes machomett
ce ſecte frāgūt clauſtra pudo=
ris.ꝗ ꝓ deo itacta cuſtodierūt
Quot ⁊ alie multe maritate ⁊
vidue regenerate:ſacro fontis
baptiſmate.quarū ciuium ꝓles
licet generate in templis dei.
i.vteris matrū poſt partū ea=
rū cultoꝛes efficiunꝭ diabolo
⁊ baffumeto dānato.quarū fi
lii ſine foꝛte vtiles fuiſſēt eccle
ſie dei:⁊ eſſēt.Jō ꝓ iſtis diſpē
ſandū erat ꝓpter futuꝝ bonū
ecclie.vt harū virginuꝫ rapta
rū geniti xp̄o ſeruirēt:⁊ ecclie
ꝓficerēt cuꝫ in talibꝯ raptarū
virginū filius ſit de iure diſpē
ſādū.23.q.iiii.Jp̄a pietas.⁊.i.
q.vii.c.Et ſi illa.In quo habe
tur:ꝙ ꝓpter vtilitatē eccleſie
mutilanꝭ et relaxātur ꝑcepta
canonica.¶ Sexto et vltimo
fit diſpē[illegible] debita rōne [illegible]

ctꝰ rei. i. q. vii. c. Maxime Et
ibi habet: ꝙ ꝓpter euentū rei
ſ. malū q: laici ordinabantur:
diſpenſatū eſt in illis. Qualis
euẽtus rei malus de captiuis
xpianis expectari pōt niſi ab=
negatio fidei: xpi blaſfematio
⁊ vtriuſqꝫ hoīs mors ſempiter
na. Talis caſus ſepe ⁊ ſepius
ꝯtingit iſtis. nimirū cum ſint
iā moribus ritis ⁊ ꝯſuetudini
bus ſarracenorū atqꝫ ipſorū
ſecte aſſueti ⁊ eruditi. nam co=
lūt diē veneris. ⁊ feſtiuāt ſcd̄m
ritū patrie ſarracenorū. et ceſ
ſant illa die ab operibus ma=
nuū. ſed diebus dn̄icis fidei
xpiane inimici illos in oppro=
briū xpi et chriſtianorꝫ faciunt
fodere arare ſeminare et ter=
rā cultiuare ⁊ oia ſeruilia ope
ra vilia ⁊ immūda exercere. ⁊
iſta habent facere vi vel gratiſ
A quibus operibus dn̄icis die
bus chriſtiani deberent abſti=
nere ⁊ ceſſare. de cō. di. 3. Ieiu
nia. et extra de fer. c. i. Sed ſi
inter chriſtianos eſſent: et vbi
xps adorat: ab his operibꝰ ceſ
ſarent: et feſta colerent. quod
tā facere non poſſant. ⁊ hoc q:
nō ſunt ſui iuris. iiii. d. Deni=
qꝫ. xxxii. q. vii. Quid in. Ideo
iſtis et ꝙplurimis cōſideratis
multi deuiant a fide catholica
⁊ cōione fideliū chriſtianorū
quorū caput eſt xps. nos vero
⁊ ipſi captiui chriſtiani eiꝰ ſu=
mus mēbra. nā vnica eſt ſācta
mat eccleſia. in decretis. xxiiii
q. i. c. Loquit dn̄s. ergo ne ta=
lis euentus peſſimus fidei ab
negationis ⁊ eterne dānatio=
nis eueniret eis diſpenſatum
eſt pro illis cū fratribuſ iuſte ⁊
debite. nam diſpēſandū ē: qd̄
timet maius malū. xxxv. q. iii.
Quedā lex. De his modis di=
ſpenſatōnis debite ⁊ ſingulis
horꝫ habet. i. cā. q. vii. parrafo.
Niſi rigor. et capitulis ſequē=
tibus vſqꝫ ad parrafū. Ecce.

Attendat

vnuſquiſqꝫ ex premiſſis: ꝙ iu=
ſte et debite fuit per ſūmū pon
tificē diſpēſatū cū fratribꝰ hu=
ius ſcē religionis ⁊ ꝓ redēptio
ne. ⁊ in hoc nulli loco ſcd̄orꝫ ſit ꝓ
iudiciū: ſi oblatio votorꝫ ꝯmu=
tat redēptōi captiuorꝫ. cū illō
ius trāſferat ꝑ cōmutationē
ad opus piiſſimū redēptionis.
Nō eñ bñ vigilat: qui ꝯtrariū
dicere tētat. Vigilāti ⁊ nō dor
mienti iura ſubueniūt. Et nō
obſtat illud: qd̄ ab vno bono pa
tre fuit allegatū in ꝯtrariū vi=
delicet ꝙ talis oblatio ſi redē=
ptioni cōmutaret: eſſet contra
ius. ⁊ ſic ꝙ papa nō poterat cō
cedere. qd̄ eſt falſū cū diſpenſa
tio a iure ſit / et ius eſt.

Nam ſecū

dū Raymūdū diſpēſatio dꝫ cō
ſiderari dupliciē. Primo ſcd̄ꝫ Diſpēſatio
ꝙ ē in eo: cū quo diſpēſatū eſt. bifarie cōſi
vt eſt in p̄dicto priuilegio cum derari debꝫ
fratribꝰ ordinis mercedis. Et
ſic eſt ius priuatū. i. licētia vel
ꝑmiſſio q̄dā fcā alicui cōtra ri
gorē iuris. ſꝫ nō eſt ius cōe ar.
33. q. i. Inter factores. Et. q. 2
c. In adoleſcētia. Cōcordat ho
ſti. Scd̄o dꝫ diſpēſatio ꝯſidera
ri: ſcd̄m ꝙ ē in diſpenſante. et
ſic eſt poteſtas ſiue actus pote
ſtatis a iure conceſſus. Habes
ergo: ꝙ diſpenſatio eſt ius. et

eſt actus a iure conceſſus.

Poteſt ergo papa diſpenſare in vrgentibus et arduis contra rigorē iuris et nimirū cum maiora negotia ad ipſum ſint referenda .ii. q. vi. Omis oppreſſus. Propter duo merito eſt diſpenſandum ſcʒ ppter neceſſitatē et vtilitatē maxime cōem. Unde Brñs li.iii. ad Eugeniū: Ubi neceſſitas vrget: excuſabilis diſpenſatio eſt. vbi vtilitas prouocat: laudabilis diſpēſatio eſt. dico cōis nō propria. Propter hec duo que cōcurrūt in redēptōe captiuorū chriſtianorū. fuit cuʒ fratribus iſtis ad iſtū fineʒ ordinatis diſpēſatum. et de his duobus. ſ. neceſſitate et vtilitate latius videbit in primo ʒ.ii. quinte cōcluſionis. Et niſi papa in his ſimilibus diſpēſaret ſequeret ruina multorū. propter hoc et alia ꝗplurima poſuit deus papā vicariū ſuū in terris tāꝗ caput eccleſie. vt ſicut caput hʒ preminētiā ſuper oia mēbra corporis: ſic et papa ceteris mēbris miſtici corporis eſſet altior dignitate auctoritate ptāte et virtute. Nā ſi in eccleſia dei iſtud non eēt caput: quo mēbra regerentur tuerentur et cuſtodirentur: eccleſia dei eſſet vt quoddā monſtrū in natura corpꝰ. ſ. acephalū. ¶ Ponere ergo voluit plaſmator humane creature papā vt caput eccleſie. cuius regimine tuitione et poteſtate regeretur ſponſa ſua eccleſia militās vt liberius filii finaliter perducerentur ad ſanctā hieruſaleʒ triūphantem eccleſiam. Nā ꝗ eccleſiā verbū patris cuius bonitas nō deſpexit hoīs creature ſue īfirmitatē. vt īquit Damaſcenꝰ li.iii.c.i. permittet pmanere ſine capite. Sēper enī hēbit caput in re vel ī ſpe. ſicut vacante ſede qñ dignitas non eſt mortua. ſʒ perſona. Et hoc quare niſi vt protegatur ⁊ conſeruetur ecclīa et tueātur eius mēbra ⁊ ne pdant. Iſtud caput in eccleſia dei eſt poſituʒ nō vt mercēnarius: ꝗ lupo veniente fugit: ſed vt bonus paſtor qui aīam ſuā dat pro ouibus ſuis. Paſtor eſt ouiū. ſ. hoīm: nō ſolū bonorū ſctōrū ⁊ iuſtorū: ſed malorū reorū errantiū ⁊ pctōrū int quos cōuerſatur vt paſtor. qñ qʒ nō īter oues ſed īter lupos rapaces et feroces. ſ. tirannos ſciſmaticos hereticos īfideles rebelles īgratos ⁊ ptātē a deo ſibi datā denegātes. Qđ attēdens Brñs de cōſideratōe lib. iiii. ad Eugeniū īquit: Increduli ⁊ ſubuerſores tecū ſūt. lupi nō oues ſunt. taliū tamē tu paſtor. Et ſequitur poſt paululū: paſtorē te populo huic certē aut nega aut exhibe. nō negabis. ne te cuius ſedeʒ tenes: te neget. Sēper enī papa tendit et attēdere debet ad ſalutem aīarū. ad qđ iuuat diuino ſubſidio et adiutorio. Qđ conſiderans Brñs vt ſupra dicit ita: Queſo fac tu: quod tuū eſt. nā deꝰ quod ſuū ē: ſatiſ abſqʒ tua ſollicitudie et anxietate curabit. Plāta / riga / fer curā. Ecce ꝗ ad hoc papa caput et paſtor poſitꝰ eſt in ecclīa dei gerēs vices xpi vt non ſolū bonorū ſed malorū ſalus acquiratur. Et

ꝓpter ſalutē iſtoꝝ oꝫ papam
diſpēſare i multis caſibꝰ ⁊ pe=
riculis in qbꝰ icidūt frequēter
miſeri chꝛiſtiani peccatoꝛes.

Nullus a
cetero dicat qꝺ papa diſpēſat
papa nō pōt facere hoc: qꝛ eſt
ↄtra iuſ. ſ. cōe imo multotiens
neceſſariū eſt rūpere ius cōe:
qꝺ eſt rigoꝛ iuris per pꝛiuatū
ius: ⁊ iſtud cōuenientiſſime po
teſt inueſtigari per illud Luce.
xii. c. vbi legit: ꝙ cū Petrꝰ vna
cū ſociis ſuis piſcaret/ ⁊ per to
tā noctē laboꝛātes nihil cepiſ=
ſent: ↄtingit: ꝙ dn̄s nauim in
altū duci iuberet/ ⁊ retia laxa=
ri. Cū ergo Petrus cū ſociis
ſuis hoc audiſſet: reſpōdit: Pce
ptoꝛ ꝑ totā noctē laboꝛātes nil
cepimꝰ i verbo aūt tuo laxabo
rete. Sic factū eſt: ꝙ tantā pi=
ſciū multitudinē ↄcluſerūt ꝙ
rete petri rumpebat. ita ꝙ na
uis eiꝰ ⁊ alia iplerent piſcibus
Et dn̄s petro: Noli timere: iā
eris hoies capiēs. Hec nauis
petri ē eccłia militās. i qua pe
trus xp̄i vicarius ⁊ quilꝫ papa
eius ſucceſſoꝛ ꝑſidet i mari hu
ius mūdi cū ſociis ſuis. ſ. pla=
tis. Sꝫ aliter ⁊ aliē. Nā i hac
naui hꝫ papa plenitudinē po=
teſtatis ſocii. i. ꝑlati ꝑtē ſollici
tudis. ii. q. vi. Decreto. Et. c.
qui ſe ſit.

In docma
ri. ſ. ſeculo papa hꝫ magnā na
uē. ſ. vniuerſalē eccleſiā guber
nare. Ceteri ꝑlati puſillimā ha
bēt nauē regere. qlꝫ ſuā nauē
i. eccleſiā ſibi ↄmiſſā. vn̄ Bn̄s
li. ii. ad Eugeniū: Petrus non
nauē vnā vt ceteri qſqꝫ ſuā ſꝫ
ſcl'i ipm ſuſcepit gubernacu=
lū Mare eñ ſeculū ē. naues ec
cle. Et i eodē li. dicit Quiſqꝫ ce
teroꝝ hꝫ ſuā. tibi vna cōmiſſa
ē grādiſſima nauis fcā ex oibꝰ
ipſa vniuerſalis eccłia toto oꝛ=
be diffuſa. heu qs es. hoc Bn̄s
Sꝫ qꝺ ꝑ noctē i qua laboꝛan=
tes nihil capiūt: intelligit vbi
pctm̄ moꝛtale. in quo qꝺiu ho
mies ſūt: papa nunc alii ꝑlati
nihil capiūt. i. nullū de hoibus
ad vitā ꝑducere pn̄t. Vn̄ ſcūs
doctoꝛ ſecūda ſecūde. q. xxxv.
iquit Pctm̄ moꝛtale dꝛ: quod
tollit vitā ſpūalē. q̄ ē ꝑ carita=
tē. iō ſcdm̄ auguſtinū q iſtis. ſ.
moꝛtalibꝰ dn̄ari ꝑmiſerit etce
no igne cruciabuntur. d. xxv.
parrafo Criminis.

Hāc nauē iuſſit dn̄s: vt i al
tū eleuaret. qꝺ petrꝰ ⁊ ſui ſuc=
ceſſoꝛes fecerūt. nā i oibꝰ par=
tibꝰ mūdi exaltata ⁊ dilatata ē
vt noſcit. lxxxiii. diſ. Legimꝰ.
vbi dꝛ: Africa ꝑſis oꝛiēs india
⁊ oēs barbare natōes vnū xp̄m
adoꝛāt vnā ſeruāt regulā veri=
tatis.

per illud
qꝺ Petrꝰ dixit Xp̄o. In verbo
aūt tuo laxabo rete: itelligitur
auctoꝛitatis cōmiſſio quā Pe=
trus ⁊ ſui ſucceſſoꝛes a xp̄o ſu=
ſceperunt. qꝺ dcm̄ fuit petro:
Tu es petrus ⁊ ſuꝑ hāc petrā
edificabo eccleſiā meā. ⁊ poꝛte
iferi nō ꝑualebūt aduerſus eā
Et quodcūqꝫ ligaueris ſuper
terrā ⁊c. Quid ꝑ rete qꝺ laxat
⁊ i quo piſces icluduntur: niſi
ius cōe: quod laxat ⁊ extendit

vt piſces hoc ē hoies itus ſtrēt ⁊ bñ viuāt. ſicut decet xpianoſ viuere. ⁊ nō aliṫ. q₂ q̄ ꝯtra ius ſiūt: debēt ꝑ ifectis hēri. Extra de re iu. q̄ ꝯ. li. vi. Et ſi queris: q̄d eſt ius ius ē ars boni et eq̄ ⁊c. ff. de iuſti. ⁊ iu. l. i.

quid ueltā

tā piſciū multitudine icluſam ī hoc rete niſi turbā magnam xpianitatis. q̄ nemo dinumerare pōt duoꝝ ſtatuū. ſ. clericoꝝ ⁊ laicoꝝ. Propter quam multitudinē maximā rūpitur rete. hoc eſt ius cōe. q ſiq₃ ꝑ diſpēſationē iuris. nā diſpenſatio nō eſt niſi cōis iuris ruptio Vñ Raymūdus diffiniēs illā dicit Diſpēſatio eſt iuris relaxatio. Vñ vocaṫ vulnꝰ: q₂ vulnerat cōe ius. xxiii. q. iiii. Ipa pietas circa finē. et ſic iſto mō ꝑrete ruptū ꝑ diſpēſationē ex piſcibus īfra rete icluſis. hoībus papa īplet duas naues. ſ. eccleſiā militantē ⁊ triūphātē Et ne expaueſceret de tāta mlṫitudine ⁊ retis ruptione dixit xp̄s petro ⁊ cuil₃ ſucceſſori ſuo Noli timere. iā eris homines capiens.

Audeo dicere: ꝙ mlṫi xpianoꝝ īfra rete cōmunis iuris icluſi ꝑderenṫ niſi ꝑ diſpenſationem iuris illud cōe ius rūpereṫ. et q̄s hoc pōt facere ꝑ papa Quare redarguēdus eſt niſi ſeipm corrigat: qui xp̄i vicario oblationē voti redēptōi captiuoꝝ cōmutare poſſe denegat / ⁊ locis ſcōꝝ i hoc ꝑiudicare affirmat. Talis qui dixerat hoc: nō ꝑuiderat: quod ex geſtis Bonifacii martiris habeṫ īquiētis de dño noſtro papa xp̄i vicario. Huius culpas redarguere ꝑſumit mortaliū nullus q₂ cūctos iudicaturus a nemine eſt iudicandus. niſi deꝑhendaṫ a fide deuius. In decretis. i. pte. di. iiii. c. Si papa. Et hec ꝑdicta queſtione ſufficiant.

Queritur

Vtrū ꝯmutatio votorū in pniaꝫ pecuniariā ſit furtum

quarto. vtrum; talis oblatio ſi alibi largiaṫ: ex hoc furtū aſſeraṫ Adhoc rñdeo ꝑ iſtā cōcluſionē ꝙ ſi talꝰ oblatio voti redēptioni ꝯmutaṫ abſit ꝑ pter hoc ꝙ furtum cōmittatur

¶ Veritas huius cōcluſionis iueſtigari pōt ſic. Furtū opponitur iuſticie equitati ꝑ violētiā retenta eius ſubſtātia. per furtū eni nō redditur. ſed violenter iuito dño eius ſubſtantia retineṫ. ſed cōmutatio oblationis ſeu voti non opponiṫ equitati iuſticie. q₂ ꝑ talez cōmutationem non aufertur aliquid domino inuito. ſ₃ datur cuius eſt. ſ. deo. Igitur ſi talis oblatio redemptioni cōmutaṫ furtū nō cōmittitur. Conſequentia ſequitur ex premiſſis Maior nota eſt de ſe. Sed minor probatur. nam illud non opponitur equitati iuſticie: q̄d commutatur in melius. vt eſt talis oblatio commutata i captiuorum redemptione. Et in hoc nō aufertur aliq̄d de ſubſtantia illius: cuius eſt ſcilicet dei. imo deo datur: dum commutatur in melius. Et talis commutatio non fit domino inuito. cum fiat per vices gerentē ſuū. ſ. chriſti vicariū. qui h₃

poteſtate et plenitudine pote=
ſtatis talia cōmutandi. Cū er=
go ꝯmutare non ſit auferre: ſe.
quit: ꝙ qui cōmutat nō furat

Arguitur

ſecundo ad idem. tūc cōmittit
furtū: qñ aufertur aliquid ab
aliquo: per quod eſt illi ius ad=
quiſitum: ſed per ꝯmutationē
oblationis voti nō aufertur ali
quid a loco ſanctoꝝ. ſed tranſ
fertur in melius quod eſt de rō
ne voti in melius ꝯmutari. ⁊ il
li cui de tali oblatione voti in
ius acquiſitum. ſ. deo: oblatio
dat. Sequitur: ꝙ de tali re ta
li modo cōmutata nō acquirit
furtum. Dicit glo. ſup illo ver
bo ꝓphē. Uouete ⁊ reddite ⁊c.
Uouete volūtati conſulit: ſed
poſt voti ꝓmiſſionē redditio ne
ceſſario exigitur ¶ Sed ſi qri
tur: cui eſt reddenda res vota
cui ꝓmiſſio eſt facta. Sed cui
facta eſt? deo: nō loco. ideo red
denda eſt deo. Sed quid ad il
lud: quod ſupra dictū eſt: ꝙ lo=
co ſantoꝛum eſt ius ꝑ deo ac=
ſitum? Dicendū: ꝙ tale ius nō
aufertur a tali loco: ſed tranſ=
fertur in melius ꝑ cōmutatio=
nē: vt in pꝛeſenti opere redem
ptionis.

Tertio ar

guitur pꝛincipaliter. Furtum
iure humano et diuino ꝓhibit
non furtū facies: ſed cōmuta=
tio voti in melius a iure conce=
ditur. ergo bene ſequitur: ꝙ q
oblacionē voti cōmutatā redē
ptioni tribuit furtū nō cōmit=
tit. Dicit tho. ꝙ vota in melius
commutari poſſunt ſecunda ſe
cunde. q. lxxxviii.

Quarto ar

guitur pꝛincipaliter. Qui alie
nū capit vt elemoſinam faciat
furtū cōmittit: qꝛ iniuſte agit.
xiiii. q. v. Foꝛte. xxxxii. q. iiii.
Sicut nō ſunt. Sed qui vouit
et oblationē voti commutatam
redemptioni eidem illā tribuit
iuſte agit. iō furtum nō cōmit
tit. Quod iuſte agat: patet. nā
votoꝛum cōmutationē eiuſ cō
cedit / et permittit. Jus eni ſe=
cundum Jſidoꝝ li. ethi. dictuꝫ
eſt qꝛ iuſtum eſt. Et albert⁹ de
officio ſacerdotis dicit: ius ſi=
gnificat rem iuſtam. Cū ergo
furtum ſit res iniuſta / cōmuta
tio oblationis voti ſit res iuſta
quia a iure conceſſa: ſequitur:
ꝙ ſi cōmutata voti oblatio re=
demptioni dat: ex hoc furtum
non cōmittitur.

Quinto ar

guitur pꝛincipaliter. Quid qd
ſuū non eſt accipit: peccat moꝛ
taliter: qꝛ facit contra dilectio
nē ꝓximi: cui infert nocumen=
tum. Hec ex dictis tho. ſcda ſe
cūde. q. lxvi. Jntellige tñ niſi i
extrema neceſſitate: qꝛ tunc ta
lis nō peccaret: ſed vteretur iu
re ſuo. De cō. d. v. Diſcipulos
Et ſcdꝫ tho. vbi ſupꝛa nō tm̄ ꝓ
ſe ſed ꝓ alio permittitur fura=
ri. Nam in tali caſu omia ſunt
cōmunia. d. xxxvii. Sicut hi
Sed ille qui oblationē voti cō
mutat redemptioni / ⁊ qui voue
rat talem oblationē: poſt voti
cōmutationē redemptioni tri=

buit alienū nō capit/ nō nocumētū alicui facit ſed qḋ deo ꝓmiſit: dando redemptioni deo tribuit. ergo neuter peccat: imo meretur: q2 qḋ facit: ad vtilitate ꝓximi facit. ideo talis nō furat: ſi quod ꝓmiſſum eſt redēptioni dat.

Item ſicu

dex nichil ex arbitrio ſuo facit ſed ſcḋm leges et iura ꝓnūciat et diſcernit: iuſte agit. Sed ſi religioſi ordinis mercedis commutāt vota quo ad vtrunqz redēptioni ſecundū iura ſeu priuilegia eis cōceſſa: iuſte agūt ⁊ bñfaciut. Sed nō iuſte agerēt ſi furtū cōmitterēt. ergo Actio furti datur non ſolū cōtra furem ſiue furtū cōmittētē: ſed cōtra opem cōſiliū fauorem ⁊ ꝓmiſſionē dantē. ff. Si is q. partato. Si tu: Sz talis actio nullomō datur cōtra ꝯmutationes votorum facientes opem conſiliū ꝓmiſſionē dātes/ nec cōtra talia cōcedentes. ergo vota cōmutādo furtū nō cōmittit: q2 actio furti cōtra iā dictos nō hz locū imo tales cōceſſum ꝯſilium auctoritatē opē ⁊c. dantes in tali cōmutatione redēptionis merent cū ſint boni operis factores cōſortes et participes. Nā qui occaſionē boni dat bonum dediſſe iudicabit: ſicut ꝗ occaſionem damni dat damnum dediſſe vr̄ extra de homicidio. c. de cetero. ⁊. c. fi. de iurciu. ⁊ dāno dato. ¶ Item inquiri poteſt per diffinitionē et genus et differentias furti. Diffinitur autē furtum ſic. Furtum eſt contractatio rei aliene mobilis ⁊ corporalis fraudulosa inuito dño lucri faciendi gratia ſiue ipſi⁹ rei ſiue etiam vſus potionis ve. vt. ff. e. l. i.

Diffinitio furti.

Argumēta ꝓbāde ꝙ ꝓ cōmutoatiōne voti non cōmittitur furtū

¶ Nūc ꝓbat: ꝙ ꝓ talē oblationis voti cōmutationē non cōmittitur furtū. Et arguit ſic tum de quocūqz verificatur diffinitū et diffinitio: ſed de oblatiōe voti cōmutata in redēptionē nōn verificatur furtū: nec etiā ⁊ diffinitio furti. Ergo ſi oblatio voti redemptioni cōmutatur: furtū nō cōmittitur. Non eniz eſt verū dicere: ꝙ cōmutatio oblationis voti ſit contractactio rei aliene ⁊c.

Secundo

arguitur ſic per genus diffinitionis: cōtractatio rei aliene ē genus ad furtū: ſed iſtud gen⁹ nō verificatur de oblatione voti cōmutata redēptioni. g. non eniz eſt vera iſta predicatio: cōmutatio oblationis voti eſt cōtractatio rei aliene. Nā cōtractatio ⁊c. non predicatur de cōmutatiōe oblationis voti vt genus de ſua ſpecie/ et minus tā ꝙ de ſuo indiuiduo ꝗcunqz idē ſunt: ſunt idem numero gñe vl ſpecie ſed iſtud genus furti qḋ eſt contractatio rei aliene: non verificatur de cōmutatiōe oblationis voti: neqz predicatur de re aliquo modo premiſſo. ergo commutatio voti non eſt cōtractatio rei aliene: ⁊ per ꝯſequēs talis commutatio non eſt furtum: cum genus furti non verificetur: nec vere ꝓ dicetur de tali voti ſiue oblationis cōmutatione. ¶ Etiam cōtractatio in hac diffinitione eſt genus ad

furtum et ponitur in diffinitio ne: quia ſine ea non eſt furtum etiam ſi interueniret volūtas ſeu verbum. Tum per ſolā voluntatē eſſet quis tranſgreſſor alterius precepti. ſ. illius. Nō concupiſces rez ꝓximi tui. Cū ergo iſtud genus contractatio nō ponatur in diffinitione commutationis oblatiōis voti: nō eſt furtum. Et ſic ille in cōmutando in opus piiſſimū redemptionis nō committit furtum.

Differentie diffinitiōis furti

Tertio po

teſt ꝓbari per differentias diffinitionis furti. Prima differētia eſt: rei aliene mobilis et corporalis in re imobili ꝛc. nō cōmittitur furtum, nec in re ꝓpria ſed bene in re aliena. Sed tales oblationes voti cōmutate redemptioni nō ſunt bona aliena. q2 ante voti ꝓmiſſionē fuerunt ꝓpria voventis: ⁊ poſt ꝓmiſſionem ſeu votum talia facta ſunt dei: que cōmutata in melius vt in preſenti opere redemptionis: de quo hic agitur deo cuius ſunt redduntur ſeu tradunt. cui fuerat de illis ius acquiſitū. Si ergo deo datur tales oblationes cuius ſunt: p voti cōmutationem non committitur furtum.

Secunda

differentia diffinitionis furti ē fraudulosa: quia ſi aliquis credit rem eſſe ſuam: que non ſit vel ſi eſt ſua: credit ꝙ etiam ab eo qui habet in re ius: poſſit a recipere: non cōmittit furtum. lꝫ alias teneatur. inſti. de vi. bo. ra. par. rapto. Or2 eum. et parrafo ſequenti. Si ergo illi q̄ poſt voti cōmutationē retinent ꝓmiſſa, et forte credunt illa fore ſua: cum non ſint niſi dei ⁊ illius operis ad quod cōmutata ſūt ⁊ illi tales retinent illa per aliquod tempus: non cōmittunt furtum. dum tamē habeant ꝓpoſitum ſoluendi. Tenent eni adimplere quod viſum eſt eis p auctoritatem hñtem talia cōmutādi infra tempus aſſignatum ſcdm arbitrium boni viri Et ſi tempus trāſiret: niſi impotentia eum excuſaret furtū tunc cōmitteret in non dando redemptioni.

Tertia dif

ferentia eſt invito dño. ponit invito dño q2 ſi credit dñm ꝓmiſſurum ⁊ ſub eſt iuſta cauſa credendi non cōmittit talis furtū. ſecus ſi nō ſubeſt iuſta credēdi cauſa. ff. e. Si is qui ꝛc. Si ergo hi religioſi ordis mercedis cūquibus diſpenſatū eſt: vt tales faciant cōmutationes: credunt dñm ꝓmiſſurū. ſ. chriſtividcariū: ⁊ ſubeſt iuſta cauſa credendi: imunes ſunt a furto. ſ. in commutando, recipiendo ſive contractando, ac in ſeipſos alēdo. ¶ Primum habent expreſſe a ſummo pontifice in indulto: vbi habetur. Remittimus omnia vota diſpenſando tamē cum fratribus et p redemptione captiuorum.

¶ Secundo in eodem indulto tacite cōprehenditur. nam quibus datur auctoritas cōmutādi: datur et auctoritas recipiēdi: maxime cum ad hoc hi reli

gioſi ordinati ſint: vt elemoſi-
nas fructus et ꝓuentus colli-
gant et recipiant: vt captiuos
redimere valeant.
¶ Tertio ꝙ nō cōmittunt fur-
tum in ſeipſos alendo patꝫ per
ſupradictum: q꞉ credunt ⁊ cre-
dere poſſunt talium dn̄m rerū
permiſſurum et permittentem
Et iuſta causa ſubeſt credendi
quia qui altari ſeruit: de alta-
ri viuere debet. xii. q. i. Ex his
Iſti religioſi vt poſſint capti-
uos redimere ⁊ amanimus in-
fidelium liberare perambulāt
orbes terrarum p̄dicando: con-
feſſiones audiendo: et ſemināt
in cordibus fideliū iſtud re dē-
ptionis opus tam piiſſimum vt
inde colligant fructus. i. pecu-
nias ꝓ redēptione iſtoꝝ cū tan-
tis laboribus ſudoribus miſe-
riis iniuriis improperiis mur-
murationibus detrationibus
anguſtiis et calamitatibus. de-
us ſcit cui oia patent. De ipſis
vero dici poteſt illud ꝓpheticuꝫ
verbuꝫ pſalmographi. Euntes
ibant et flebāt mittentes ſemi-
na ſua. Et q꞉ ſeminatores et
collectores talium ꝓuentuum
merito debent veſci fructibus
per ipſos ꝓcuratis. Unde ad
Thi. ii. Laborantem agricolaꝫ
oportet pmū de fructibus p-
cipere. Et math. x. Dignus eſt
operarius cibo ſuo.

Compeſcant

ergo latrātes linguas ſuas do-
loſas. Nam tales aſſimilātur
quibuſdam caniculis non pa-
ſcentibus p̄rati herbas virides
nec ſinētibus paſcere celi aues
Si bona eccleſie pauperū ſunt
xvi. q. i. Quoniam et hi viri re-
ligioſi ſunt pauperes et colle-
ctores elemoſinarum pauperū
captiuorum/ et ſunt nudi red-
ditibus et eccleſiaſticis benefi-
ciis/ et aliunde non habent
vnde viuant niſi de elemoſinis
eorum ſtudio ꝓcuratis: oportꝫ
viuere de illis. In hunc ſenſuꝫ
loquitur Hieronymus in qua-
dam epiſtola dicens. O mona-
che ſi eges et accipis potiꝰ das
ꝙ accipis. Pro hoc facit quod
habet. xiii. q. i. parrafo Is ita.
v. Item non alligabis: os bo- Nota
uis triturantis alligari non de-
bet. Iſti ſunt in eccleſia dei an-
cipitres ſiue falcones qui venā-
tur pdices ⁊ gallinas. i. chriſti-
anorum captiuorum animas.
et edunt in menſa ſedis apoſto-
lice lenticulas. Alii ꝙ plurimi
religioſi et ſi venantur: galli-
nis pdicibus ⁊ anſeribus ſatu-
rantur: hoc eſt ꝙ gaudēt ⁊ ditā-
tur maximis redditibus et pin-
gibus abbatiis p̄oratibus ⁊ al-
tis dignitatibus de quibus for-
taſſe quidam proſunt tantum-
modo ſibiipſis. Iſti in vinea
domini ſabaoth colligūt de ſpi-
nis vuas. Alii vero de merce-
de de vuis ſpinas.

his premiſ-

ſis attentis dicere poſſunt reli-
gioſi aliis redditibꝰ et bonis ha-
būdantibus: nos ordinis poſſeſ-
ſionis ſumus ⁊ nihil poſſidemꝰ
⁊ ideo ſpectaculum facti ſumꝰ
mundo et angelis et hominibꝰ

Nos ſulti ꝓpter xp̄m. vos aūt pꝛudētes in chꝛiſto. Nos infirmi. vos aūt foꝛtes. Uos nobiles. nos aūt innobiles. Uſq₃ etiā in hanc hoꝛā eſurimus / et ſitimus / ⁊ nudi ſumus / ⁊ colaphis cedimur. Inſtabiles ſumus / ⁊ laboꝛamus manib⁹ noſtris. Maledicimur / ⁊ benedicimus. Perſequutiones patimur: ⁊ ſuſtinemus. Blaſfemamur: ⁊ obſecramus tanꝙ purgamenta huius mūdi facti ſumus. pꝛima ad coꝛin. iiii.

Cum ergo

dignius ſit opari⁹ mercede ſua Luce. x. iſti de mercede credere pōſūt / ⁊ ſubeſt iuſta cā credendi dn̄m benoꝛuʒ eccleſie chꝛiſti vicariū permiſſurū: vt de talibus ꝓuētibus elemoſiniſq₃ captiuoꝛū viuere debeāt. cuʒ de laboꝛibus ſuis aliā mercedeʒ nō habeant ī terris. Hi religioſi de bonis petitis ꝓcuratis et acquiſitis pꝛo captiuoꝛū redēptione viuere debent: ⁊ poſſūt Ideo in parabolis xxxi. c. Date ei. ſ. laboꝛanti de fructu manuū ſuaꝝ. nec ꝓpter hoc furtū cōmittūt maxīe cū iſtud expꝛeſſe ſit ꝯceſſū eis p̄ Inno. iiii. ⁊ Urbanū. iiii. ꝯfirmatū p̄ alios ſūmos pōtifi. vt manifeſte oſtendeſi in. iii. ⁊ vltimo vltīe partis diuiſiōis quīte cōcluſionis.

¶ Quarta differentia eſt gratia lucri ⁊c. Quia ſi quis āncillā rapuerit nō cauſa lucri ſ₃ libidinis nō cōmittit furtū. ff. e. uerum. ſi.

¶ Ponitur etiam ſiue vſus. ⁊ ponis ⁊c: quia non ſolum committit furtū: qui rei dominiuʒ vult lucrari / ſed etiā vſū vel petitionē. d. l. Qui ſacū. ff. co. Qui iumēta. Iſto modo hi veri religioſi nō cōmittunt ī cōmutando / nec recipiendo / nec alendo ſeipſos furtum. q₃ talia nō faciunt gratia lucri faciendi. niſi velis dicere animaꝝ fideliū. quas cū illis ſubſidiis et oblationibus deo lucrātur / et eoꝝ coꝛpoꝛa per ipſos frēs emūtur et redimūtur. nec habent vſum nec potitionem in talibus oblatiōibus ⁊ ꝓuentibus inuito dn̄o. ſed ipſo ꝑmittente et concedente vt declaratum eſt in tertia differentia. Nec ipſi captiui habent vſum nec potionē in talibus. niſi tātum ſarraceni recipientes manibus fratrum iſta bona ī pꝛecīū captiuoꝛum.

Ex pꝛemiſ

ſis deductis poteſt cōcludi ꝙ ī cōcedendo cōmutando largiēno colligendo tales oblatiōes votoꝛū cōmutatas in piiſſimū opus redemptionis nō cōmittitur furtū: nec fratres in ſeipſos alendo. Tamen licituʒ eſt furari captiuos xp̄ianos: eoſdem liberare a poteſtate inimicoꝛū fidei ſemper. niſi tempoꝛe treuge. Et furātes illos nō tenentur ad reſtitutionem. vt dicit Hoſtiē. ⁊ Ray. Facit ad hoc. xxiii. q. ii. Dominus. xxiii. q. ii. Utilem.

¶ Sed quid ſi tempoꝛe treuge furarentur: tunc tenerentur pagano reſtituere non hominem pꝛopter periculum anime. ſed extimationem vt etiaʒ eodem tempoꝛe de aliis ablā

ſis tenerētur. ar. xxiii. q. i. No
li. Sed quid ſi tempoꝛe treu=
ge pagani compellerent capti=
uos chꝛiſtianos ad circumciſio
nem vel idolatriam/ vel quod
minus eſt ad aliquodleui᷑ moꝛ
tale peccatum?

Dicenduꝫ

ꝙ tunc tempoꝛis fugantes nō
peccarent/ ⁊ captiui penitus li
beri facti eſſent. ar. d. liiii. Nul
li. ¶ Ex iam dictis dicere poſ=
ſum: ꝙ non ſanis oculis reſpe=
xit ad lucem veritatis: qui au=
ſus dicere fuit. ꝙ ſi talis obla=
tio voti redemptioni cōmuta=
retur furtum cōmitteretur. eo
quia loco ſāctoꝛum fuerat ius
acquiſitū. Foꝛte voluit dicere
ꝙ furtū cōmittit: q̄ aufert ali=
cui aliq̄d. xiiii. q. v. Dicit. par=
rafo Item obiicitur.

Ad quod

dicendum: ꝙ illud pꝛo deo ius
quod ante comutationem voti
erat loco ſanctoꝛum acquiſitū
non aufertur ſed mutat᷑ ⁊ trāſ
fertur in melius ſcꝫ in opus᷑ re
demptionis. Nā longa eſt dif=
ferentia inter auferre ⁊ tranſ=
ferre. Iſtud non pꝛeuidit bon᷑
ille pater. Dicit auguſtinus: ꝙ
oculis egris odioſa eſt lux: que
puris eſt amabilis: ſic oculis ra
tionis tenebꝛa ignoꝛantie ob=
fuſcatis odioſa ē ſuo modo do
ctrina veritatis. Talis iuris
veritatem non ꝑuiderat. Naꝫ
iuris eſt: ꝙ ea que ad certū vſū
largitione fidelium ſunt deſti=
nata: ad illum et nō ad alium
debēt conuerti. Et ſolus papa
poteſt mutare vſum illoꝛū vel
illarum reruꝫ: que per fideles
donata ſunt vel relicta ad cer=
tū vſum. De condi. apo. per to
tum. et de reli. do. c. ii. in cleme
tinis. Si ergo que data ſunt ꝑ
fidel's: papa pōt commutare ⁊
mutare: nō minus que ſolum
modo ſunt ꝓmiſſa. ⁊ foꝛtius ꝗ
de iure poſſunt talia dona et a
lia iam cultui diuino dedica=
ta vendi et dari captiuoꝛum re
demptioni. multo magis ergo
dona pꝛomiſſa: vt latius decla
rabitur in. vii. v. concluſionib᷑
Et hec de quarta queſtione ſuf
ficiant.

Q Verit

quinto vtruꝫ obla
tio voti ſi redemptioni commu
tatur: in melius conuertatur.
ꝓ huius q̄ſtionis declaratione
ponitur concluſio reſponſiua:
ꝙ ſine dubio in melius cōuer=
titur: ſi piiſſimo operi redem=
ptionis illa diſtribuitur.

Pꝛobatur

hec concluſio cum de ratione vo
ti ſit in melius cōmutari: vt ſe
piſſime pꝛeallegatum eſt: ꝙ idō
ſummus pontifex conceſſit fra
tribus his: vt vota poſſint com
mutare in captiuoꝛum redem
ptione tanq̄ in opere melioꝛi.
¶ Et nota: ꝙ nunq̄ votu frā
git: ſi in melius ꝯmutat᷑ Cum
ergo oia vota demptis tribus
dn̄o noſtro pape reſeruatis ſu
perius expꝛeſſis iſti religioſi cō
mutare valeāt ꝓmiſſa ꝯcedēꝰ

auctoritate: sequitur q̄ nisi in melius cōmutarentur: eis ab apostolica sede indultum non fuiſſet. Eſt ergo aſſerēdum: q̄ vota que per ipsos fratres' redemptioni cōmutantur in melius mutantur.

Hec conclusio ratiōibus. vii. pbatur. Primū eſt magnitudo neceſſitatis que viget in captiuis. Secunda eſt latitudo vtilitatis in subuenientib' illis. Tertia eſt plenitudo meriti in ſuccurrendo iſtis. Quarta eſt ſimilitudo dei magis relucens in eis. Quita eſt promptitudo ſubſidii q̄ debetur ipſis. Sexta ē rectitudo rationis reddens eccleſiaſticos magis debitores his. Septia eſt fortitudo iuris compellens eccleſie bona dari pro hoꝝ ſubſidiis.

Magnitudo neceſſitatis captiuorum.

Quo ad primam ſic votum in melius commutatur: ſi redemptiōi datur hoc pbat magnitudo neceſſitatis que viget in captiuis. Omnes pauperes habent neceſſitatem magnā: iter quos captiui christiani habent maximam Ergo vota ſi redemptioni commutātur: certe in melius conuertuntur. Nam ſubuenitur illis de rebus pmiſſis ſeu votatis: qui habent maiorem neceſſitatem eo q2 non ſolum iſtis ineſt neceſſitas corporalis: ſz extrema neceſſitas ſpiritualis. Sunt ei in periculo abnegandi fidē domini noſtri ieſu chriſti: in maiori vero neceſſitate ſunt pcliſtā tes in ſpiritu q̄ i corpore. Etiā habent maiorem neceſſitatem corporalem ceteris aliis. pauperiores eni ſunt.

Et ideo pſtis fuit etiam indultum, ſeu conceſſum poſſe fratribus mercedis cōmutandi vota expreſſe p redemptione captiuoꝝ tan q̄ in melius. Et reperio: q̄ propter neceſſitatē magnā pauperum cibaria ſunt eis miniſtrāda. iiii. d. c. Sicut. cum captiui inter infideles ſint i maiori neceſſitate: debēt magis adiuuari. Alias quomō eos adiuuāt vt paſcat: reus non eſt mortis poſt q̄ patiuntfamen. lxxxvi. d. Non ſatis. Magna neceſſitas eſt in nudis: multomagis in captiuatis: non ſolum nudis idumento: ſed hoſpitalitatis tecto et chriſtianoꝝ ſubſidio. Et hoc eis maxime puenit ex maxima diſtantia et chriſtianorum abſētia. Quilibet dicere poteſt illud pſa. Obliuioni datus ſum tanq̄ mortuus a corde. Ideo indumentū quod tenemus vltra illud quod induimus coꝝ eſt. xlvii. d. Sicut. Omi neceſſitatē habēti eſt ſubueniēdum et magis bono q̄ malo, conſanguineo q̄ extraneo: ergo mlto magis pauperi chriſtiano iter inimicos fidei commoranti q̄ pauperi inter fideles hoſtiatī petenti. cū maiorē neceſſitatez patiantur. xlii. d. Quieſcam'. Propter magnā neceſſitatem eſt paginis ⁊ inimicis ſubueniendū. ergo multomagis captiuatis chriſtianis: qui ſunt noſtri amici ⁊ nobiſcum vnius fi

dei. Et qui non facit: debet cō=
demnari. xxiii. q. Hec ait. Et
ſi oibus neceſſitatem patienti
bus opera miſericordie ſūt ex=
ercenda nō minus iſtis: quib⁹
qui ſubuenit oīa opera miſe=
ricordie exercet. Facit ad hoc.
d. lxxxvi. Cōpatiamur.

Volo intui
tu humane nature ſunt omēs
homines diligendi: et per xp̄s
in eorū neceſſitatibus ſuueniē
di. Vn̄ Seneca. Oēm hominē
fratrem tuū iudica eſſe. Memē
to ꝙ vnus artifex nos cōdidit.
Amor odiū neſcit. Et ſi omēs
indifferenter: multomagis iſti
adiuuandi ſunt: quorum oīm
maior eſt neceſſitas. Pro hoc
facit. lxxxvi. d. In ipſa.

Oſtendit
neceſſitatē magnitudo captiuo
rum in hoc: quia ceteri alii chri
ſtiani patiūtur neceſſitatē cor
poralē tm̄: captiui corporalē et
ſpiritualē. Nam oēs chriſtiani
neceſſitatē hn̄tes aut ſunt ca=
ptiui: an liberi: ſi liberi aut ſūt
in terra paganorū vel chriſtia
norū. Si in terra chriſtianorū
duplici cibo reficiunt: ſpiritua
li et corporali. ſ. pane quo quo
tidie veſcimur illum mādncā=
do et recipiendo: et ſic neceſſi=
tas corporalis a talib⁹ ſubleua
tur. Secundo reficiūtur. ſ. ſpi
rituali: quando aīa reficitur de
quo veritas diuina loquitur.
Non in ſolo pane viuit hō: ſed
in oī verbo quod ꝓcedit de ore
dei. Hoc duplici pane neceſſi=
tas iſtorum captiuorū non pō
tolli: cum ipſi non ſint in terra
chriſtianorum vbi aliis miſe=
ris et eorū neceſſitati ſubueniē
per fideles. et pabulo corporali
et ſpirituali. Nā iſti nō ſunt in
ter fideles: ſed paganos ꝗ xp̄i
amore ipſis non ſubuenirent/
nec ſubueniunt captiui fideles
ab infidelibus. Secundo ſi ſūt
liberi et ī terra paganorū vtro
qꝫ predicto pane veſcuntur: cū
inter ſarracenos chriſtiani libe
ri habitantes ſint diuites mer
catores vel eorū ſeruitores/ et ꝓ
prūs diuitiis habent victū et ve
ſtitū corporalē. et habent preſbi
teros et religioſos cōductos: ꝗ
pane ſpirituali. ſ. verbo diuino
et ſacramentali reficiunt eos.
his duobus indigentes ſunt ca
ptiui in terra ſarracenorū. Si
vero chriſtiani ſunt captiui: vel
ſunt ī terra paganorū vel xp̄ia
norū: ſi in terra xp̄ianorū: gau
deo et gaudere debēt vtroqꝫ ci=
bo premiſſo. et nō poſſunt arta
ri ad infidelitatem / neqꝫ fidei
abnegationē: et gaudent et gau
dere debent eccleſie ſacramen
tis. Si eni ſunt captiui in ter=
ra paganorū oibus premiſſis ꝓ
uati ſunt. Quibus oibus conſi
deratis maxima eſt neceſſitas ī
iſtis. Merito papa ꝓpter horū
maximā neceſſitatem dedit au
ctoritatem predictis religioſis
mutandi vota in redemptionē
captiuorum tanꝙ in melius.
Eſt ei iſtud opus iuſtum et ſan
ctiſſimum ꝓpter neceſſitatem
grandiſſimam captiuorum. Il
li vero charitate inflammātur
maxima: qui iſtud opus maxi
me neceſſitatis operātur rede=
mendo et adiuuando. Quis ſe

ctdum Auguſtinū negocinni
iuſtum.ſuſcipit charitas.:quia
vbi charitas nō eſt iuſticia eſſe
non poteſt.xxiiii.q.i.Vbi. Vo
tum ergo ſi redēptioni datur:
in melius cōmutatur quod ꝓ=
bat magnitudo neceſſitatatis:
que viget in captiuis.

Quātū ad

ſecudã ꝙ votum in melius cō=
latitudo vti litatis. uertitur:ſi redemptioni cōmu
tatur:hoc docet latitudo vtili=
tatis. in ſubuenientibus illis.
Oibus benefactoribus huius
piiſſimi operis ꝓuenit vtilitas
magna: qꝛ quācunqꝫ maior eſt
neceſſitas:tanto magis ſubue
nienti acquiritur vtilitas. Diſ
penſatur eni non ſolum ꝓpter
neceſſitatem ſed cōem vtilita=
tem. Eſt eni cōis vtilitatis redi
mere captiuos chriſtianos. Il
lud bonum eſt cōis vtilitatis:
quod tangit oēs:ſed redimere
captiuos tangit omnes de ec=
cleſia dei:qꝛ ad hoc oēs tenent
ꝓpter hoc meritum cōſequent
cum captiui ſint noſtri ꝓximi.
Facit ad hoc.di.lxxxvi. Sigu
lis. Eſt eni cōis vtilitatis redē
ptio captiuorum: nō ſolū quo
ad redimentes:ſed ad redem=
ptos cū de oibus mundi ſtati=
bꝰ rapiantur captiui. ſ. clerici/
ꝛ laici/principes ꝛ ſerui / prela
ti et ſubditi/nobiles et ruſtici/
pauperes et diuites/iuuenes ꝛ
ſenes/viri ꝛ mulieres. Redem
ptio iſtorū cōis vtilitas eſt eo ꝗ

Ad iſtud

Quinto ha benda eſt charitas opus charitatis qđ eſt cōis vti
litatis:quilibet catholicꝰ tenet

De regula et tran. relig. Licet
Nam charitas eſt caput oim v
tutū et mia complementū. De
offi.cuſto.c.i. Illud eſt cōis vti
litatis quod eſt bonū/ ꝛ ineſt oī
bus a natura:ſꝫ miſereri miſe
ris eſt quid bonū / et ineſt oibꝰ
a natā.ergo miſereri ſup capti
uos eſt cōis vtilitatis. Qđ inſit
a natā miſereri Iob.viii. Ab in
fantia creuit mecum miſeratō
et de vtero matris mee egreſſa
eſt mecum Quod ſit bonū ꝛ vti
le oibus miam faciētibꝰ. Chri
ſtus in euangelio. Beati miſeri=
cordes:qm̄ miam conſequent
Miſerendū eſt ergo captiuo tā
ꝗ ꝓximo:alter a diabolo cōpꝛi
medꝰ ē. De peni. di.ii. Caritas

Cōmunis

vtilitatis eſt iuſticia:q̄ regula
ordinat quēlꝫ vt faciat illud al
teri:quod ſibiipſi deſiderat fie
ri. Sed quilibet ſi captiuꝰ eſſet
chriſtianus in poſſe paganorū
deſideraret redimi:ergo idem
debet facere alteri. Et iſtud eſt
de iuſticia et iure. Nam iuris
eſt ꝙ quilibet tenetur redime=
re alium pecunia propria iſto
modo ſi ego video: ꝙ aliquis ve
lit te occidere:niſi ego dem ei
pecuniā:teneo redimere vitā
tuam. Ad propoſitum quoti=
die vidimus et ſentimus: ꝙ
pagani inimici noſtri et fidei
domini noſtri Ieſu chriſti vo=
lunt captiuos chriſtianos occi
dere morte vtriuſqꝫ hominis.
Primo hominem interiorem.
id eſt animam inducendo ver=
bis et multis promiſſionibus
miſeros captiuos chriſtianos.
vt fidem chriſti abnegent

& q̄q; nōnulli de captiuis reperiūtur hn̄tes fetidos cōcubitus & illicitos cū mulierib⁹ ſarracenis. qua ꝓpter aut hn̄t fidē abnegare: ne lapidibus obruātur aut mortē corporalem eligere: ne eternaliter dānentur. Quid ergo debent catholici facere: vitā captiuorū redimere vtrāq; ꝓpriis pecuniis ſubſidiis & elemoſinis. Facit ad hoc lxxxiii. diſtinc. pati aſo. & xxiii. q.i. Paratus.

Cōmunis

vtilitatis eſt carnē ſuā quelibet nō deſpicere. Nam nemo carnē ſuam vnq̄ odio habuit. Apoſtolus ad ephe.v. Sed redimere captiuū xpianū eſt carnē ſuā nō deſpicere. ſed illam diligere. ergo oēs redimētes captiuos carnē ſuā nō ſūt deſpicientes. ſed cōſeruātes & amantes. Et hoc eſt oibus faciētibus cōmunis vtilitas. Ideo Criſo. omelia. xv. inquit. In vnū corpus vniti ſum⁹: vt nō diuellamur. ſed ſcdm carnem vnius amicitiā obſeruemus: & vnuſquiſq; ſuam carnem non deſpiciat.

¶ Vtilitas cōis eſt elemoſina ſ. oibus recipientibus & facientibus illā p;: q; ſicut aqua extinguit ignē: ita elemoſina extinguit peccatū. de peni. diſtin. 3. Qui vult. Facite igitur chriſtiani captiuis in terra inimicorū fidei detentis elemoſinam & oia mūda erūt vobis. lxxxvi. di. Paſce. de peni. di. i. Medicamētū. His premiſſis clarere deꝫ: q̄ votū ſi redēptioni cōmutatum in melius cōuertitur. qd ꝓbat latitudo vtilitatis in ſubuenientibus illis.

Quantū ad

tertiā rationē q̄ votū in meliꝰ cōmutatur: ſi redēptiōi datur. hoc ꝓbat plenitudo meriti in ſuccurrēdo illis. Ad hm̄oi ꝓbationē talē facio rationē. Sicut ꝓpter peccatū quiſquis demeretur: ita ꝓpter bonū opus et virtuoſū meretur. Nā ſcdm philoſophū cōtrariorū ꝯtrarii ſūt effectus. & quāto quis maiora et plura bona & meritoria operatur tanto maiora pmia cōſequitur. De his habem⁹ figurā. Luce. xix. de illo cui dn̄s dederat mnā vnā. & cū illa lucrat⁹ fuit. x. cui dn̄s dixit: Eris habēs poteſtatē ſupra. x. ciuitates. ex boni opis actōe ſequitur meritū et ex merito premium.

¶ Septē ſunt opa miſericordie vite actiue multū meritoria. ſed precipuū opus & magis meritoriū īter hec eſt redimere captiuū captiuatum ī terra ſeu patria inimicorū fidei. qui vero iſtud ſolū operatur: maius meritū cōſequitur operādo tantū vnū: q̄ quocūq; aliud diſtorum. Unde hoc ex maioritate ſui. ꝓcellit enim cetera alia opa vite actiue. Unde Greg. Inter omnia opera miſericordie non eſt maius q̄ redemptio captiuorū. Idem Tho. in ſecūda ſecunde. Etiā q̄ iſtud ſolū opus operatur maximū meritū conſequitur. Nā acquiritur meritū illud: qd ꝑ quolib; opere vite actiue qd opareretur operando cōſequeretur. Ratio q; in redemptiōe captiuorū exercentur alia ſex opa

qd miē operū ē pcipuū

mie que i iſto ope icludunt.
Nā qui redimit captiuū bar-
baris ſubiectū paſcit eſuriētē
potat ſitientē/nudū veſtit/ ho
ſpitē colligit: viſitat infirmū
ſepelit mortuū. ⁊ ſic redimen-
do captiuū attigit meritū oim
mie operū ⁊ ꝓ ꝯħs ꝓmiū: qḋ ꝓ
horū quolꝫ operās attigere po
teſt. Nā vnuſquiſqꝫ mercedeꝫ
accipiet ſcḋm ſuū laborē. xxi.
q. iii. Preſens in fine.

Et aduerte

ꝙ ex quadā ſequela ꝯtīi ex re-
dēptioe captiuorū redimentes
ipſis captiuis redēptis et ad
ptes xp̄ianorū reductis ſi vo
lunt ꝯſequi pñt. vii. miſericor
die opa ſpūalia. ſ. ipſos in du-
biis ꝯſiliare: de eorū erroribꝰ et
vicus caſtigare: eos triſticiam
patientes ꝯſolare: ipſos onero
ſos ⁊ incōportabiles ferre: iiu
rias ſi eis faciūt remittere / ip
ſos ignorātes docere / pro eis
dñm exorare. Et tūc de tali ca
ptiuos redimente. vii. corpora
lia opa ⁊. vii. ſpūalia operante
verificari poterit illud: quod i
figura hētur apoca. i. c. vbi le-
gitur: ꝙ Johānes vidit ſimilē
filio hoīs in medio. vii. cande-
labrorū aureorū. ⁊ habebat i. de
xtera ſua. vii. ſtellas. Iſte ſimi
lis filio hoīs eſt redimēs capti
uum. q̄ dicit ſimilis filio hoīs
i. dei ꝓpter opus redēptionis
Quia ſicut dei filius chriſtus
nos redemit: exēplo chriſti ta-
lis redimit proximū ſuū. et ta-
lis ſtat in medio. i. in ſtatu ꝑfe
ctionis. nā in medio ꝯſiſtit vir
tus. vt inquit philoſophꝰ. Se
ptem candelabra aurea ſūt ſe
ptē miſericordie opa corpora-
lia. que ſunt ſicut aurū precioſa
Per dexterā q̄ eſt ꝑfectior ſini
ſtra: intelligitur operatio vite
actiue ſpūalis / ſicut ꝑfectior eſt
corporali. Et talis in dextera.
i. operatione vite actiue ſpiri-
tualis tenet. vii. ſtellas. i. ſeptē
opera ſpūalia miſericordie. q̄
ſunt velut ſtelle fulgētia et re-
ſplendentia. Iſtud opus miſe-
ricordie. ſ. redemptio captiuo-
rum vere dici poteſt plenitudo
virtutū aliorū corporaliū miſe-
ricordie operū: ⁊ forma virtu-
tū ſpiritualiū miſericordie ope
rū di. lxxvi. Singulis quoqꝫ
Cōcludi poteſt ex dictis: ꝙ vo-
tū in melius cōmutatur: quā-
do redēptioni datur. quod pro
bat plenitudo meriti in ſuccur-
rendo iſtis.

Ad quartā

rationē ꝙ votū ſi redemptioni
mutatur: in melius cōmutat
hoc ꝓbat ſimilitudo dei ma-
gis relucente in eis. Ad hoc in
ueſtigandū preſuppono ꝙ do-
ctores theologi tractantes de
chriſto dicunt: ꝙ deus eſt paſ-
ſus mortuꝰ ſepultꝰ ⁊c. Et hoc
qꝛ chriſtus qui eſt deus et ve-
rus homo: fuit talis. ⁊ propter
cōicationē idiomatū inquātū
in chriſto fuerunt due nature
humana ⁊ diuina: fuit verum
dicere: chriſtus eſt mortuꝰ ⁊c.
Et hoc inquantū hō. Et quia
xp̄s eſt deus: verificantur ta-
lia predicata de deo. Et tales
⁊ ſimiles ꝯſequentie ſunt con
cedende: Chriſtus eſt mortuꝰ
ergo deus eſt mortuus. Pro-
batur: qꝛ chriſtus eſt deus.

Dei ſimili-
tudo i capti
uis relucēs

Ad propoſitū: multa de deo verificātur ꝓpter rationē ꝑmiſſam. eo q꞉ de Chriſto ſunt vel fuerūt pre dicāda. Et inter cetera paupꝫtas miſeria et ſimilia verificātur de deo. nā verū eſt dicere: deus fuit pauper: q꞉ Chriſtus fuit pauper. Ex hoc habeo dicere: ꝙ pauptas eſt quedam ſimilitudo dei: que relucet ī xp̄i pauperibus. ſic ꝙ pauperes in pauptate ſunt deo cōſimiles. Et iſta ſimilitudo dei dico ꝙ relucet in captiuis magis ſcꝫ ꝙ̄ in aliis pauperibus ꝛ miſerabilibus perſonis. et ideo ratione huius ſimilitudinis quā habēt maiorē cū chriſto ꝙ̄ ceteri pauperes Chriſti audeo dicere ꝙ dei ſimilitudo relucet magis in captiuis. Propt̄ quā ſimilitudinē maximā miſerie ꝛ paupertatis eſt verū dicere: ꝙ vota que in redēptionē captiuoꝝ mutanē: in melius cōmutantur.

Pauptas eſt

Miſerie: captiuis mi[illegible] cantia.

¶ Sed reſtat deducere: ꝙ magis paupta relucerat in captiuis ꝙ̄ in aliis Et reperio. x. miſerie pauptatis relucentis in iſtis magis ꝙ̄ in aliis pauperibus et egenis.

¶ Et primū eſt ſūma indigētia atq꞉ miſeria. multi ei pauperes habent magnā miſeriā ꝛ indigentiā. ſed iſti maximā. Et ī hoc dei ſimilitudo magis relucet in iſtis. cū Chriſtus fuerit pauperrimus et miſerie multe. Unde propheta ī chriſti perſona: Pauper ſum ego ī laboribus. ſ. ſupportādis a iuuentute mea. accipitur ibi iuꝫ

uenitus ꝓ oī ſtatu vite chriſti. Fuit paup q꞉ in paupcula matre cōceptus / in ſtabulo natus cū aſino ꝛ boue aſſociatus / cū ruſticis cōuerſatus. ſ. apoſtolis in paupere lecto mortuus ſ. in cruce: et in ſepulchro alieno ſepultus. ſic ꝙ tota vita xp̄i fuit ſeminata ſpinis miſerie ꝛ paupertatis. Eo modo ſūt captiui chriſtiani pauperrimi.

¶ Pauper eſt: qui modicū hꝫ pauperior: qui nichil hꝫ paupꝫrimus: ꝗ ſeipſum nō hꝫ. ſed ē alterius. vt ſunt captiui: ꝗ alterius ſunt. nō fidei cultoris. ſed blaſfematoris.

Qd paup et quid paupꝫrior

Et ſic non

poſſunt habere maiorem paupertatem captiui. Teſte Ouidio: Non bene pro toto libertas venditur auro. Eſſe alterius et non ſui iuris maxime infelicitatis eſt Eſt ne aliquid magis felici[9] ꝙ̄ libertas.

Propter hoc dicere poſſūt captiui illud Boetii de conſolatione lib. ſecundo proſa quarta. Hoc quod vehemēter mire coꝫhit ſummum infelicitatis genus eſt: fuiſſe felicem. Propter inſupportabilem paupertatem ipſorum et miſeriam incitant animos noſtrorum ad compaſſionē proponendo nobis illud quilibet ipſoꝝ trenorū tertio. Recordare. ſ. o chriſtiane paupertatis mee. Subueniamus ergo eis. q꞉ poſcentibus nobis miſericordiā miſericordes eſſe iubemur. xxiii. q. quinta partaſo. Precepta.

¶ Secundum paupertatis ꝛ miſerie quod relucet magis ī

captiuis eſt eſuriens. Et i hoc aſſimilantur christo qui eſurire voluit vt nos ſatiaret. Et cum ieiunaſſet .xl. diebus ⁊ .xl. noctibus: postea eſuriit. Captiui quotidie eſuriunt ⁊ fameſcūt. Nā anteꝗ veſci pane poſſint: ſudore vultus eorum habent acquirere: alſs iſideles eorum dñi eos fame mori permitterent. Et de his verificatur illud ꝓpheticū verbū ps. Famē patient vt canes: et circuibunt ciuitatem. Si iſti totā ciuitatē i patria paganorum perquirerent amore ieſu chriſti morſellū panis nō inuenirent. Nō ſic de aliis pauperibus inter chriſtianos cōuiuentibus. Et ſi inimicos et infideles etiam tpe neceſſitatis tenemur cibare: multomagis iſtos qui ſunt noſtri amici fideles et parētes .xxiii. q. iiii. Hec aūt parrafo. Ex his.

Tertiū pau

pertatis et miſerie quod relucet magis in captiuis: eſt ſitis. In hoc ſimilant christo ſitienti noſtram ſalutem: qui in anguſtia mortis exñs in crucis ſupplicio clamauit ſitio. ⁊ dederūt ei mirratū vinū. Hoc ſepe contingit iſtis miſeris captiuis feſſis ⁊ laſſatis laboribus multis quaſi ad mortē. Quare dicere pñt cū ꝓpheta. In ſiti mea potauerūt me aceto. Multotiēs bibentes aquā putei vel fōtis miſcuūt illa cū lachrimis. Dicere pñt cū ps. Potum meū cū fletu miſcebā. Iſtis cōpati debemus cor: q2 nō ſunt nobis pares: hi non habent vinū nos habemus ad p̄ cnū. Iſti eſuriūt ⁊ ſitiunt: nos verō inebriamur. Non debet vnus eſurire vel ſitire et alius ebrius eſſe .xvi. q. vii. c. Decimas iglo.

Quartum

paupertatis et miſerie ꝙ i iſtis magis relucet: eſt nō habere ꝓpriū domiciliū: in his ſimilitudo dei magis relucet. Nā chriſtus licet rex eternus / et ſcdm humanitatē ortus de ſtirpe regali: tñ tante paupertatis fuit ꝙ domū ullam neq3 hoſpiciolū habuit in hoc mundo. Vere dicere poſſunt iſti illud ad hebreos. Nō hēm⁹ hic. ſ. in patria infideliū manentē ciuitatem: ſ3 futurā inquirimus. ſ. patriam chriſtianorū: in qua nati ſum⁹ Ad illā reuerti ſuſpiram⁹ ⁊ gemebundo corde reduci deſideramus. Quilibet noſtrum cogitare debet: ꝙ ſi in tali captiuitate eſſet in terra paganorū inimicorum chriſtianorū: ſi deſideraret duci ad patriam ꝓpriā et ſi ſibi hoc aliquis fieri vellet aliis facere debet. Adiuuare vt redimantur captiui / et reducātur ad terrā eis deſiderabilem et vt ad domū propriam reuertantur. Qui i iſto laborauerit nō ſolum captiuis ſ3 magis ſibi ipſi benefaciet. Quia qui ꝓderit ſibi et aliis: vtroq3 pede intelligit calciatus. viii. q. i. olim

quītū pau

pertatis et miſerie quod relucet magis in iſtis eſt nuditas. Chriſtus a militibus. id eſt gētilibus fuit oibus ſuis corporis veſtimentis denudatus.

Unde ꝓpheta in ꝑsona eiꝰ. Diuiſerunt ſibi veſtimenta mea/ et ſuper veſtem meã miſerunt ſortem. Sic in his hec dei ſimilitudo magis relucet. Nã quando iſti captiuãtur a gentilibus ſeu paganis: ſtatim ꝑedant vſqз ad carnes nil valoris dimittentes ſuper ipſos. Dicere iſtorum quilibet poteſt in ſua captiõe illud Iob. i. Nudꝰ egreſſus ſum de vtero matris mee: nudus reuertar. Ad eoꝝ nuditatẽ tegendũ oꝛatur nos Chꝛiſtus dicẽs. Qui habet duas tunicas det vnã nõ hñti. Et ſi inimicis tuis volentibus tecũ contendere et tunicã tuam tollere dicit chꝛiſtꝰ. Dimitte eis ⁊ pallium: quãto magis deberemꝰ gratis dare iſtis amicis noſtris nobis non cõtendentibus /ſed nuditatẽ carnis noſtre oſtendẽtibus et miam poſtulantibus iuxta cõſilium Iſaie. Cum videris nudum: cooperi euз/ ⁊ carnem tuã ne deſpexeris. Et ẽ ꝑmiſſis tunicã a nobis violenter auferre volentibus conſulitur nobis etiam et palliũ dimittamꝰ. xiiii. q. i. parrafo. i. Quod ſua captiuis gratis magis dare debemus.

Sextuз qd

relucet magis in captiuis miſerie ⁊ pauꝑtatis eſt coꝛpoꝛis ꝑcuſſio. Hec ſimilitudo dei reducet in captiuis. Chꝛiſtus enim fuit a plãta pedis ⁊c. taliter ꝑcuſſus: q̃ in eo non fuit ſani as coꝛpoꝛalis: vt pз Iſaie. i. ⁊ in ꝑſona xp̄i Iſaie. l. Coꝛpus meũ dedi percutientibus in me. Et miſeri captiui quotidie ab inimicis dei fuſtigantur/ vapulãtur/ verberantur/ flagellantᷣ/ ⁊ vulnerantur frequentẽ vſqз ad effuſionẽ ſanguinis. Poſſũt dicere illd̓. pſ. cxxv. Supra doꝛſũ meũ fabricauerunt pctõꝛes .i. infideles. Flagella eoꝛum i coꝛdibus noſtris ſentire debemus: et de tribulationibus cõpati tenemur ⁊ conſtringi pro eoꝝ pctis. vii. q. i. parrafo Hactunc.

Septimuз

paupertatis et miſerie quod in iſtis relucet magis eſt deriſio. Chꝛiſtꝰ fuit valde deriſuз Mathei. xxvi. Tunc expuerũt i faciem eiuз. Illa facies diuina ſputo iudeoꝛũ fuit vilitẽ deturpata. Huius dei ſimilitudo lucet in captiuis: quoꝛum facies ſputis ſarracenoꝝ quotidie foꝛdidãtur in cõtemptum dei dñi noſtri ieſu chꝛiſti. Fuit et chꝛiſtus deriſus vbis/ afflictus cõtumeliis/ ipꝛoperiis/ iniuriis/ cachinationibus/ maledictionibꝰ Et iſti ſic vocantur a ſarracenis expuri/ ebꝛii/ latrones ꝓditoꝛes/ incircunciſi/ dãnati/ maledicti/ poꝛci/ ⁊ canes. Pñt dicere illud Iſa. l. Faciem meam nõ auerti ab increpãtibus ⁊ cõſpuentibus in me. Oia hec patiunẽ ꝓ xp̄o quẽ adoꝛãt ⁊ colũ quod ſi patienter tollũt: beati erunt. Quibus chꝛiſtus alloqᷓ Beati eritis: cum maledixerit vobis homines maxime infideles: et perſecuti vos fuerint: et dixerint omne malum aduerſum vos mentientes ꝓpter me Gaudete et exultate: quia merces veſtra copioſa eſt in celis.

xliii. di. c. Scimus.

Octauum

paupertatis et miſerie qđ magis relucet in catiuis: eſt vēditio. Fuit chriſtus venditus et emptus. Johā. xvi. Et dederūt ei. ſ. vide. xxx. argenteos. Hec dei ſimilitudo lucet in iſtis: q2 emūtur ꝛ vēdunt iter ſarracenos multis precijs: clamāte pcone ꝛ dicēte. Plus dante dabit. Tūc dici pōt Gen. xxxvii. de quolibet hoī: Venditus eſt Joſeph. i. chriſtianus yſmahelitis. i. ſarracenis. Et iō ſicut xp̄s voluit vendi ꝑ noſtra redēptione: vt nos precio ꝛ precioſiſſimi ſui ſāguinis redimeret teſtante apoſtolo. Ad cor. vi. Empti eni eſtis precio magno ſic et nos q̄ ſumus empti tāto ꝛ tam altiſſimo precio: debem᷒ noſtris diuitijs emere et redimere exemplo xp̄i ꝓximum noſtrum de poteſtate fidei inimicorum vel ſaltē dare de noſtris facultatibus fratribus huius ordinis ad redimendū illos ſicuti faciūt/ ꝛ ad oculū videtis. Ad hoc tenent xp̄iani. xii. q. ii. Sicut in glo.

Nonū pau

pertatis et miſerie qđ i captiuis relucet: eſt vinculatio. Dn̄s xp̄s fuit nō ſolus captus ſed cathenis ferreis ꝛ eneis ligat᷒. Nō fuerūt cōtēti iudei: q2 xp̄m tenerent captum: ſed etiā voluerūt eū ducere ligatū. Joh. xviii Et adduxerūt eū ligatū ad annā primū. Similitudo dei hec ſplēdet magis in iſtis. nā nō ſolū cōtētant ſarraceni ipſos captiuos ꝛ captos habere: ſed catenis ferreis et pedibus honerare i tantū q2 vix pñt moueri ſine alterius iuuamine. Ab ipſa tanta iniuria tenent ceteri chriſtiani ipſos eripere ꝓprijs pecunijs/ ꝛ ad libertatē ducere Sm̄ in eis eſt: ſi pñt. aliter peccarent. Vñ Ambroſi᷒. Qui nō repellit a ſocio iniuriā ſi poteſt tm̄ eſt in vitio q̄ ille qui facit xxiii. q. iii Nō iferenda. ꝛ. c. ſequenti. ꝛ. dOſtēdit. xxiii. q. v. Reos. Et tho. ſcda ſcde. q. lx.

Decimum

et vltimū paupertatis ꝛ miſerie quod relucet magis i captiuis eſt crucis ligni ſuppliciū. Fuit xp̄s i cruce lignea cruciatus/ ꝛ clauis clauatus. Hec dei ſimilitudo claret in captiuis q̄cunq2 crucian̄t in ligneis iſtrumentis videlz in cōpedibus ꝛ eculeis i quib᷒ detinent ꝛ vexātur: non cū clauis ſed ſub clauib᷒ cuſtodiūtur et claudūt. Et ſicut xp̄s in cruce oportuit pati ꝛ ita itrare in ſuā gloriā: ſic et iſti i iſtis ligneis ſupplicijs ꝑ preſſuras corꝑis in alias miſerias ꝛ tribulatioes patienter tollerādo illas ꝑueniēt in eternā gloriā ſicut xp̄s. Notat de cō. di. i. Cōſulto. In iſtis. x. aſſimilant magis deo. Et ad hec hortat eos apl's ad hef. v. Eſtote imitatores dei ſicut filii cariſſimi. Ex q̄b᷒ ꝯcludi pōt: q2 vota ſi captiuoꝝ redemptioni dentur: non immerito in melius cōmutāt quod ꝓbat ſimilitudo dei magis relucens in eis.

Pꝛeſidia q̄ captiuis debētur et de eoꝝ pꝛōtitudine

Q Vinto

votū ſi redemptiōi
dat: in melius cōmutat̄ hoc ꝓ
bat pꝛōptitudo ſubſidii: q̄ debe
tur ipſis. Et ad hoc inueſtigan
dū eſt aduertendū: ꝙ oibus in
neceſſitatibus anguſtiis ⁊ miſe
riis poſitis eſt ſubueniendū ci
to: qꝛ q̄ cito dat bis dat. Et ci=
tius dandū eſt ⁊ magis pꝛōpte
vbi maioꝛ eſt neceſſitas. Cum
ergo nulla ſit maioꝛ neceſſitas
ne recipiat̄ in numero ſeu vni=
uerſalitate fidelium q̄ in capti
uis captiuatis chꝛiſtianis i ptā
te infideliū: iō iſtis potiꝰ ⁊ pꝛō
ptius eſt ſubueniendum. Exce
ptis parentibus: q̄ ꝑferēdi ſūt
et quibus eni magis ſumꝰ con
iūcti: potius elemoſina dāda ē
vt dicit Augu. li. i. de doctrina
xpiana. ⁊ tho. ſcda ſcde. q. xxxii
Legit̄ ⁊ notat̄. lxxxvi. di.

Vtrū aiabꝰ exiſtibus in purgatoꝛio plus ſubuenire debemꝰ q̄ captiuis.

Et reperio

ꝙ iter oēs fideles viuos ⁊ moꝛ
tuos pꝛōptius videretur ſub=
ueniendū eſſe aiabus exiſtēti=
bus in purgatoꝛii penis q̄ ca=
ptiuis xpianis. Cuius rei con=
trariū ꝓbare itēdo. Et ꝓ hmōi
ꝓbatione octo deducent̄ theo=
logice v̄itates: quarū pꝛima ē
iſta. Quāto alicui ꝑiculū emi=
net grauius: tanto miſereri eſt
vtilius. Cū ergo captiui inter
paganos ſunt in ꝑiculo eterne
dānationis aie in purgatoꝛio i
viā ſaluationis: ꝓpicius eſt er
go captiuis ſubſidiū pꝛeſtādū
quā animabus.

Scda v̄itas eſt: captiui nō
ſunt ita firmit̄ radicati in grā
quin cadere poſſint in infidel=
tate patiēdo aduerſa. Exiſten
in purgatoꝛio ſunt in gr̄a cō
firmati et nō pn̄t deuiare a re
cta iuſticia. iō hi dimittendi c
tiꝰ ſunt in penis tollerādo ſup
plicia. Tertia veritas ē: ca
ptiui xpiani dilectione ſunt ali
quantulū frigidi: ita ꝙ non va
lerent diu ſuſtinere ꝓ fidei de=
fenſione penas: aiē ꝑfecta cha
ritate iflāmati foꝛtes ad tolle
randū illas. Nam tāta eſt cha
ritas in exiſtibus in pena pur
gatoꝛii: ꝙ cū illa et pena infer
ni eſſet amena: vt dicit Vgo de
arra ſponſe. Quarta veri=
tas eſt: captiui habent conuer
ſos fidei inimicos: qui quoti=
die et continue eos ſollicitant.
vt deuiare faciant exiſtentes i
purgatoꝛio habent frequenter
angelos viſitatoꝛes et conſola
toꝛes qui ſuffragia ꝓ eis facta
pꝛeſentant et denūciant.

Quinta veritas eſt: captiui
pauciſſimos habent benefacto
res. qui a captiuitate eos libe=
rare ꝓcurent: anime habent i=
numerabiles: quia omnes de
eccleſia dei bonoꝛum largito=
res: vt a penis eos liberent.

Sexta veritas eſt: captiui
habent deterius eſſe in hoc mū
do viuentes quā anime in pur
gatoꝛio exiſtētes duplici ratio=
ne. Pꝛima: quia iſti ſunt con=
firmati in grati. Secūda: cer=
tificati de gloꝛia: ſed non capti
ui. Ideo eccleſiaſtes. iiii. Lau=
daui magis moꝛtuos quā vi=
uentes.

Septia v̄itas ē: captiui la
boꝛibꝰ ⁊ penis captiuitatꝭ triſtāt

et plorant. Aie in penis purgatorii exultant ⁊ cantāt. Unde Jo. apo. v. dicit. Audiui eos: q in celo canunt et in terra ⁊ ſubtus terrā benedicētes deo ⁊ agno. In hoc quod dicit ſubtus terram loquit᷑ de ſubſtantibus in purgatorio et nō de dānatis in inferno: q deū blaſphemant

Octaua ve

ritas eſt captiui in captiuitate ꝑmanentes hn̄t et expectāt habere penā. aie i purgatorio exn̄tes hn̄t penam ſatiſfactoriam ſed expectant eternā gloriam. De his Johel. xxxvi. Complacebunt dies ſuos in bono. i. in gratia. ⁊ ānos ſuos. ſ. eternos in gloria.

¶ Sed cōtra premiſſa arguit᷑ ſic. Ubi pena acerbior: ibi ſubuētior vtilior: ſ; pena minima purgatorii eſt maio quacunq; pena quā hō poſſit i hac vita pati ſcd̄m btm̄ augu. iō pꝛompti⁹ ⁊ citius eſt ſubſidiū pꝛeſtandū exn̄tibus i purgatorio ꝙ captiuis in captiuitate detentis in hoc mundo.

Pro huius

dubii declaratione duo ſunt cōſideranda. vnū eſt ex parte aiarum in purgatorio exiſtentiū ſc; pena acerbiſſima. ⁊ cū; iſta ſit maior alia quacunq; pena huius mūdi. nā excedit oēm ꝑſentē penā. di. xxv. Qui i aliū. Et de peni. di. vi. c. fi. circa finē ꝟ. Nā prim⁹. citi⁹ eſt iſtis ſubueniendū ꝙ captiuis. Aliud ē conſiderandū ex parte captiuorū xpianox. ſ. ꝑiculū maximū: in quo ſunt. ſ. abnegādi fidem catholicā: vt ſepiſſime multi faciunt. Ex qua fidei abnegatione cōſequitur penā eternā que maior eſt ꝙ pena purgatorii ſaltē quo ad perpetuitatem quā vnuſquiſq; deb; vitare nō ſolū in ſe: ſed in pꝛimo fratre ſuo xpiano. Et hoc h; ex pꝛecepto. Diliges pꝛimū tuū ſicut teipm. ſ. ad ſalutē. Si ꝯſideretur iſtud tā maximū ꝑiculū: in quo captiui manent i captiuitate: pꝛōptius captiuis eſt ſubueniendū ꝙ aliis.

¶ Uel alter: pena eſt cōſiderāda dupliciter vel in eſſe q actu eſt in aliquo/ vel in ſpe que nōdū eſt: ſed ſperatur eſſe. S ꝑmo mō citi⁹ debemus ſubuenire aiabus iā in penis exn̄tibus ꝙ captiuis. Si ſcd̄o mō multo pꝛōptius captiuis: q: iſta q expectatur de captiuis: eſt eterna alia vero tempoꝛalis tm̄. Pena purgatorii pōt conſiderari

Nūc vero

ad argumentū eſt reſpondēdū qn̄ dr̄ in maiore vbi pena acerbior ibi ſubuentior vtilior ⁊c: ꝟ verū eſt quoad pene ⁊ acerbitatē: ſed nō quoad periculū. Uel etiā eſt dicendū: ꝙ quoad penā que eſt in eſſe actu. ſ. quā iā hn̄t aie in purgatorio: citius ē ſubueniēdū aiabus: ſed quoad penā q nōdū eſt in captiuis: ſ; expectat᷑ eſſe in ipſis: q eſt eterna captiuis ei citi⁹ ē ſubueniēdū. Quicqd eni ſit: aiab⁹ in purgatorio ſubſidiū eſt pꝛeſtādū citi⁹ ꝙ captiuis rōne pene acerbitatis: ſed captiuis magis ꝓ ꝑmiſſis rōnibus deductis. Etia; poſſe; vna tali rōne deducere;

q̄ ſimpliciter eſt ſubueniendū melius ⁊ citius captiuis q̄ aīabus in purgatorii penis ꝓpter hoc: q̄r captiui nō liberant a captiuitate ꝑ ſuffragia factā mortuis. Sed aīe a penis purgatorii ſoluūtur ꝑ ſubſidia ⁊ elemoſinas: q̄ fiunt captiuis in eorū redēptione. Hoc videtur de intentione eſſe beati Aug. dicentꝭ In redēptione captiuorū oīa opera miſericordie et pietatis exercent. nā ꝑ redēptionem captiuorꝫ viui ſaluant mortui a penis purgatorii liberant. Et hoc forte vtilius videt. ⁊ iō prōptius captiuis ſubueniēdum ꝑ illud Greg. libro de officiis. Qui redimerit captiuū de captiuitate in die iudicii redēpt⁹ et ſalu⁹ erit. ii. q. ii. Pro captiuis. Ergo vota que redēptioni dantur: in melius cōmutātur quod probat promptitudo ſubſidii: que debetur ipſis.

Rectitudo rōnis in ꝑlatis ꝓ captiuorū ſubuētione

Sexto votū qđ redēptioni datur in meli⁹ cōmutatur: qđ ꝓbat rectitudo rōnis reddens eccleſiaſticos magis debitores his. Et ad huius rei ꝓbationē cōſidero: q̄ oīa tēporalia bona diuitū q̄ maxie eccleſiaſticorū retēto ꝓprio ſūptu diſtribui debent i. pauperibus. Qđ ꝓbari pōt ꝑ ambro. dicētē cuilibet diuiti cōtrariū facienti. O ipudens dictu: q̄ ꝓp̄a dicis: q̄ ex q̄bus recōditis in hūc mūdū detuliſti: quō in hāc ingreſſus es lucē: quō de vētre matris exiſti Quibus q̄ſo facultatib⁹. Quibus ſubſidiis ſtipēdiatus igreſſus es. Et poſt pauca. Proprū nemo dicat quod eſt cōe: plurīq̄ ſufficeret ſumptū: et violenter obtentū eſt. Et poſt q̄dā: nihil reputas agere iniquū: ſi tā multorū vite ſubſidia ſolus obtineas. Quis enī tam iniuſtus: q̄ qui multorꝫ alimenta ſuū non vſū ſꝫ abūdantiā ⁊ delicias facit. Neq; enī eſt crimis abūdāti tollere q̄ cū poſſis etiā abundans idigētibus denegare. In decretis. i. pte. di. xlvii. c. Sicut hi. Hēs q̄ egeni et paupes debent a diuitibus adiuuari. ⁊ q̄ eos adiuuat: paradiſū lucrat̄ xvi. q. i. Reuertimini Cū ergo bona diuitū paupibus ſint diſtribuēda: ꝑlatorꝫ bona multo magis ſunt pauperibus erogāda. Cū illa bona ipſorꝫ ⁊ aliorꝫ eccleſiaſticorꝫ nō ſint eorꝫ ꝓp̄a ſed x̄pi pauperū. xvi. q. i. Miſi Et ſpeciali modo captiuorꝫ: q̄ ſunt aliis x̄pi paupibus pauperiores et miſerabiliores. Et hoc ꝓbat rectitudo rōnis reddēs eccleſiaſticos magis debitores his.

Circa hanc materiā. q. vtrū teneātur bona eccleſie pauperib⁹ errogare aliqua vidēda ſunt. Et primo intendū eſt de ep̄is eccleſie prelatis. Quis eni niſi inſane mētis eſſet: iudicio rōnis cōtrariū iudicaret: q̄ bona accōmodata nō eſſent reddēda accōmodātꝭ vel illis vel in illorꝫ vſibus ꝓ q̄b⁹ accomodata fuerūt. Bona eccleſie pauperū ſūt: prelatus vero diſpēſator ⁊ nō dn̄s ē. naꝫ cū prepoſitus factus fuerit eccleſie oīm q̄ habet eccliā efficit diſpenſator. In. c. Fraterni.

De donatio. xii. q. i. c. ſi. Dñs vero hec honor eccleſie xp̄s ē. vt notat innocētius in. c. cū ſuper. textus. in. c. Qui chriſti. ⁊ c. Qui abſtulit. xii. q. ii. Et bona hec quoꝝ xp̄s dñs eſt: pauperibus erogāda ſūt p p̄latos eccleſie: q pauperū pcuratores ſunt. Nā glia epi eſt pauperuꝫ opibus puidere. xii. q. ii. c. Gloria. ⁊ in. c. expedit. xii. q. i. Sed ecpio: q noſtri moderni p̄lati hec xp̄i paupibus et magis captiuis erogāda nō ipſis diſtribuūt: ſed dignitatis honorib⁹/ ſcutiferiis/ et militibus/ mūdanis vanitatibus.

Primo hec

bona diſtribuunt dignitatū honoribus dicētes tenemur in altū extollere dignitatem nr̄am archiepiſcopalē ⁊c. ne ecclia cōtennat ſꝫ honoret. Et p textu eccleſiaſtice dignitati accumulant honores honoribus. Et q p̄bere debent exēplū hūilitatis et lucē manſuetudinis: ſūt doctores ſupbie ⁊ pōpoſitatis. Hi diſpēſatores rerū paupeꝝ maxime captiuoꝝ nō imitant dñꝫ ſuū. Et ſeruus maior dño ſuo ne. Hoc cōſiderans Bñs dicit. Et ſi nō vis imitari hūilē hoiez ſaltē imitari hūilē deū. De coꝝ pōpis ⁊ honoribus nō modicū admirat Ber. ad eugeniū papā inquiens. Vides totū eccleſie zelū p dignitate feruere tuēda Dignitati datur totū: ſanctitati nichil vel parum. Et Ber. Parati ſunt ad honores et excelſitudinē graduum eccleſiaſticoꝝ ipſis etiaz angelicis humeris formidandā. Dicit aug.

Quantū in loco ſuperiori: tanto in periculo maiori verſatur qualiter ergo Attendere debent prelati: q ſu tandi ſunt perbia appeta caſū Vñ greg. honores ma Cu dignitatis cuīmē affectas gis appetens attende et videris quid lucrarī di. Cu aie flagitiū/ tue familie diſpendiū/ tui corporis periculū inquiris. Nā q̄to grad⁹ altior tanto caſus grauior. Et Bo⁹. ii. de con. Qui caute vellet pennē ponere ſedē: vitet cacumen mōtis alti. ſ. ambitionē honoꝝ Et dat cām. Nam ille pteru⁹ auſter viribus vrget. Nō cōſiderans Oratius inquit, ſic ſepe mentis agitatur ingerens pinus: celſeqꝫ grauiori caſu decident turres: feriuntqꝫ fulgura ſummos montes.

De iſto ca

Contra ſuperbiā.

ſu ex honore ſuperbie puenien te ait enricus contra fortunaꝫ. Ve tibi mortale gen⁹. ve q ſēper ad alta niteris: vt lapſu pfūdiore cadas. Attamen prelati ſublimati in eccleſiaſtica dignitate tantum honorem affectant: q caſum non cōſiderāt ſubito ruūt: qui ſup aſtra volāt ſi ſublimitas illa. ſ. angeloꝝ de celo cecidit: quis cadere nō poſſit. Sed ſi i celo ruina: q̄ta magis in terra. De peni. di. ii. §. Si altiſſima. Qua ppter ā celmus li. de ſimilitudinibus. ca. xxv. Prelatos ambitioſos honoris cōparat prauis venantibus papiliones: qui dum eos ſequuntur: in foueas cadunt. Et reuera cadunt qnqꝫ de ſuperlatiuo in cōparatiuū: de cōparatiuo in poſitiuum. ſ. in inferiorem dignitatē: ⁊ quaſi ad

ambicioſi p̄lati cparāt

nichilum reducũtur ſepe: dum
a culmine dignitatis auferun
tur et finaliter morte preueni
untur/ et cinis in cinerē reuer=
titur. Vitam conſideraſſent ꝙ
qñ papa eligitur: ſtupa coram
oculis eius accenditur: ⁊ cōbu
ritur. eiqʒ dicitur. Sic tranſit
gloria mundi. Jdō metrice dici
tur. Forma genꝰ mores ſapiē
tia vis et honores non retinēt
hoiem qui reddat i cinerē. Ec
ce caſum hunc cōſiderauit illis
nobilis Job dei ſeruus hūilis
dicēs. Eleuaſti me. et quaſi ſu
per vētū ponēs eliſiſti me. ſcio
tñ: morti me trades. Job. xxx.
Humilitatē requirit deus i pre
latis nō fanſtum dicens. Diſci
te a me: qꝛ mitis ſum et humi
lis corde. Superbis enim reſi
ſtit. Humilibus dat ſuā gratiā
Notatur de religi. ⁊ reue. ſan.
ca. i. li. vi. glo. penul. Et exerci
tia humilitatis ſunt ſubdere ſe
nō magnis ⁊ altis officiis. ⁊ ne
gociis curiarū regū et princi=
pū regimini cōſtatum rerū ſe=
cularium: ſed cauſa humilitatis
valoribꝰ et miniſteriis idignio
ribus ſe tradere. De peni. di.
ii. Si quis. Jn his honoribus
bona xpi prelati ſe exponunt que
diſtribuenda pauperibus ma=
xie captiuis paupioribꝰ ſunt
quorū ſciētia nō ignorat. Qua
re vota ſi redēptioni mutātur
in melius cōmutant quod pro
bat rectitudo rōnis reddens ꝑ
latos magis debitores his

Secundo

prelati ſbona que pauperū ſūt
et maxime captiuorum: diſtri=
buunt ſcutiferis et militibus.
De quo redarguit ipſos Ber.
Optimi diſpenſatores qui de
maximis minimam/ et de mi=
nimis maximam curaʒ gerūt.
Ad quid tot hominum ſeque=
la/ tot magnatū comitiua. Et cui faciēda
ce quot equites ducunt/ quot ē elemoſina
militias diſtribunt diuitibus.
Nonne melius eſſet que pau=
perum ſunt: darent paupribꝰ
et egenis/ et non minus capti=
uis chriſtianis ꝙ̃ ſcutiferis et
militibus locupletibus. Dicite
Hiero. Da tantum inquit pau
peribus: non locupletibus: nō
vanis et ſuperbis. Da ꝙ neceſ
ſitas. ſ. pauperum ſuſtentētur
non quo augeant opes. Pars
ſacrilegii eſt res pauperum nō
dare pauperibus: non locuple
tibus. Vtinam attenderent ꝑ
lati: ꝙ tanta hoīm ſequela eos
non ſequitur: ſed ſolum quedā
non dignitatem: ſed utilitateʒ
Nam ſequentes prelatos inſe
quuntur gurgitationes/ ebrie
tates/ ventris voluptates/ nū=
mos ⁊ opes. nō aūt dignitates
eorum neqʒ perſonas. Quod
attendens Enricus confortu=
nam dicit. Vultur edax corꝰ
qʒ niger preſaqʒ cornix vētris
ad ingluuiē ſemper adeſſe pa=
rant. Lactatrix mel muſca lu=
puſqʒ cadauera: ſic ꝑ predā non
homines gens parat iſta ſequi
Jtem Seneca. Multi aliquē
comitantur mel muſce ſequū=
tur cadauera lupi frumentum
formice: predam ſequitur tur
ba iſta: non hominē. Poſſunt
pauperes et captiui dicere: ta
lia ficiētes nō ſūt diſpēſatores
pauperū: ſed raptores. nō ꝓcu

ratores: ſz diſſipatores: nõ ſer
uitores xp̄i/imo antichriſti. Hi
ſimiles viue: qui vẽdidit xp̄m
De quo dicit gloſa interli. ſup
illud math: xxii. Tũc abiit vn⁹
ex duodeci. Non timuit iudas
dñm ſuum tradere: vt acquire
ret que daret quos carnaliter
amabat. Et ſi p̄ q₂ pauperum
procuratores ſunt: ⁊ comitiuã
ducere volunt: cur illã de pau
peribus et captiuis pauperio-
ribus ducere recuſant. Nõne
dñs opũ chriſtus ieſus comiti
uã elegit pauperũ. Quod eis
fiendũ docuit dicẽs. Semper
enim pauperes hẽbitis vobiſcũ
me aũt non ſemper habebitis.
In hoc oſtendit chriſtus: q̄ ip-
ſum non ſemper perſonaliter
haberent: ſed in perſona ſua p̄
lati habere deberent pauperes
Chriſtus ſocietatem pauperũ
elegit. inter quos vnus ſolu-
fuit de alto et nobili genere re
gali locuplete et diuite. Et hic
fuit bartholomeus.

In hoc duo

De ſocietate euitãda a p̄latis

oſtenduntur. Primum q̄ p̄e
lati comitiuam pauperum de-
bent multoplus diligere tene-
re q̄ diuitum. Scd̄m q̄ totali
ter non debent excludi poten-
tes et nobiles: maxime ſi ſunt
pauperes: vti erat bartholom⁹
qui vocatus fuit in apoſtolum.
Ad hoc iura ſonant: q̄ pauperi
bus qui ditiores fuerãt eſt ele
moſina latius largienda. Nã
qui quõq₂ fuit diues: eccleſia il
li melius debet p̄uidere. xvi. q.
vii. Quicunq₂ in. ii. ⁊ in gloſa.
Nec totaliter ſunt conſangui-
nei et parentes de cura ⁊ comi
tiua p̄latorũ euitandi. cum
chriſtus cõſanguineos i comi-
tiua ſua habuerit maxie ſi ſũt
ſicuti fuerũt iacobus et iacob⁹
et iohãnes pauperes. Qui cu₂
bona eccleſie pauperũ ſin: ⁊ nõ
ſolũ extraneis ſed ⁊ pauperib⁹
filiis etiã ⁊ p̄pinquis ſubueniẽ
di eſt. nõ vt diuites fiant: ſz tñ
ad eorũ paup̄tatẽ ſupportandã
x. q. ii. Eps. xii. q. ii. Quiſquis
Sed iniuſti p̄latorũ nullo or-
dine ſeruato ſcutiferis magna
tibus et militib⁹ atq₂ parẽtib⁹
diſtribuũt eccleſie bona: q̄ pau
peribus ⁊ captiuis ceteris pau
perioribus ſunt largiẽda. ergo
votum ſi redemptioni datur:
in melius cõmutatur quod p̄
bat rectitudo rõnis reddens p̄
latos magis debitores his.

Tertio bo

na pauperum p̄cipue capti-
uorũ q̄ pauperiores ceteris ſũt
et miſerabiliores: p̄lati expo
nũt mundanis vanitatibus. ſ.
equitaturis maximi valoris.
Chriſtus vo dñs eccleſie nũq̄
legiẽ eq̄taſſe p̄ ſe niſi tñ ſemel
nõ ſup mulã cẽtũ aureis nõ ſu
per equũ aial ſupbiſſimũ. ſz ſu
per aſinã aial manſuetũ et de
ſpectũ. Et vtinã ſufficeret p̄e-
latis eq̄taturas ducere ad ſuf-
ficiẽtiã: ſed tã altiſſimũ equorũ
et eq̄tũ apparatũ ducũt q̄ ſecu
lares p̄uerbiũ faciunt dicẽtes.
Ecce bona crucifixi ad q̄d ſer-
uiũt ad paſcendũ bruta aialia
et de hoc iferiores ⁊ ſubditi exẽ
plũ accipiunt viuendi. Equita
re et nutrire mulas pingues ⁊
latas et alias equitaturas põ-
poſas. Nã quod agiẽ a p̄lat: ſa

eſſe trahit a ſubditis ſexꝫplu
de voto magne. Etiã iã ne bo
na pauper ꝗ maxie captiuoꝝ
nõ ceſſant expone i ꝓpoſitis ve
ſtibus ⁊ fulgidis pãnis ſericis
maximi valoris/⁊ in mult. & di
uerſiſqꝫ mutatoriis ihoneſtis
Nõ ſic xp̃s vna ſola tunica et
pallio fuit cõtentus. Paupes
Chriſtũ repreſentantes peunt
frigore. quos poſſent adiuua=
re. ⁊ pmittũt tremere: cũ poſ=
ſent carnes illoꝝ tegere. Non
imerito de ipſis cõqueruntur
paupes ſcd̃m Bñn dicẽtẽ: Di
cite põtifices: ꝗ vaſa dñi eſtis
cur tãtoꝝ comitiua? cur tot in
dumẽta varia? Ad quid plica
ta in manticis deaurata i fre=
nis. Nõ veſtrũ: qd̃ tollitis no=
ſtrũ eſt: qd̃ inaniter exponitis
Nec obſtat: qd̃ hebetur diſ. xl:
in prin. Oportet ep̃m eſſe or=
natũ. qꝛ ibi loquit̃ de ornamẽ
to virtutũ. Veſtis eñ humilis
⁊ honeſta laudat̃. ſuperba ⁊ põ
poſa reprobat̃. xli. d. c. Per ſy
meriam.

Epm debet eẽ oꝛnatum

Pariter ſi

ne fructu inſiſtũt in edificãdo
palatia alta ⁊ latiſſima. came=
ras magnificas. quoruꝫ tecta
auro argẽto diuerſiſqꝫ colori=
bus aſſiſtunt depicta/⁊ iſigni
ta armis ſuoꝝ parentũ. vnde
trahũt originẽ. Ad hãc vanita
tẽ largiſſimi ad pauperes ſtri=
cti/⁊ ad captiuos redimenduꝫ
auari. O bone ieſu tu ſũmꝰ põ
tifex in tua natiuitate artum
habuiſti declinatoriã. ſ. ſtabu=
lum Gregorius: Vagit infãs
inter arta conditus preſepia.
Habuiſti non proprium hoſpi
cium in vita. ſed alienum ſcꝫ.
Marthe ⁊ ſimiliuꝫ. In morte
artiſſimũ. ſ. crucem in qua ca=
put tuum precioſiſſimũ locuꝫ
quieſcendi non inuenit. Iſaie
i. Vulpes foueas habent: vo=
lucres celi nidos. filius auteꝫ
hoĩs. i. dei adec vel virgis non
hꝫ: vbi caput ſuũ declinet. Epi
ſcopi circa edificandas domos
vel alia ſuperflua ornamenta
⁊ placida. nõ modicũ peccant.
xii. q. ii. Gloria.

Peccant

⁊ in vanitate cõuiuioꝝ inuitã
do ſepiſſime altos et claros vi
ros principes nobiles magna
tes: ⁊ barones: eis precioſa et
precioſo modo preparata ci=
baria miniſtrando. Iſtoꝝ con
uiuiorũ expẽſas pauperes ſol
uunt: ⁊ nõ comedũt. Et ſi ſo=
lũ de fragmentis et vtinaꝫ ad
ſaturitatẽ iſtis miſeris ⁊ pau=
peribus et captiuis tenentur
epiſcopi prouidere/⁊ infirmis
qui laborare nõ poſſũt. lxxxii.
diſtin. c. i.

¶ Perduntur bona pauperũ
⁊ captiuorum in vanis odori=
bus ⁊ vnguẽtis precioſiſſimis
Incedunt nãqꝫ in veſtimẽtis
recunditis. Hoc etenim eſt in
honeſtum eccleſie prelatis. nã
vti non debent iſtis: que laſci/
uie ſunt incitamenta. Signũ
enim oſtendit ſignatum. Qui
enim vtuntur vnguentis et ſi
milibus odoriferis inhoneſtis
in veſtibus peccant. xxi. q. iiii.
Omnis ⁊. c. Nullus ⁊. c. viii.
¶ Non ſolum in his ſꝫ i mul=
tis aliis vanitatibus bõa pau
perum et captiuorũ diſtribuũt.

tur a prelatis. In tantum q̄ quando de palatio exeunt: nō prelati nec custodes sponse scilicet ecclesie: sed sponsi iudicātur. cum tamen nō sit nisi vnus solus verus ecclesie sponsus Christus iesus. Quod attendens Bernardus de ipsis sic incedentibus alloquitur. Intuere: quomodo incedunt nitidi et ornati circumamicti varietatibus tanq̄ sponsus procedens de thalamo suo. Nonne si quempiam talium repente minus procedentem aspexeris: sponsum potius putabis q̄ sponse custodem.

In alijs q̄ plurimis vanitatis operibus nonnulli de modernis nostris prelatis delectantur. Contra quos loquitur Bernardus sermone. xxxiii. super cātica. Ministri Christi sunt: et seruiūt antichristo. Honorati incedūt de bonis domini. domino honorem non deferunt in his q̄ quotidie vides meretricius nitor histrionis habitus regis apparatus aurum in frenis et sellis in calcaribus. et plus calcaria quam altaria fulgent. Inde mense splendide ciphis et cibis. Inde comessationes ebrietates. Inde cythara lyra et tympana. Inde abundantia torcularia et promptuaria plena eructantia ex hoc in illud. Inde dolia pigmentaria. Inde. Pro his volunt esse et sunt ecclesiarum prepositi decani archidiaconi et episcopi

horum cuilibet loquitur Augustinus: Erubesce gloriari in vestibus refocillari in delectationibus appetere sublimari in honoribus. cum deus propter te factus est humilis et despectus. Erubesce prelate diuitias accumulare: cum deus tuus pro te venerit mendicare. O quātum deberent prelati precauere ab his: cum sint tanquā signum ad sagittam. De accusatio. Qualiter et quomodo et suos proprios defectus corrigere. ne causam subditis habeant delinquendi. Ideo dicitur eis. Non pudeat errores vestros corrigere: qui positi estis: vt aliorum corrigatis errores. De accusatōnibus: qualiter et quomodo. Et bona que in vanis operibus et negocijs distribuūt: erogēt pauperibus: quorum sunt. et presertim maxime captiuis. ¶ Quod si non faciunt: deo odibiles erūt Nam qui offerunt sacrificium ex substantia pauperum: non placent deo. decimaquarta q̄stione quinta. Immolās. Nā talia bona pauperibus et pauperioribus captiuis et non vanitatibus distribuenda sunt.

Nota optimā exhortationem

Vota ergo si redemptioni dantur: in melius commutantur. Quod probat rectitudo rationis. reddens prelatos magis debito-

Que erga captiuos et pauper xpi a platis exerceri debent.

tes his.

Viſis pre

miſſis de quibus redarguen=
di ſunt pzelati :ſequitur tria
exercenda circa pauperes ca=
ptiuos. de quibus erunt pzela
ti non modicum digni honoze
Debent nanq3 poztas paten=
tes tenere ad pauperes colli=
gendum. Obuiam eis exire
ad eos honozandum. Pal=
mas ſuas extendere ad ipſos
adiuuandum.

Primo de

ent ꝛc. Legitur in geſtis ro=
manozum:ꝙ quidam nobilis
romanus valde diues quen=
dam filium adoptauit. quem
filium heredem inſtituit ſub
tali pacto:ꝙ ipſe haberet pzo=
uidere pauperibus:et eis te=
nere hoſpitalitatem. Et vt hoc
attentius faceret: tales ver=
ſus in ſuperliminari domus
eius ſcribi fecit. Pozta patēs
eſto. Nulli claudaris honeſto.
Sed moztuo diuite heres eꝰ
ſententiam verſus mutauit ꝛ
iſto modo punctuari voluit.
Pozta patēs eſto nulli. Clau
daris honeſto. Et ſic paupe=
res a ſe abiecit. ¶ Iſte diues
amatoz pauperum eſt Chzi=
ſtus ditiſſimus: quia deus.
Quilibet pzelatus eſt heres
eius ꝛ dominus vult:ꝙ heres
ſuus teneat poztam domꝰ ſue
patentem pauperibus. et ho=
ſpitalitatem. Et quidam teti
nent. et aliqui iſtozum mutāt
ſententiam verſus ſic: Pozta
patens eſto nulli. Claudaris
honeſto. Et hoc fit:quia di=
ues moztuus eſt in cozdibus
cozum. Non fuit de his ille
deuotus epiſcopus nomine.
Otho. qui deſpectiozes pau=
peres introducebat in hoſpi=
cio ſuo: et ante ſe in menſam
ponebat a latere. Requiſitus
quare hoc tolerare poterat:re
ſpondit: ꝙ quidam vir nobi=
lis eum docuerat ſcilicet Iob.
dicens. Viſitans ſpeciem tuā
non peccabis. Ad hoc mouet
pzelatos Auguſtinus inqui=
ens: Pzebe eis tectum :et ac=
cipe celum. Sed iſti heredes
domini clauſas tenent poztas
pauperibus eis denegādo ho
ſpitalitatem. vt ſibiipſis the=
ſaurizent. Quozum cuilibʒ in
quit verſificatoz: Cur tu qui
cinis es:per auaritiam ſepe=
lis eris. Cur heres es eris.
qui non eris heres quando ſe
pultus eris. Quicunq3 ſepul=
toz es eris Dici ſepe putes:tu
qui ſub marmoze putres. Nā
hodie quod heri nouꝰ heres i=
perat eri.

O domini

pzelati heredes Chziſti bona
eccleſie date pauperibu et ca=
ptiuis pauperiozibus:et hoſpi
talitatem eis tenete. hoc de pe
cul. c. xi. Vt vnuſquiſq3. De te
ſtan. c. Cum in offi. Et eo titu
lo. c. i. lib. vi. Ergo votū ſi re
demptioni datur: in melius

cõmutatur. quod probat recti tudo rationis reddens plãtos magis debitores his.

Secũdo

Honor pauperib'a p̃latis exhibẽdus est

debent prelati obuiam pauperibus exire ad ipſos honorandum. Parati ſunt ipſi exire ad occurſum magnorum: vt pro honore exhibeatur eis honor. Sed ſi eorũ aſpectibus pauperes repreſentantur: viliter expelluntur: et ipſos videre dedignãtur. Imo quandoqz roſtrũ pauperũ foribus percutit violenter. O maxima ingratitudo nõ honorare Chriſtu. nõ ne dixit Chriſtus Luc. x. Qui vos ſpernit: me ſpernit. Propter paupertatẽ pauperes cõtẽnendo contẽnunt Chriſtum pauperẽ. Dicit Juuenalis li. i. Nil habet infelix paupertas durius in ſe: q̃ ꝙ ridiculos homines facit. Iſtorũ cõtrariuz fecit Abrahã. de quo legit ge. xviii. ꝙ cuz vidiſſet tres viros occurrit in occurſum eoruz de hoſtio tabernaculi ſui. tres vidit. et vnũ adorauit. Sic prelati occurrere debent pauperibus: in quibus repreſentũtur tres viri. i. tres perſone in diuinis. vnũ tamen deũ debent honorare et adorare. Quãdo pauperes honorant. deus honoratur. Magna igitur veneratione debent pauperes venerari. Ideo Cato: Paup amabilis ꝛ venerabilis ꝛ benedict' Et vere benedictus. q̃ maxie ſi humilis eſt corde. Quare dicit Iuuentoſus lib. i. Felices humiles quos pauper ſpiritus amat Illos nãqz celi regnum ſublime receptat. Et Grego. Pauperes non ſunt deſpiciendi vt egeni. ſed exortãdi vt patroni. Honor qui pauperibus exhibetur: deo ſpecialiter exhibetur.

Vnde eſt

Nota pulcram hiſtoriam

hiſtoria: que recitatur in conqueſtis duodecim parum frãcie de illo ſtrenuo et fortiſſimo milite Carolo magno. qui cũ militaſſet cũ quodã alio milite pagano Marcilio rege quaſi ſibi coequale in fortitudine ꝛ bellis repetitis dictuz carolus animũ militis pagani induxiſſet ad ſuſceptionẽ baptiſmatis: ꝛ cũ vellet ille primo informari de modo et forma viuendi chriſtianorũ/ et treuga conceſſa fuiſſent inter ipſos: ꝛ acies chriſtianorũ miro mõ vidiſſet ordiatas ꝛ de his ꝛ aliis oibus mirabiliter eſſet informatus: ſumpto eni prandio ad quod fuerat per Carolum inuitat' vidiſſet magnã multitudinẽ hominum Chriſti pauperũ comedentem de fragmẽtis: que ſuperauerant/ et in nuda terra ſine mappis: queſiuit a Carolo: qui ſunt iſti? Cui Carolus: iſti ſunt pauperes Chriſti ſeruitores At ille ait: Et ſeruitores dei tui pro quo tot bella comittis: ita viliter vos chriſtiani tractatis: et eis ita inhoneſte cibaria miniſtratis: qui deum veſtrum repreſentant. Dico tibi ꝙ de omnibus q̃ viderã: fueram optime informatus: ſed iſtud quod video de ſeruitoribus dei tui ita male procuratis: reuocant meũ

animã a bono cõuertendi ꝓ-
poſito: quod habuerã: ⁊ deſpi-
cio fidem tuã: et amplius bel-
lis volo pugnare contra te: et
defendere legem meã.

Vos ergo

dñi epi et ꝓlati vices chriſti ge
rentes in terris pauperes non
deſpiciatis: q2 ipſos tenemini
honorare: ⁊ chriſti amore ſerui
re eis. Quia ſecundum B.im
nomen epiſcopi non ſonat do-
minium: ſed ſeruitium. Si eñ
pauperes prelati honorãt deũ
honorant: quem repreſentant
Cum nõnulli prelatorũ ab oĩ
bus honores exigunt: et eis ho
nores ſatis non ſufficiunt. De
quibus dñs Petrus de vineis
merito ſic loquitur Non ſplen
det humilitas collis prelatorũ
ſed ſuperbe ſatagunt: non ſolũ
minorum ſibi flecti genua: ſed
ſuperiorum: cũ deus humiliet
colla ſuperborum. Nõne chri-
ſtus dñs ſummus põtifex ieſ'
ſeruire voluit: dum pedes di-
ſcipulorũ lauit. Impendere ho
norem pauperib9 et multoma
gis captiuis pauperioribus nõ
vos detineat: quia i dignitate
eſtis maiores. quia dicit xps.
Qui maior veſtrũ eſt fiat ſicut
iunior ⁊ qui preceſſor eſt: ſicut
miniſtrator. Nam ſubdere ſe
minori humilitatis eſt ut no-
tat Hug. de con. diſt. iiii. ca.
Per aquam. Et nota glo. de re
ligio. do. c. i. in clemẽtinis glo-
ſa vltima. ergo votum ſi redẽ-
ptioni datur in melius cõmu-
tatur: quod ꝓbat rectitudo ra
tionis reddẽs prelatos magis
debitores his.

nomẽ epi ſonat

Tertio

Pauperes decet adiuuare

tenent ꝓlati pal-
mas ſuas extẽdere ad ipſos ad
iuuãdũ: ſed iſti pauperibus et
captiuis nõ largiũtur bona: q
pauperũ ſunt: ſed cõtrariũ fa-
ciũt. Plus eni dãt vno die vni
ſolo diuiti q centũ pauperib'
in vno anno. Dant eni diuiti-
bus vnã mulã / vnũ equũ ma-
ximi valoris / dãt mille aureos
vno nobili vel propinquo: ſed
dei pauperi et captiuo vnũ de-
nariũ. Quod ꝯſiderãs marcia
lis coqu'ait. Dãt opes nullis
nunc niſi diuitibus. Et ſi dãt
pauperibus: illud modicũ dãt
cum triſticia et dilatione ma-
gna. Deberent dare alacriter
et cito ilariter facie ſerena / nõ
fronte rugata: q2 ilarem dato
rẽ diligit deus. xxiii. q. vi. par-
rafo Ex his. Notatur de dona
ca. i. debent dare et cito preter
miſſa mora. De hoc Enricus.
et ſunt verba ꝓphete ad Enri
cũ. Nec te pigricie cõſors dila
tio tardet ad bona. Nã cupiẽs
oĩa tarda putat. Nã mora de-
nigrat donũ: meritumq3 mino
rat. Sed cito grandificat mu
nera qua manus. De his duo
bus ſic Mathe9 nicobia. Da ci
to do gratis gratuz: ne gratia
fiar venalis. Prodigus mẽſu-
rã excedit: largus honori ſer-
uit. Dicit Hieronymus epiſto
la. cxviii. q apoſtoli gloriantur
q oĩa dimiſerunt: et ſecuti ſũt
ſaluatorem. Sed prelati et ec
cleſiaſtici contrarium faciunt
Chriſtum ſequuntur: vt mu-
nus accipiant: vt liberius ſua
deſideria ipleant. Ubi nũc di-

uitia niſi in prelatis eccleſie: i
quibus regnat auaricia. Hoc
conſiderans Bñs ſuper cant.
omel.lxxv.inquit. Pauci ſunt
qui non querunt que ſua ſunt
ex omnibus caris eius.ſ.eccle=
ſie prelatis. Nam diligūt mu
nera.nec poſſunt pariter dili=
gere chriſtum: quia manus de
derunt māmone. Iſti non oſtē
dunt ornare ſponſam.ſ.chriſti
eccleſiam: ſed ſpoliare non cu
ſtodire/ ſed perdere nō inſtrue
re/ſed mactare et deuorare: di
cente dño. Qui deuorant ple=
bam meam.ſcz pauperes ſicut
eſcam panis. Ideo iſti vel de
iſtis multi in morte nihil inue
niūt in manibus ſuis. Vñ glo
ſa ſup illud pſ. Dormierūt ſo
num ſuum dicit:nihil inuene=
runt in manibus ſuis:quia ni
chil poſuerunt in manibus xpi
Man⁹ chriſti eni ſunt manus
pauperū et captiuorū miſerorū
in quibus nichil prelati ponūt
qr quod modicum eſt: quaſi p
nihilo reputatur. Cōſideratis
eni donis magis per prelatos
elargitis diuitibus et magnati
bus quod pauperibus elargit
nil vero reputatur Si volunt
in manibus ſuis aliquid inue
nire/dent pauperibus ad eorū
vite ſuſtentationē / et captiuis
ad eorum redemptionē. Quia
vt ait marcialis coqu⁹. Quas
dederis ſolas.ſ.iſtis ſemper ha
bebis opes. Euitent ergo pre=
lati auariciam : quia mater eſt
omnium malorum. De elec.c.
Auaricie.li.vi.c. Bono p.xlvii
di. Et cura. Pauperes maxi=
me captiuos oportet fore eos
liberales etc. Apls ad Thi.iii.
Oportet epiſcopū non eſſe aua

manus xpi ſunt

rum. Vota ergo que redempti
oni dantur:in melius cōmutā
tur:quod pbat rectitudo ratio
nis reddēs prelatos magis de
bitores his.ſ.captiuis.

Poſtquā
viſum eſt ſuperius
de prelatis:nunc aliqua dicen
da ſunt de aliis eccleſiaſticis tā
ſecularibus q̄ regularib⁹ ſeu
religioſis beneficiatis in eccle=
ſia dei. Quorum bona propter
victum pprium et veſtimentum
pauperib⁹ et maxime captiuis
diſtribuenda ſunt. De teſta.c.
Quia. Eſt tamen aduertendū
q iſti tales habent bona ppria
vel ne.ſi habent bona ppria:de
quibus viuere poſſint: tunc de
rebus eccleſie paſci non debēt
Si vero non habent ppria bo
na:et de redditibus eccleſie po
ſunt ſuſtentari:bona ppria de
bent pauperibus erogare.i.q.
Sed horum nōnulli habēt bo
na ppria et eccleſie/et illa ſibi
ipſis et ſuis deſideriis conſer=
uant. Quod conſiderās Bñs
inquit ſuſpecta eſt michi iſta
charitas:qui alter diligit pri=
mum/alter ſeipm. Porcionem
de bonis eccleſie integre accipit
videlicet victum et veſtitū ſuū
pauperes vero eſurientes et nu
dos dimittit. Unde ſunt dete=
riores latronibus Teſte Hiero.
Accepiſſe pauperibus erogan
dum et eſurientibus plurimis
vel cautum eſt vel timendum:
vel quod apertiſſimi ſceleris ē
aliquid exinde ſubtrahere om
nium predonum crudelitatem
ſuperat. Iſti detentores bono
rum pauperum non ſunt ſerui

Rectitudo rōnis quare eccleſiaſtici in captiuor ſubventiōe dnt habere

tores dei: ſed mammone: quia ſi eccleſie ſeruiunt non ꝓ deo: ſed ꝓ nūmo. Auaricia eni ſecūdum apoſtolum eſt idolorū ſeruitus. Dicit gloſa ſuper primo verbo Mathei. xxi. Mēſas numulariorum altaria dei ſic vocat mēſas nūmulariorū. ꝓpter auariciam ſacerdotum: q̄ altare in menſam nūmularii conuertit qui in eo potius celebrat nūmo q̄ deo. Nam q̄ hoc facit/ et ad horas vadit principaliter ꝓ denario: qui ibi dat: peccat mortaliter. Notatur de cleri. no. reſi. c. i. li. vi.

Sed quid

de monachis et religioſis? iſti ꝓprietarii facti ſunt/ et deo ꝓ nūmo ſeruiunt/ ſecularibus et clericis ceteris deteriores pro maiori parte inueniuntur. Religioſi ſunt inuerecundi/ impacientes/ murmuratores/ colpitatores/ et indeuotiores/ et cupidiores honoris/ elati/ ſupbi/ bonorum pauperum mali diſpenſatores. Unde auguſtinꝰ. Expertus ſum: q̄ non ſunt meliores: q̄ qui in monaſteriis ꝓfecerunt ita non ſunt peiores expimur: q̄ qui i monaſteriis defecerunt. di. xlvii. c.. Quantum libet.

His premiſ

ſis aliqua circa ea q̄ ſolēt tēporibꝰ hodiernis prelati verſari que potius exterminanda et ſilencio per tranſeunda ſunt q̄ pias aures offendendo in lucem ꝓpalāda. Sed vt omniū iſtorum imunes alios inſtruāt et iſtructi ſeipſos edificēt tria per ordinem agam. Primo cōtra luſores et circa damna ex ludo prouenientia aliqua inſeram. Secundo gule vitium atq̄ dampna oſtendam. Ultimo circa honeſtatem et ornamentorum compoſitionem et eorū ſuꝑfluitatē aliqua vtilia pertractabo.

Quantum

ad horum primum vnū ſuppono. ſ. q̄ viri eccleſiaſtici tanq̄ lucem boni operis ſecularibꝰ debent ſe prebere q̄ patet per illud math. v. Sic luceat lux veſtra coram hominibus: vt glorificent patre veſtrum qui i celis eſt. xxiii. q. iiii c. vltimo. De. bet. de accuſa. Qualiter lux iſtorum extincta eſt? Dicit Seneca: q̄ lumē inutile creditur: qđ aliorum aſpectibꝰ non preſentatur. Horum cuilibet q̄ maxime dirigitur illud eccleſiaſtici. iiii. Oculos tuos ne auertas a paupere: et iterum ab inope non auertas oculos. Oculus enim qui eſt in lumine non videt eū qui eſt in tenebris: ſic eccleſiaſticus diues aut religioſus exiſtens in luce ꝓſperitatis non videt pauperem: qui eſt in caligine aduerſitatis: et precipue ludendo. In his et aliis quibuſdam non benefactis clerici et religioſi deteriores ſunt laicis. Notatur de pe. di. i. Quis aliquomodo. ergo tales pecunie pauperibus et captiuis veniūt diſtribuende et nō ꝓpter ſimiles ludos. ſ. taxillorum et alearum bona q̄ ꝓ elemoſina ventura ſunt veniunt: pretermittē

da. Vñ Math. in thebia. Ele
meſina ſordes abluit/ actori
dulce perorat/opus vitam per
petuã venturum preſentat ho
norem. Sed de taxillis vel eo
rum lucro quid puenit nobis
niſi peccatum et conſequenter
mors. Quia peccatũ dum con
ſummatũ fuerit generat mor=
tem. ¶ Quod ſit peccatum di
cit Ray. Quicunqz ludũt alea
ſiue taxillis/et qui ſunt parti=
cipes et ludi iſpectores peccãt
ff. e. t. per totum. c. e. in. conſti=
tutione greca. Et maxie ſi ſũt
clerici. aut. de ſanctiſſimis epi
ſcopis. parrafo. Interdicimus
Extra de vita et ho. cleri. Cle=
rici. Et eſt principaliter et per
ſe peccatum auaricie ſiue rapi
ne et cauſa multorum peccato
rum: vt mendatiorum periu=
riorum blaſſemiarum decepti
onum ꝛc. Et in ſumma de ca=
ſibus lib. i. dicitur: ꝙ ludentes
ad aleas et taxillos peccant et
committentes quoniã alia mẽ
daciorum et periuriorum ma
ter eſt. vt dicit policratus li. ii.
Et criſoſto. ſuper math. dicit ꝙ
deus nõ dat ludere: ſed dyabol⁹
tñ per hoc ludi honeſti dum nõ
fiant ex auaricia: ſed cauſa ſo
lacii nõ reprobantur xxxv. di.
c. Epiſcopus. ff. C. l. vltima. er
go ſi quis cauſa lucri ludit ca=
ptiuũ cruore Chriſti roseo re
demptũ deberet redimere exẽ
plo chriſti qui vos redemit ¶ Ta
le eſt vtile et miſerabile cõmer
cium ꝛ lucrum. talis ludus eſt
deo gratus et acceptus et ſalu
bris aĩabus veſtris. Ad mo=
net vos apoſtol⁹. i. ad cor. vi. di
cens. Empti enĩ eſtis precio
magno: glorificate et portate
deum in corpore veſtro. Ille
deum glorificat et in corpore
ſuo portat: qui redemit capti=
uum: et exemplo chriſti de ca=
ptiuitate liberat.

Nonnulli
eccleſiaſticorum et religioſorũ
in arte taxillorum gloriantur/
et bona pauperum in ludis cõ
ſumuntur in dãnationem ani
marũ. Dicit Seneca in puer.
Aleator quanto in arte doctior: tã
to eſt nequior. Lud⁹ talis mul
tum eſt maxime eccleſiaſticis
culpabilis. Refert auguſtin⁹.
lib. iiii. de ciuitate dei. c. xvi. ꝙ
cuidam nobili romano in ſom
no dictum fuit: vt ludi phibe=
rentur. Unde dubium non eſt
quin domini eccleſiaſtici ad re=
ſtitutionem tenentur de lucro
acquiſito: licet luderet is volun
tarie cum voluntario ſecundũ
Bhm. vt notatur extra de vi=
ta ꝛ honeſta. cle. Clerici officia
Uel ſecundum plaſentium te
nemini lucra talia pauperib⁹
erogare ar.. xiiii. q. v. Non ſa=
ne.

Sed quid
de laico ludente cum eccleſia=
ſtico. Reuera laicus talis ſi lu
cratur: tenetur ad reſtitutionẽ
Quare? quia eccleſiaſticorum
et eccleſie bona ſunt non ipſo=
rum ſed pauperum chriſti ꝛ ca
ptiuorum: que bona alienari
non poſſunt: ſic ꝙ clerici talia
bona non poſſunt ludere nec laĩ
cus retinere. Unde tho. ſcda ſe
cũde. q. xxxii. dicit: qđ ſi aliqs
lucratur ab his: qui rem ſuam

alienare nō pñt illicitum eſt et
contra ius diuinum.

Ex premiſ
ſis infero: que ſequuntur. Pri
mo: ꝙ ſi laicus ludēs lucrat ab
eccliaſtico: tenet ⁊ talis reſtitu
ere lucrū eccliaſtico rō qꝛ talia
bona de adminiſtratore bonoꝝ
eccleſie ludo acquiſita nō ſunt
adminiſtratoris: ſed pauperū
chriſti. Secūdo: ꝙ ſi eccleſiaſti-
cus ludendo lucretur a ſecula
ri ſeu laico: tenetur illi redde-
re. Tertio ſi eccleſiaſticꝰ ab ec-
cleſiaſtico lucratur ludēdo: ta
le lucrū pauperibus maxie ca-
ptiuis pauperioribus tenetur
erogare. Ratio: qꝛ vtrūqꝫ hoꝝ
bona ſiue ꝓpria ſiue eccleſiaſti
ca nō ipſoꝝ ſed chriſti pauperū
ſunt. ⁊ iō reddenda illis: quoꝝ
ſunt. Iſta mihi vñr. quidquid
tamen ſit iuris ſententie relin
quo et ſic concludo ꝙ ludi ſunt
euitandi. qꝛ de ludis nō inter
ueniūt niſi plura damna tam
ſpiritualia ꝙ corporalia. Un
de vſus. Sūt comites ludi mē
dacia iurgia mūdi pua fides.
furta manet ſubſtantia curta.
Viuit inops moritur miſerqꝫ/
ieiunus qui deis ſedet
femineumqꝫ thorū. Et dānan
tur qui ex ludis bona
acquirere cupiunt. Nam dicit
ꝙ non poſſunt appellari ludii:
ex quibus tanta crimina oriun
tur. ff. ad le. aqui. l. Nā ludus
Et notatur per Jo. an. ⁊ archi.
extra de vi. ⁊ hone. cle. Clerici
vero alcatores et vſuratii depo
nendi ſunt. Debent. ſ. prela.
Inter dilectos. Debent igitur
eccleſiaſtici abſtiſiciati: quod lu
lis exponūt: pauperibus elar
giri: maxime captiuis: quod ꝓ
bat rectitudo rationis: reddēs
eccleſiaſticos magis deditores
his.

Qvātuȝ dedītis ꝗ
ad ſecūdam notā- interuñter
dum eſt ꝙ licet eccleſiaſtici ſint gula
regni eterni primogeniti reſpe
ctu ſeculariuȝ: tamē multi pri
mogenituram perdunt more
Eſau: qui pro edulio lētis pri-
mo genituram vendidit in. c. ſi
xli. di. in parraſo. Itē opponit
xxii. q. ii. Sed nunc et omni tē
pore magis eccleſiaſticis et re
ligioſis ꝙ ſecularibus non ſuf
ficiunt diuerſa cibaria precio-
ſa variis modis preparata: in
tantum ꝙ bona pauperum gu
le miniſtrant. Quibus Emo-
dius iquit. Predices grus tur
dus turtur echinus non explēt
vterum corpora mille tuum.
Non ſic antiqui ſacerdotes
faciebant / et cultui diuino de
diti: vt recitat Hieronimus cō
tra Jouianum de vita ātiquo
rum ſacerdotum dicens: ꝙ ab
eo tempore quo cultui diuino
deſeruire incipiebant: carnibꝰ
⁊ vino ſemper abſtinebant. Et
ibidem narrat: ꝙ pane raro ve
ſcebantur: ne onerarent ſtoma
chum. Et idem Hieronymus
recitat: ꝙ in creta regione pro
phete ſeu ſacerdotes non ſolū
carnibus ſed etiam a coctis ci-
bis quibuſcunqꝫ. abſtinebant.
Modo tempeſtate noſtra oppo
ſitum fit et: ventrem ꝓ deo co
lunt. De his recte dici poteſt il
lud ad phi. iii. Horum deus vē
ter eſt / et gloria eorum in cōfu
ſione. Dicit Auguſtinꝰ. Ab ho

mine colitur: quod pre ceteris
diligit ipſe. Quis auderet ⁊ de
laicis tot facere ſumpt⁹ tot ex-
penſas ſicut eccleſiaſtici conti
nue faciunt. Intellige de incō
patibilia beneficia et eccleſia-
ſticos reditus ſuperfluos habē
tibus vt vētris apothecam im
pleant multiplicatis cibis et p
cioſis ferculis. Iſti non come-
dunt: vt viuant: ſed viuere vo
lunt: vt comedant. Contra q̄s
loquitur Hugo. ii. lib. de p lan
ctu anime dicens. Horum de⁹
venter eſt: ſolent enim diis tē
pla conſtrui: altaria erigi mini
ſtri ad ſeruiēdum ordinari pe-
cudes immolari/ thura crema
ri. Horum ſiquidem deus ven
ter: templum eſt coquina: alta
re menſa: miniſtri coqui: imo-
late pecudes cocte carnes: fu-
mus incenſorum odor ſaporū
¶ Iſtos redarguit quidam di
cens. Non tibi ſit venter domi
nus: ſed viue decēter. Serua
guſtando quid quantū quomo
do et quando. Nonne ergo vti
li⁹ eēt veſtro victu neceſſario
retento ſupflua ſeruirent pau
peribus morientibus fame: et
captiuis pereuntibus in capti
uitate. Nonne ex nimia ſuper
fluitate ciborum ſequitur vo-
luptas genitaliū. teſte Hiero.
epiſtola. xxxvii. approbāte Ua
lerio. lib. ii. ca. i. inquiente. Uē
trem deſcētē cibo ſequitur ge
nitalium voluptas. Ex hoc cō
tingit cohabitationem cū mu-
lieribus habere et non parum
peccant.

Unde notā
dum eſt q̄ ſepiſſime videtur i
lud morbi genus iter viros ec
cleſiaſticos de mulierum coha
bitatione eſſe radicatum vt pa
tet retinendo feminas ſecū ſu
ſpectas: etiam ſi ſunt conſan-
guinee ſeu propinque: peccato
excuſari non poſſunt: et faciūt
contra ius. De cohabitatione
cleri. et mu. c. i. l. xxxi.. Oppor-
tet. Fortaſſis diceret aliquis
iſtorum: ſuſpectas tenere in do
mo mea mulieres damnandū
eſt: ſed honeſtas ⁊ bone conuer
ſatiōis laudabile eſt. Abſit. At
tende: quid dicit Auguſtinus.
Nō minus vitande ſunt mu-
lieres: q̄ bone et laudabilis vi
te ſunt: ſed quanto laudabilio
res vite ſunt: tanto citius alli
ciunt. Et ſub pretextu religio
nis ingerit ſe viſcus libidinis
¶ Maximum periculū quod
peruenit ex cohabitatiōe eccle
ſiaſticorum et mulierum conſi
derans Bñs de cōtemptu mū
di inquit. Colloquium femina
rum non eſt niſi virus anima-
rum. Prebens ſub mellis dul-
cedine pocula fellis. Nam de-
cor illarū laqueus fallax ani-
marum. Illa queat ſtultos du
cit ad tartara multos. Non ſo
lum ex nimia comeſſione: ſed
vini potatiōe in luxum carnis
incidūt. Ideo apoſtolus. Noli
te inebriari vino in quo eſt luxu
ria. nā eccleſiaſtici nō abſtinen
tes a crapula et ebrietate ⁊ a vi
no non tēpato: grauiter peccāt
De vita ⁊ hone. cle. A crapula.
Et nota: q̄ pro ebrioſis nō o-
rat eccleſia. De rel. ⁊ vene. ſā.
c. i. xxxv. d. Epiſcopus ⁊ capi-
tulo vltimo Clericus igit for-
tior peccat mortaliter. xv. que
ſtione octaua. Qui admiſerit

⁊ capitulo. Si quis.⁊.c. Hic q.
Dicit Grego. Quicquid epu-
larum ſummitur preter vſum
neceſſitatis: non eſt nature de
bitum. ſed vitium guloſitatis
Cauere enim debent viri ec-
cleſiaſtici a guloſitate. Nam
gula parit in filiam luxuriaz.
¶ Quod conſiderans Augu.
ſuquit: Sumenda ſūt alimē-
ta tanq̄ medicamenta. ſz duz
ad quietem ſatietatis tranſit i
ipſo tranſitu laqueus concu-
piſcentie inſidiatur. Gula eni
de paradiſo regnantem expu
lit xxxv. di. c. Sexto die. Que
ergo pauperum ſunt non gule
ſed pauperibꝰ et captiuis ma
xime eccleſiaſtici ⁊ religioſi di
ſtribuere debent. Quod pro-
bat rectitudo rationis reddēs
eccleſiaſticos magis debitores
his.

Quantum

ad.3. circa corporis ſuperflua
ornamenta notandum eſt vt li
quet ꝙ Ornantur eccleſiaſti-
ci non ad cooperiendum car-
nis nuditatem: ſed ad nouita
tem et ſumptuoſitatem quod
prohibetur. De vi. ⁊ hone. cle-
rico. c. Clerici officia.⁊.ca.i. in
clemen. Sed quaſi in omnibꝰ
premiſſis nonnulli eccleſiaſti
corum deficiunt: querētes de
corem et pulchritudinem i ve
ſtimentis cōtra quos dicit gl.
ſuper illud Mathei.3. ꝙ Iohā
nes habebat veſtimenta nō ad
decorem vel ad delectationez
ſed tantum ad tegendum nu-
ditatem deſeat mirandum eſt
quomodo eccleſiaſtici corā di-
uine mageſtatis oculis pote-
runt excuſari: qui precioſis ve
ſtimentis ⁊ magni precii indu
tur: qui potius volunt illa a ti
neis comedi q̄ Chriſtuz i pau
peribus induere illis. quod di-
citur immemores illius Iaco
bi.v. Agite nunc diuites. plo-
rate vlulate in miſeriis: que
euenient vobis. Diuitie veſtre
putrefacte ſūt ⁊ veſtimēta vra
a tineis comeſta ſūt. De talibꝰ
q̄rūt paupes ⁊ miſerabiles ca
ptiui. vt inquit Bñs: Clamāt
nudi. clamant famelici. ⁊ con-
querūtur ſcilicet miſeri capti-
ui. Nobis fame et frigore mi
ſerabiliter laborantibus quid
conferunt tot mutatoria ⁊c.
Iſti faciunt contra mandatū
diuinum: Qui habet duas tu
nicas: det vnam non habenti.
Hoc enim adimplent manda-
tum bruta animalia. Unde
dicit Aug. ꝙ ouis mandatū
euangelicum implens de dua
bus tunicis dat vnam non ha
bēti. Ad hoc poteſt referri: qd
dicit Seneca: Pudeat ab ex
guis animalibus non trahere
mores. Peccant eccleſiaſtici
in multis mutatoriis ⁊ pom-
poſis atqz magni valoris. Sz
caueant: ne torqueantur in in
ferno cum diuite epulone. qui
induebatur purpura et biſſo.
et mortuus eſt et ſepultus i in
fernum. Unde gloſa ſup iſto
verbo dicit: Si cultus precio-
ſarum veſtium in culpa non
eſſet: ſermo dei non tam vigi-
lāter exprimeret: ꝙ diues pur
pura ⁊ biſſo indutus apud in-
feros torqueretur. Forte pro
honorem captando hoc faciāt
quia prouerbialiter dicitur: ꝙ
vir bene veſtitus pro veſtibus
eſſe pitus creditur a mille: S-
ui idiota ſit ille. Et alibi di-

tur: ſi careas veſte: nec veſtit⁹
ſis honeſte: nullius eſt laudis
Quis ſcias omne quod audis.
Audi ꝙ honoꝛ non debetur ve
ſtimento. ſed veſtito virtuoſo
Nam vt dicit philoſoph⁹: vir=
tuti perfecte competit dignus
honoꝛ. ꝛ honoꝛ ſolo virtuoſo de
betur. v. ethi. Ad vanam enim
gloꝛiam querunt veſtes pꝛeci
oſas eccle. qui mundi gloꝛiam
contemnere debent. Jō Gre=

cōtra pꝛeci⁹oſas veſtes īduentes.

goꝛius. Nemo veſtimenta pꝛe
cioſa niſi ad vanam gloꝛiam
querit ſcilicet vt honoꝛatioꝛ ce
teris videatur. Nemo vult p̄=
cioſis veſtibus ibi indui: vbi a
nemine poteſt videri. Et idez
Grego. nemo exiſtimet in flu=
xu atqꝫ ſtudio pꝛecioſarum ve
ſtium peccatū deeſſe. qꝛ ſi hoc
culpa non eſſet nullomodo do
minus iohannem de veſtimē=
ti ſui aſperitate laudaſſet con
temnere ergo debent benefici
ati in eccleſia ſuperflua ꝛ pꝛe=
cioſa veſtimenta. et que i illis
exponunt: pauperibus ꝛ capti
uis deberent diſtribuere. Nā
ſecundum iura ipſi debent ab
ſtinere a pannis pꝛecioſis ꝛ co
loꝛatis / ꝛ ab omni ſuperfluita
te. de vita et hone. cleri. c. Cle
rici offi.

de moderā=cia veſtium hab[en]da ꝛ cō=trā ypocri=tas

Poſſunt ta

men indui honeſte. non viliť.
ne oꝛdo vileſcat clericalis. Et
per hoc excludit ypocritarum
clericoꝝ ꝛ religioſoꝛū quoꝛū=
dā ſtatus. qui in vili habitu in
cedunt, de quibus veritas. At
tendite a falſis pꝛophetis: qui
veniunt ad vos in veſtimētis
ouium. intrinſecus autez ſūt
lupi rapaces. Iſti deo et homi
nibus ſunt odioſi teſte Sen.
li. i. de clementia. Nemo pōt
diu perſona ferre fictam. cito
enim in naturam ſuā recidūt
quibus veritas non ſubeſt ꝛ ve
ritati diuine homo fictus ſeu
ypocrita moꝛtuus eſt. xii. q. i.
c. Volo. Tali dicitur: percuti=
at te deus paries dealbata. xxiii
q. i. Paratus. Licet enim iura
ſentiant: ꝙ clerici nec in veſti=
bus nec in calciamentis deco=
rem querant / nec vtantur ve=
ſtibus pꝛecioſis quoad iactan
tiam vel voluptatem: tamē de
bent incedere ornati veſtibus
taliter: vt non vileſcat clerica
lis oꝛdo. xli. d. c. Clericus. xxi.
q. iiii. In ſūma. ꝛ. c. i. Et nota
tur de cuſto. euca. c. vlti.

Sed his

diebus in tm̄ pꝛeualuit iactan
tia ſeu vanagloꝛia in eccleſia
ſticis: ꝙ honeſtatis modū exce
dūt. vt i coꝛpoꝛe videātur mo
re moderno oꝛnati. itm̄ ꝙ poti
us videātur nobiles quā eccleſia
ſtici: milites ꝙ̄ clici. Et ex hoc
fit argumtū diuitiarū ꝯtra ta
les. ꝛ cū ſit ignominioſū cleri
cis affluere diuitiis. xxxv. diſ.
Ecclie coꝝ p̄lati ſeu p̄latoꝝ of
ficiales moꝛe canis venātis le
poꝛē ſequūtur vitā taliū. et ſi
nō directe: ſaltē idirecte ip
ſos taliter vexāt: quouſqꝫ de=
nudāt. Accidit iſtis ſicut coꝛni
cule aui q̄ ceteraꝝ auiū plumis
adoꝛnata ſupbiuit itm̄ ꝙ a cete
ris auib⁹ ſuis pl[um]is denudata
nigra ꝛ triſtis remāſit. Et me=
rito hoc euenit eis: qꝛ ipi plūis
pauperū. idē bonis: que bona
pauperū xp̄i ſūt adoꝛnant ꝛ di
cāt ꝛ ſic i ſupbia eleuāt ą̄re iu

ite dīnō iudicio bōis puāt. Id iuquit Bn̄s: Homo tollit fiscꝰ quod nō hʒ xp̄s. xvi. q. vii. Maiores. Et notat de sent. ⁊ re. iu. Ad apoſtolice. li. vi. Et vtinā consulti iſti qui diuites ſunt expoliarentur ⁊ nō pauperes eccleſiaſtici. qui excoꝛiantur frequenter. ⁊ quandoqꝫ iniuſte per ſuperioꝛes. Quibus Bernardꝰ Quid iugū noſtꝝ ſuperaggrauatis: quorum honera potius poꝛtare debetis. Clericoꝝ p̄maxime p̄latoꝛum eſt nulli nocere. Omnibuſqꝫ velle prodeſſe. De poſtulando. c. vltio. Prelati vero iuuare tenentur pauperes clericos et ſuſtentare. lxxxvi. di. c. Fratrē. Et. xvi q. i. Predicatoꝝ. Concluditur ex predictis: ꝙ eccleſiaſtici debent illa: que ad ſuperfluitatē oꝛnatus exponunt dare pauperibus: et multomagis captiuis: qui ſunt aliis pauperiores. Ergo vota que redēptioni dantur: in melius cōmutātur: quod probat rectitudo rationis reddens eccleſiaſticos magis debitoꝛes his.

Vltimo aſ

ſumptum pbat vis ſiue foꝛtitudo iuris cōpellens ſacra eccleſie bona alienari pro captiuoꝝ ſubſidiis. Ad hoc enī declarandū tria facere ꝓpono Primo volo oſtendere: ꝓ quibus bona eccleſie a iure ſunt alienāda. Secūdo intēdo deducere iura: que ſunt in fauorem captiuoꝛum allegāda. Tertio nō recuſo dicere ſāctoꝝ pontificum priuilegia merito propalanda.

Pro primo

eſt ꝯſiderādū ꝙ bona eccleſie q̄dam ſunt imobilia. quedā vero mobilia. Immobilia vero nō pñt alienari nec vendi niſi in certis caſibus et debita foꝛma ſeruata. Et ſunt q̄ ſequūt. Primuā quidē ꝓpter debituꝫ eccleſie vrgens. xii. q. ii. Hoc ius. Et. x. q. ii. c. Hoc ius poꝛrectū. Secūdus propter eccleſiā edificandā aut cimiteriuꝫ ampliandū. Tertius propter pauperes paſcendos tempoꝛe famis. xii. q. ii. Aurū. Quartꝰ vt ematur magis vtile. Quītus ꝓpter redēptionē captiuoꝝ detentoꝝ in poſſe agarenoꝝ fidei inimicoꝝ. Hec poſſūt haberi. xii. q. ii. Sine exceptione. Sed quid ſi poſſeſſio data fuerit eccleſie cū cōditione: ne alienet poterit tunc aliquo caſu alienari. Dicendū ſecundū Ray. aut eccleſia cui datū eſt aut relictū eſt hʒ alias poſſeſſiones aut nō ſi hʒ alias poſſeſſiones: nō poterit in aliquo cāu alienari. Et ſic intelligit aut. de alienatione ⁊ ephe. parrafo. Sanctiſſimos. Si vero eccleſia nō hʒ alias poſſeſſiones quas alienet: tūc iſta data cū conditione alienari poſſunt in caſibus permiſſis a iure. vt ſupradictum eſt. Nam prohibitio facta a datoꝛe pro non adiecta eſt habenda tanquā turpis. Concoꝛdat Hoſtien. Innocen. et Go. Ex premiſſis oſtenditur ꝙ īmobilia bona eccleſie pro redemptione captiuoꝛum poſſunt alienari.

ꝙ bona eccleſie ꝓ redēptiōe alienari dēat

Sequit ergo: ꝙ bonū ei redē-
ptioni datur: in melius cōuer-
titur. qđ ꝓbat vis ſeu fortitu-
do iuris cōpellens talia bona
vēdi ꝓ captiuorū ſubſidiis.
Alia vero bona eccleſie ſūt mo
bilia: que ſine ſolēnitate pñt ꝓ
miſſis caſibus alienari. Nam
ſi imobilia: multomagis mo-
bilia Et hec de primo ſufficiāt

Ad ſecun

Iura alle-gāda in ca-ptiuorū; fa uorem.

dū intendo deducere iura: q̄ i
fauorē captiuorū ſunt allegā
da. Quātū ad res ſacras mo-
biles deducā: que ſequūtur iu
ra. quibus clare videbit: ꝙ ta-
lia bona mobilia eccleſie ꝓca
ptiuorū redēptione pñt vendi
dari ⁊ alienari. ¶ Et primo
cā. x. q. ii. Text⁹. Caſellas vel
mancipiola eccleſie. abſcidit.
xlvii. diſ. Bonorū. ¶ Querit
Tho. ſecūda ſecūde. q. cxviii.
Auaritia ſi eſt peccatū morta
le? Ad quod rñdit: ꝙ auaritia
ſcđm ꝙ iportat inordinatum
amorē diuitiarū: qui ſi in tan
tū creſcat: ꝙ preferatur chari
tati: vt. ſ. ꝓpter amorē diuitia
rū aliquis nō vereat facere cō
tra amorē dei proximi: ē pec-
catū mortale Hec Tho. In tā
tum enī creuit cupiditas ſiue
auaritia in iādictis vel eorū;
officialibus: vt vno modo vel
reliquo ſi aliud habere nō va-
lent: extorquere ſatagūt ꝑtū
quātū poſſunt pro cera ſigilli
litterarum. Nōne mūdi plaſ-
mator ⁊ humani generis ⁊ re-
dēptor deus pro noſtra redem
ptione ſeipſum dedit. ⁊ totum
ſuū ſanguinē precioſum i pre
cium noſtre redemptionis lar
git⁹ fuit liberaliter? Cur hac
tēpeſtate dñi prelati nō exem
plo xp̄i libere pauperib⁹ ⁊ pau
perioribus captiuis gratis ꝓ
deo cerā ſigilli dare recuſant.
Nōne xp̄s vēditus fuit etiam
ꝓ nobis tñ. xxx. argenteis: et
vos vēditis et vendere nō eru
beſcitis quolibet anno xp̄i pau
peribus feces mellis apū iter
cus quingentis ⁊ forte mille
aureis. Nō ſufficit eis quartā
partē bonorū pauperū et ca-
ptiuorū detinere. ſed etiā conā
tur cerā ita care vēdere eis lꝫ
captiui olo de huiuſmodi cera
eorūqꝫ litteris liberi ſint per
apoſtolica priuilegia. Nonne
epi bona eccleſie diuidere de-
bent in. iiii. partes: ipſis vnā;
aliā clericis: aliā eccleſie repa
rande: reliquā reſtantē paupe
ribus ⁊ maxime captiuis pau
perioribus. xii. q. ii. c. Vobis ⁊
c. Cōceſſo ⁊. c. De redditibus.

Bona eccle ſiaſtica diui di debent.

Caueant

prelati: ne aliquod inferāt ꝑ-
iudiciū predictis religioſis cir
ca redēptionē captiuorū. aliter
incurrerent excōicatōis ſentē
tiā. a qua citra papā abſolui
nō poſſent: vel a predictis reli
gioſis prius dāno illato reſti-
tuto ⁊ iniuria ſatiſfacta. quā
ſententiā debent valde timere
Nā ſnia excōicatiōis iuſta vel
iniuſta tenēda eſt alias timen
da. ii. q. 3. Quibus. ⁊. c. i. verſ.
Premiſſis. nā romana eccl'ia
caput oium eſt, ⁊ ei tāꝗ̄ capiti
obediendū. diſ. xix. Nulli fas.
Si vero aliquod preiudicium
ſup his premiſſis faciunt: quō
alios excōicare poterūt: ſi ſūt

excōicati. nā excōicatus excōi=
care non pōt. xxiiii. q. i. Audi=
mus. ⁊ parrafo. Si aūt in fin.
Caueant in his: que nō ſūt eo
rū iuris/ ⁊ in alienis manū ap
ponere. nā nemo dꝫ falcē mit=
tere in meſſem alienā. In tex=
tu Venerabilē. de electio.

Sed horū

quidā officiales cōtrariū attē=
tant. Quibus Bñs de cōſide
ratione ii. inquit: Ad quid fal
cem in meſſem alienā extendi
tis. Et ſunt nōnulli adhuc: ꝗ
nō deſiſtunt ab iſta praua con
ſuetudine miſcere ſe in nō mi
ſcendis ꝯtra iura ⁊ priuilegia
ſcōꝝum pontificū in maximuꝫ
huius religionis intereſſe. Et
nō eſt ſine magna culpa: ꝗ rei
que ad ſe nō pertinet: ſe immi
ſcet: ⁊ quod ad ipſum non per
tinet: etiā ſi bonū ſit: iprobat.
Legit ⁊ notat de reg. iu. c. nō
eſt li. vi. et de appel. Dilectis.
Captiuos in captiuitate di=
mittentes: ⁊ fidē xpi abnega=
re eos pmittentes crudelioꝛeſ
ſunt lupis. de quibus in hyſto
riis romanis legit ꝙ nutrie=
rūt romulū infantē expoſituꝫ
beſtiis. Hoꝝ quidā ⁊ alii ꝙplu
rimi xpiani chꝛiſtianos capti=
uos fratres ſuos cernūt expo=
ſitos feris. i. paganis beſtiali=
ter viuentibus. et cum poſſint
eos liberare: permittunt poti
us deuoꝛare. Tunc deuoꝛant
captiui: quando abnegant fi=
dē chꝛiſti. Nō debent ꝗ in gra
du altioꝛi dignitatis exiſtunt
Nota ꝯtra ꝑlatos rapaces — a pauperibus aliquid extoꝛq̄=
re. ſed in eoꝝū miſeriis ſubue
nire. Legitur de Tiberioi ero
nicis bꝛeuibus: ꝙ cū ſibi ſua=
deretur vt tributa ſua augmē
tari iuberet: rn̄dit: Boni inqt
paſtoꝛis nō eū pecus degluti=
re. Sed foꝛſitā dicerēt iſti nō
ſufficiūt nobis redditus: ideo
apoꝛtet aliunde perquirere vt
viuamus. Quibus iura debēt
iuxta facultatē redditūū habe
atis ꝓ vobis ⁊ veſtris ſufficien
ter victū ⁊ veſtitū: nō ad ſup=
fluitatē vanitatē ⁊ pōpoſitatē
Vnde Greg. ex cōſilio augu=
ſtuduū inquit: Eps debet ha
bere vilē ſuppellectilē ac men
ſam ac victu ⁊ hoſpiciolū. Sꝫ
iſta diminutiua extirpant ipſi
cōtrariis nō cōſiderantes: ꝙ
ideo vtuntur ſandaliis: q̄ ſūt
calciamenta epoꝝ: ne terre=
nis polluantur. vt inquit Hu
go lib. i. parte. viii. c. xiiii.

O prelati

de bonis eccleſie que paupeꝝ
ſunt/ nolite hic theſaurizare. ſꝫ
theſaurizate vobis theſauros
in celo vbi nec erugo neqꝫ ti=
nea demoliuntur. Qñ paupe
res a miſeria et captiuos a ca
ptiuitate redimeritis: theſau
ros theſaurizabitis in celis./
Cōtrariū attentantes ⁊ pmit
tentes paſtoꝛis nomē hñt: ſed
moꝛes mercennarii retinent.
oues. i. proximi aias perdēdo
⁊ lanā pauperū et captiuoꝛuꝫ
i. eoꝛū ſubſtantiā auferendo.
Vnde Nico. papa epus tanꝙ
mercēnarius fugit: qui cōmo
dū tēpoꝛale vel etiā ſalutē coꝛ
poꝛalē ſaluti ꝓximoꝝ poſtpo=
nit. vii. q. i. c. Sciſcitaris. Pꝛe
latis alloquitur ambꝛo. dicēs
Eluriētiū panis eſt: ꝙ tu de

tines. nudoꝝ indumentū est quod tu recludis. miserorū. s. captiuoꝝ redemptio ⁊ absolutio est pecunia: quā tu in terra defodis. Tātorū ergo te ſcias inuadere bona: quātis posſis pꝛestare ſi velis. In decretis. di. xlvii. c. Sicut hi.

Sed pꝛo certo hoꝛū ⁊ alioꝛū ecclesiasticoꝝ atq; religioſoꝛū animū intantū pꝛeualuit auaritia: ⁊ occupauit: ꝙ dulcius ⁊ diligentius seruiunt: ⁊ ſeruire ſtudent mammone diabolo ꝙ xpo. nā postꝙ redempti ſunt ſanguine chꝛiſti roseo: redimere tenēt de bonis dñi captiuos chꝛiſti exemplo. quod minime faciūt. De quibus admirat̄ chꝛiſtus alloquens in hunc modū: vt inquit Bñs: Que cauſa est: ꝙ inimico meo veſtroq; libet potiꝰ ſeruire ꝙ mihi: nō enim ille vos paſcit: nō creauit: ſi pauca vobis hec dñt non ille ſʒ ego vos redemi. nō auro nec argento nec angeloꝛū aliquo: ſed cruore ꝓpꝛio. Dñi mei pꝛelati aliiq; ecclesiastici viri redēptionē ꝑficiatis. nā iſtud eſt teſtamētū: ꝙ chꝛiſtꝰ oībus chꝛiſtianis ſeruandum legauit. De quo ꝓpheta in ps. Redēptionē misit dñs populo ſuo: mandauit in eternū teſtamentuʒ ſuum. Poſtquā eſtis in altioꝛi dignitate: tanto debetis dei magis bonitatē participare: ⁊ ſic maioꝛē acquirere gloꝛiā ſi iſtud piiſſimū opus redemptionis ꝑagitis. In hoc magis eritis ſimiles chꝛiſto: ⁊ altioꝛē locum gloꝛie poſſidebitis in celo. na vt dicit Thō. vltima parte ſūme. q. lvii. arti. iiii. Quanto aliqua coꝛpoꝛa perfectius participant bonitatem diuinam: tanto ſuperioꝛi oꝛdie in ſuperioꝛi loco collocantur.

¶ Intuitū ergo veſtri redemptoꝛis pꝛebeatis aliis ex̄ pluꝛ captiuos redimendi. ⁊ non ꝑmittatis iſtud per veſtros inferioꝛes officiales in aliquo ꝑturbare: nec in alienis que alterius iuris ſunt: manꝰ appônere: neq; pꝛiuilegia ledere. ſed apoſtolica mandata adūguē ſeruare velitis in fauoꝛeʒ hoꝛū religioſoꝛū ⁊ captiuoꝛuʒ. Q; vt dicit Señ. li. exoꝛdioꝝ in exoꝛdiis pꝛelatoꝛū: Ibi quilibet deuotionis obſequiū debet tribuere: vbi religiōis pꝛīcipiū ſicut pꝛeſtat ſacroꝛuʒ canonū ⁊ pꝛecipit auctoꝛitas vel vaſa miniſterii que cōmendata fideli ꝓpoſito integro eccleſie iure poſſideāt. i. vt neq; vendere nec per quoſcūq; contractus: vnde pauperes viuant alienare pꝛeſumant. ibi imperatoꝛ Juſtinianus. excepta videlicet cauſa captiuitatis. ſcʒ chꝛiſtianoꝛum captiuoꝛum.

Cauſa decimaſecunda. q. ii. ca. Apoſtolicos habetur: hec ſancta vniuerſalis ſynodus diffinit neminē pꝛoꝛſus epm vendere velit: ꝗ̄ q; alienare oꝛnamenta ac vaſa ſacrata. excepta cauſa olim ab antiquis canonibus oꝛdinata. videlicet pꝛo redēptōne captiuoꝛū. Eadē cauſa. q. ii. ca. Et ſacroꝛū Greg. habetur. et ſacroꝛū canonū et legalia ſta=

cula permittunt ministeria ec cleſie ꝓ captiuorum eſſe redē ptione vendēda. Eadē cā et. q. c. Sacrorū. Textus Sacrorū canonū ſtatuta legalis, permit tit auctoritas licite res eccleſia ſticas in redēptione captiuorū impēdi. Eadē cā. q. c. Auruz he. Auruz habet eccl'a nō vt ſer uet: ſed vt eroget / captiuis ſub ueniat in neceſſitatibus ſuis. Idem dicit Ambro. tranſum ptiue in dicto articulo. Eadez cā et. q. habet. Quid op' eſt cu ſtodire quod nihil adiuuat? an ignoramus q̄tum auri et argē ti de templo dñi aſſirii ſuſtule runt. Nōne melius fuerat ꝓ pter alimoniā pauperū: ſi alia ſubſidia deſunt: q̄ ſi ſacrileg' cōtaminat et aſportat hoſtis. Nōnne dicturus eſt dñs. Cur paſſus es tot inopes fame mo ri: certe habebas aurū: vñ mi niſtrasses alimoniā. Cur tot ca ptiui in cōmertiū ducti nec re dempti ab hoſte occiſi ſūt. Me lius fuerat vt vaſa viuentium ſeruares his non poſſet metal lorum reſponſum referri,

Quid eniz

diceres: timui ne tēplo dei or natus deeſſet. Reſpondet au rum ſacramenta nō quęrunt neqz auro placent. Ornatus enim ſacrorum redēptio eſt ca ptiuorum. Et vere illa ſunt va ſa precioſa: que redimunt ani mas a morte. Et ille eſt verus theſaurus domini: qui operat quod ſanguis chriſti operatus eſt. Attendat vnuſquiſqz: ꝙ p miſſa iura ſpecialiter et expreſ ſe ſonant iocalia vaſa aurea et argentea ornamenta ⁊ q̄cūq; alia diuino cultui dedicata fo re vendenda alienāda pro re dimendis captiuis in poteſta te inimicorū fidei detentis.

Ex iamdi

ctis ⁊ allegatis decretalib' et decretis infero. v. cōcluſiōes ꝙ Prima: ꝙ deo magis eſt acceptū redēptōis opus q̄ ſa cramētorꝫ ornat'. ꝙ Secūda ꝙ maius bonū ſequit ex hoꝝ redēptōe q̄ ex alioꝝ operuz pietatis cooꝑatiōe. ꝙ Tertia ꝙ magis tenemur captiuos re dimere q̄ ecclesias adorna re. ꝙ Quarta: ꝙ plus merent captiuos redimentes quaz or namēta eccleſiis largientes. Quīta: ꝙ cū cultui diuino de dicata pro captiuis ſint alie nanda: fortius in votis cōceſ ſis ꝓmiſſa ſunt eis largienda. ꝙ Sed cōtra p̄miſſas ꝯcluſio nes viderent q̄dā ꝯtra ſcōꝝ do ctorū dicta ⁊ etiā iura. Unde Damaſcenus lib. iiii. dicit. Si quis rē ſacrā violat ex ipſo: co tra reuerentiā dei agit. qr ad diuinū cultū erant dedicata ⁊ d putata. ꝙ Et Urbanus pa pa. Quiſq̄s res eccleſiaſticas nō ad q̄ inſtitute ſunt: ſz ad ꝓpria lucra munere lingue vel obſequii vel pecunie largit vel adipiſcit ſymoniacus eſt. Et xvii. q. iiii. Oēs hętur: ꝙ q̄ fa cultates ecclie alienāt vel ra piūt: ⁊ q̄ talib' ꝯſentiūt: ⁊ etiā hi q̄ p̄nt reſiſtere: ⁊ nō reſiſtūt ſacrilegi ſunt. Et. xvii. q. iiii. Sacrilegiū hętur: ꝙ hi q̄ reti nere ꝯcedit: ꝙ ſacris locis reli quit: ſacrilegiuz cōmittit. Et

Cōcluſiōes ex dictis

Si auctoritatē ſcōrū q̄ ꝯtra ad dictas ꝯclu ſiones videt ſonare

h

xvii.q.iiii. Sunt. habetur q res quas quis dedit eccleſie: reuocare putat: ſacrilegium cõmittit. Et.xxiii.q.viii. Tributum habetur q ex quo aliquid datum eſt eccleſie ſacra ſctõꝝ erit dño

Arguitur

ſupradictas auctoritates faciliter eſt reſpondendũ: q verũ eſt: q eccleſiaſtica bona poſtꝙ dei ſeruitio ſũt dedicata vel relicta: illa alienari nõ debent excepta tamen cauſa redemptionis captiuoꝝ ꝓ qua licite debẽt impendi: vt iura ſuperius allegata affirmant: que iura ſi ſubtiliter inſpiciantur: predicte.v. cõcluſiones in ipſis ↄtineri reperiuntur. Sacrilegiũ nõ eni cõmittit nec rem ſacrã violat: q ſeruit ad illud: ad qđ eccleſia ſeruire permittit.ſ. redimendũ captiuos de poteſtate inimicoꝛũ fidei. Cum ergo iura preallegata in tantũ foueant redẽptionẽ captiuoꝛũ: cur illi quos non decet iura ignoꝛare: ſed ſcire debent canones.xxxviii.di. quaſi per totum videlicet epi et prelati ↄturbari conati ſũt retroactis tẽpoꝛibus illud ſanctiſſimũ opus redẽptionis. ad quod exercendũ ⁊ ꝓagendũ religioſi mercedis oꝛdinatã ſunt ad iſtum finẽ ꝓſequẽdũ viribꝰ totis elaboꝛant.

Nã quidã

de ꝑlatis ſeu eoꝝ officiales nõ attẽdẽtes q oꝛdo mercedis ad hoc fuerat oꝛdinatus et fundatus: ⁊ a ſũmo xpi vicario appꝛobatꝰ ⁊ ↄfirmatꝰ tpe Greg.ix. põtificatus ſui anno.viii. a natiuitate dñi. M.cc.xviii. xvii. ianuarii die ſcti anthonii. xvi. kł. februarii: a reuelatione oꝛdinis ãr no.xii. ⁊ mẽſe vi. tẽtauerũt ĩpedire queſtus ⁊ elemoſinas ꝓ captiuoꝛũ redẽptione hĩ verẽtes tã piiſſimũ negociũ ꝑturbare. Ex quo opoꝛtuit fratres huius religionis recurſũ habuiſſe ad romanã curiã ⁊ ſũmus pontifex Alexander.iiii. cõceſſit predictis libere petere vbiqz. Et mãdauit dioceſanis ⁊ aliis quibuſuis prelatis in hoc nullũ ĩpedimentũ preſtarẽt: ſz etiã fratribus ſi vellent ⁊ peterent fauoꝛabiles litteras cõcederent.

Fuerũt qui

dã alii legata ꝓ redẽptione captiuoꝝ ĩpedientes nõ ꝑmittentes talia ad manꝰ hoꝝ religioſoꝝ ꝑuenire: ſed ad eoꝝ libitũ retinebãt/ et vbi biñ viſum erat eis: diſtribuebãt. Qua de cauſa captiuoꝝ redẽptio nõ modicũ retardabatur: ꝓpter qđ hi religioſi ad datoꝛẽ bonoꝛũ cõſugiũ habuerũt. Et nicolaꝰ.iiii. cõceſſit q oĩa legata pro captiuis redimendis niſi certis et expꝛeſſis ꝑſonis eẽt relicta dicti fratres reciperent: ſiue bona legatoꝛum eſſent imobilia. His nõ obſtãtibus fuerũt nõnulli dioceſanoꝝ vel eoꝝ vicarii ⁊ officiales mãdantes q ſine eoꝛũ litteris curati eccleſiaꝝ neminẽ ꝑmitterent in eoꝛũ parrochiis petere elemoſinas/ neqz queſtus facere. Illi vero prelati in eoꝝ eccleſiis exigere ⁊ colligere nõ ꝑmittebãt. Qua ꝓpter ſũmus

pōtifex Martin⁹.v .ꝑmiſſis oībus excōicationis ſñia mādauit: vt libere fratres petere auctoritate aplica dimitterēt vbiq3 terrarꝫ ꝓ redēptione captiuorꝫ. ꝛ hi religioſi valeant colligere tā in locis exēptis ꝙ non exemptis.

Sz adhuc aliqui eorꝫ conāt iſtud opus īpedire /amātes plus munera ꝙ merita. Et vñ hec ꝓueniunt Reuera ex cupiditate aut auaricia: q̄ radix ē oīm malorꝫ. xxv di. parraſ. Crimis. Cupiditas premarie dñiū obtinuit in ecclesiaſticis ꝓlatis: in tm̄ ꝙ a veritate diſcedūt/ ꝛ verū bonū ꝓ falſo dimittunt. Nā mens cupiditati alligata cito deuiat a vo. Notat dextre/. ꝓben. Deteſtanda. Tales ꝓpter lucrū aliquod tēporale qd̄ ꝓueniūt: deū reliquerunt. Nā deo inherere nō valet q̄ rerꝫ tēpaliū cupiditatē nō oībus eccleſiis ꝛ ſanctuariis rome ciuitatis reperiunt̄ ꝯceſſe ꝛ idulte ꝑ ſūmos pōtifices ſimul oēs tales idulgētie plenarie ꝛ pctōꝝ remiſſiōes ſtatuuntur ī vna eccleſia/ ꝓma die quadrageſime in iſta/ ſcda die ī illa/ tertia ī alia ꝛ ſic de alīs. Et omēs iteruenīētes illa die ī illa eccleſia: q̄ ititulat̄ ſtatio talis. ſancti vel ſctē: acq̄rūt in tali eccleſia oēs indulgētie q̄ ī oīb⁹ locis ſctis ꝯceſſe fuerūt ꝛ ſūt. ꝛ ī oīb⁹ iſtis idulgētiis ſtationū eccliaꝫ rome fiūt ꝛ ſuut ꝑticipes ꝛ ꝯſortes bñfactores piiſſimi opis redēptiōis auctoritate aplica. Etiam bñfactores huius operis fiūt ꝑticipes ꝛ ꝯſortes ī ꝑegrinatione terre ſcē hoc eſt in oīb⁹ meritis q̄ hieroſolimipete lucrāt̄. ꝛ idulgētia plenaria ꝛ aliis indulgētiis et pctōꝝ remiſſionib⁹ tā ꝓ viuis ꝙ ꝓ defunctis quas dicti hieroſolimipete acq̄rūt: de q̄bus ad in formationē horꝫ virorꝫ religioſorꝫ et deuotionē redēptōis bñfactorꝫ aliqua enarrabo: q̄ reperii in quodā reꝑtorio cuiuſdā hieroſolimipete.

Fiūt nam ꝯ ꝯſortes ꝑticipes in idulgētiis: q̄ ſequnt̄. In domo nazaret: vbi ꝟgo dei genitrix fuit gabriele archangelo ſalutata ꝯcedunt̄. x. anni ꝛ. xx. quadragene idulgētiaꝫ. In bethleem vbi xp̄s natus eſt de virgīe. xx. anni ꝛ. xx. quadragene. ¶ In tēplo in q̄ xp̄s oblat⁹ fuit manib⁹ ſcti Symeonis. x. anni: ꝛ remittūt̄ oēs quadrageſime ieiuniorꝫ fracte. ¶ In turri regis dauid q̄ dño nr̄o ieſu xp̄o tranſeūte ipi ſe iclinauit. xi. anni ꝛ. xv. quadragene ¶ In flumine iordanis in quo chriſtus baptizatus eſt: vbi ſpirituſſanctus ī columbe ſpecie apparuit/ ꝛ vox audita fuit. Hic eſt filius me⁹ dilectus: in quo michi bene cōplacuit. x. anni ꝛ. xv. quadragene. In fōte ſyloe vbi cec⁹ xp̄o credidit ꝛ viſū recupauit. viii. anni ꝛ totidē quadragene. In cāpo damaſceno in quo adam fuit factus de limo terre: ꝛ eua de coſta viri: ſunt decem anni et. xv. quadragene ¶ In valle ebron ī qua ortā habuit arbor illa nobil̄: de q̄ facta fuit crux ꝛ

magnitudo idulgētiaꝫ ꝯceſſarū religioſis ꝓ captiuorū redēptione

in qua fuit poſt redemptoꝛ noſter ieſus ſuſpenſus in manibus et pedibꝰ clauis tribus affixus: et ſtetit nudꝰ: ſpinis coronatus: felle et aceto potatus lancea in latere vulneratꝰ. xx. anni et. xxx. quadragene. In campo de achel et de malen ꝙ nunc vocatur ager ſancti nicolai: in quo corpora peregrinoꝝ ſepulta infra duos dies ſunt miraculoſe carne denudata: triginta anni et totidem quadragene. In monte ſynai: in quo deus dedit legē moyſi: decem anni et totidem quadragene. In loco ſeu viſo vbi chriſtꝰ quādo ducebatur ad mortem dixit mulieribus flētibus. Filie hieruſalem nolite flere ſup me ⁊c. quindecim āni et totidem quadragene. In loco vbi decollatꝰ fuit ſanctus iacobus apoſtolꝰ qui fuit filius zebedei: et etiā in iſto eodem loco repertū fuit brachium ſancti andree apoſtoli. xxx. et totidem. xxxx. In porta aurea in qua anna mater virginis mandato angeli expectauit virum ſuum Joachim: vbi etiam fuit prothomartir Stephanus lapidatus. x. anni et. xxx. xxxx. In montibus gelboe quos Dauid maledixit dicens Mōtes gelboe nec ros nec pluuia cadat ſuper vos qui poſtea a chriſto benedicti fuerunt. xv. anni et totidem. xxxx. ¶ In atafran vbi nati fuerunt ſanctꝰ Johannes et ſanctus iacobus fratres conſobrini domini noſtri ieſu chriſti. xx. anni. ⁊. xxx. xxxx. ¶ In ſancta pagina que eſt circa templum ſalomonis: vbi manet monumentum ſancte marie ſalome: de qua eccleſia ſi quis intrat ipenitens: exire non poterit: niſi veram penitentiam egerit. x. anni ⁊. xv. xl. ¶ In loco vbi occulta fuit crux dn̄i et inuenta per ſanctā Helenam matrem cōſtantini iperatoris. x. āni et. xv. quadragene. ¶ In bethania loco: vbi chriſtꝰ reſuſcitauit a mortuis Lazarum quadriduanū fetentem i monumento fratrē marthe et magdalene. xxx. anni et totidē quadragene ¶ In bethfage vbi chriſtus equitauit ſuper aſinam et pullum eius filium ſubiugalis. xv. anni et totidem quadragene. ¶ In orto ierico trāſtorrentem cedron vbi chriſtus orauit: ⁊ ex meditatione mortis factus eſt ſudor eiꝰ: quaſi ſanguinis decurrentis i terrā: et de iſto orto peregrini portant palmam. xv. anni ⁊ totidem quadragene. ¶ In loco in quo chriſtꝰ obuiauit iudeis/ et eum iudas oſculans dixit ei. Aue rabi. et chriſtus ad eū reſpōdit. Amice oſculo tradis filium hominis. xv. anni et totidem quadragene. ¶ In domo in qua ductus fuit chriſtꝰ ligatus ad annam pontificem et ibi alapa percuſſus. vi. anni conceduntur et totidem quadragene. ¶ In pretorio domus pilati vbi chriſtus fuit flagellis grauiter ceſus a planta pedis vſqꝫ ad verticem. xv. anni et totidē quadragene ¶ In golgota ꝗ eſt caluarie locꝰ: vbi chriſtus in cruce pendens effudit in precium noſtre redēptionis ſanguinē ſuum inter latrones poſitus fuit deriſus: et in latere lancea perforatus. x. anni ⁊ totidē quadragene. ¶ In

rupe vbi Petrus post trinam
abnegationem de chriſto i tri-
duo mortis chriſti fleuit ama
re: et penitentiam fecit. xx. an
ni et totidem quadragene.
¶ In valle ioſaphat vbi ē mo
numentū virginis marie ma
tris dei domini noſtri ieſu xp̄i
in qua valle oportet nos oīs
bonos & malos cōparere i die
extremi iudicii ante tribunal
chriſti. x. anni & totidem qua-
dragene. ¶ In ſancto ſepul-
chro vbi corpus chriſti fuit re-
cōditum per Nicodemū & Io
ſeph abarimathia ſimul cum
ſanctis mulieribus cōceditur
plenaria indulgentia. Multa
alia in partibus illis reperiun
tur ſanctuaria in quibus plu-
rime conceduntur indulgētie
quas in reportatorio quod ad
manus meas puenit nō repl.
qr ta. is hieroſolimitanus ſeu
pegrinus non fuit ſanctuaria
niſi premiſſa ſequt⁹.

Ecce in qui

bus benefactores redemptio-
nis captiuorum fiunt partici-
pes et conſortes. Premiſſa in
dulta per dominum Alexan-
drum patent per bullam datā
puſe nonas madii ponti. anno
iiii. ¶ Urbanus quartus de-
dit ſimilia priuilegia ordini
vti dedit Innocentius quar-
tus. Patet per bullam datam

pontificum
noīa cōcedē
tiū indulgē
tias religio/
ſis p redem
ptione

¶ Clemens quartus confir-
mauit priuilegia ordini pro re
demptione captiuorum Inno
centii quarti et Urbani quar
ti. Patet per eius bullam da-
tam Uiterbi. 3. idus ianuarii

noſcitur. effluxiſſe. Et ſequi-
tur proinde: Magno deſide-
rio affectamus romanam ec-
cleſiam vbi eſt ſedes Petri: to
tis viribus reuereri: et ipſius
preſulem vicarium Ieſu chri-
ſti. Et ibidem Sene. ¶ Non
eſt dign⁹ adminiſtrator eccle-
ſie: qui et papam deſtruit. Ue
re ille prelatus papam cona-
tur deſtruere: qui ſuis nō vult
mādatis obedire: et ſua aliis
conceſſa priuilegia audet con
temnere. Ergo poſtpoſita nā-
qz tota cupiditate diuitiarum
ad hoc opus redemptionis in-
tendatis. Quia vt ait Sene.
vt ſupra: Chriſtiane religio-
nis contrarium cernitur: qꝫ a-
lienis incommodis quis dite
tur. Hō vos ſūma decor et ſan
ctitas et honeſtas potiones a-
lienas non debetis auferre:
vel cum aliena locupletari ia-
ctura propter redemptionem
reddite potionis. Sint enim
officiales prelatorum conten-
ti ſuis ſtipendiis. et non cu-
rent ditari alienis. Nam pro
pter eorum extortiones ledi-
tur fama eorum maiorum.
Iſtud facere non debent pre-
lati pmittere tacere neqz diſſi
mulare. quia agentes et con-
ſentientes pari pena puniun-
tur. De offic. delega. capitulo
primo. Si enim priuilegiati
ſunt hi religioſi: vt libere poſ
ſint petere ſuffragia captiuo-
rum: quare quidam prelato-
rum officiales innituntur eos
compellere: vt ceram emant.
cum ad hoc non teneantur cū
liberi ſint apoſtolicis indul-
tis. In hoc peccant dicti offici
ales et eorum domini. Nam

moꝛtaliter peccant qui exigūt ⁊ auferunt in caſib⁹ quib⁹ non debent. vt notat Hugo. i. q. i. Lege iulia. Ep̄s eciā nō dꝫ diminuere ius alicuius ſine ei⁹ ꝯſenſu. notat᷑ de excel. p̄la. ca. ii. In iſto redēptōis ope et in aliis ſe debent pꝛelati religioſe ⁊ honeſte habere. Nā ep̄i ſicut dignitate ꝓcelluut: ſic religioſe debent aliis pꝛeminere ⁊ ipſos pꝛecellere. Extra d̄ voto. c. Ex multa. Et hec cū pꝛemiſſis coincidentiis de ſecundo ſufficiant.

Quantum

ad vltimū nō recuſo dicere ſāctoꝝ pōtificū pꝛiuilegia merito ꝓpalanda. Sed anteq̄ ad id ꝑueniā: aliqua pꝛeambula ꝓmittā. Et pꝛimo videndū ē: quid eſt pꝛiuilegiū. R̄ndetur: ꝙ pꝛiuilegiū eſt priuatum ius cōtra ius cōe indultū. Nā niſi aliquid indulgeret: nō eſſet pꝛiuilegiū. Extra de verb. ſig. Abb ē. extra. c. In his. ¶ Secūdo eſt videndū quid: ſi aliqs allegat ⁊ oſidit pꝛiuilegiū: ſed ei nō ſeruat. R̄ndeo ſecundū Hoſti. ꝙ non dꝫ iſti iputari. ff. Cōmodati ad eos. nō obſtante ſi obiiciat᷑ ei: ꝙ nō fuit vſus vel ꝙ ꝯtrariū factū eſt. Quomodo eciā vtet᷑ pꝛiuilegio: q̄ vti nō permittitur. niſi foꝛte ſententia ferret᷑ cōtra eū ⁊ nō appellaret. Extra de ſenten. ⁊ ſecū de iu. Suboꝛta. ¶ Tertio: quid ſi aliquis ſe ↄpponit pꝛiuilegio: ꝙ non pꝛeiudicet iuri alieno: talis puniendus eſt. ¶ Quarto quid ſi aliquis nō ſeruat pꝛiuilegia ſuperioris conceſſa ſubditis. Illius iure pꝛiuilegiū ſi hꝫ merito reuocatur extra. c. Dilecti. Et nota hic: ꝙ ſi ſuperioꝛ ex certa ſciētia cōfirmauit pꝛiuilegiū conceſſum ab inferioꝛi nō poterit reuocari per inferioꝛē. xxv. q. ii. Pꝛiuilegia. pꝛimo ⁊ ſecūdo c. ſequentibus. ¶ Quinto quādo ⁊ quare pꝛiuilegiū dꝫ reuocari. Nūq̄ reuocari decet ſine cauſa. ſed cū cauſa pōt ⁊ debꝫ reuocari. vt dicit Hoſti.

His viſis ſi

mul duo oſtendūtur. ſ. qui fuerunt pontifices: ⁊ que ſunt pꝛiuilegia his viris religioſis oꝛdinis mercedis cōceſſa pꝛo captiuoꝝ redēptione ꝓpter quā oꝛdo iſte fuit fundatus ⁊ ab eccleſia appꝛobatus. Et nota: ꝙ a fundatione huius religiōis que fuit ab anno incarnatiōe dñi. M. cc. xviii. vt ſupꝛa: ponūtur hic ſūmi pontifices ⁊ eorum pꝛiuilegia que ꝯceſſa ſūt oꝛdini mercedis ⁊ ad redēptionē. eſt verū: ꝙ ab illo tunc vſqꝫ nūc aliqui fuerūt pape qui nō conceſſerunt pꝛiuilegia. eo qꝛ ꝑ bꝛeuiſſimū tēpus in papatu vixerunt: vel renūciauerūt vel quaſi ſubito moꝛte pꝛeuēti fuerunt. ⁊ de iſtis nullā hic facio mentionem.

¶ Sequūtur nōia et pꝛiuilegia. Inno. iiii. iſte cōceſſit oib⁹ facientibus elemoſinā oꝛdini ⁊ redemptioni: ⁊ qui i ſuā fraternitate ſe ſtatuerint: ꝙ tempoꝛe interdicti poſſint in loco ſacro ſepeliri. ⁊ ſeptimā partē penitentie relaxat. Ut ptꝫ per bullā dataꝫ Lugduni idus ia=

nuarii/ pontificatus ſui ãno. 3

Alexander

quartus iſte multa et magna
ꝑuilegia cõceſſit ordini ⁊ fra
tribus ꝓ redẽptione captiuoꝝ.

noīa ſūmo= rū pōtificu: qui conceſſe runt religio ſis ꝑuile= gia.

Primo ꝙ tẽpore interdicti qñ
fratres ad eccleſias iterdictal
aduenerint ꝓ petitione redẽ=
ptionis captiuorum: ꝙ illa die
porte eccleſie aperiant: cãpa=
ne pulſent ⁊ ſolẽniter diuia of
ficia celebrẽtur: et mortui ſe=
peliant: quãtũ q̃ſtã faciat ifra
miliarũ ſelẽnia ⁊ queuſqꝫ mã
datũ apoſtolicũ ſubſtãtialit er
in locis: vbi diuinũ verbũ fie=
ri ſolet: fuerit declaratũ. Se=
cũdo ꝯceſſit ſacerdotibus ⁊ cle
ricis tã religioſis q̃ ſeculari=
bus: qui in exẽplũ aliorũ huic
operi pietatis manꝰ porrexe=
rint adiutrices: ꝙ quicquid in
diuinis officiis ⁊ horis canoni
cis dicere omiſerint: eis indul
geatur. Tertio remittit oĩa
vota exceptiſ voto caſtitatiſ re
ligionis ⁊ terre ſancte diſpẽſã
do cũ iſtis fratribus vel eorũ
nũciis. attenta voti qualitate
⁊ poſſibilitate ꝑſone ꝓ redem
ptione captiuorũ ab oibꝰ votis
dẽptis ꝑmiſſis tribꝰ totaliter
abſoluatur. Habent ex hoc fra
tres mercedis vota cõmutare
in redẽptionẽ captiuorũ. Et d
iſto idulto factũ ẽ pñs opuſcu
lũ. Quarto ꝯceſſit: ꝙ quiſquis
catholicus qui aurũ vel argen
tũ vel aliud caritatis ſubſidiũ
ꝓ redẽptõe captiuoꝝ ſecũdũ
facultatẽ ſuã dictis fratribus
dederit: ꝙ talis bñfactor poſ=
ſit eligere cõfeſſorẽ idoneũ: q̃
de oibus peccatis ſuis poſſet
ipſũ abſoluere. exceptis illis:
de quibꝰ ſede apoſtolica meri
to eſt cõſulenda. Et ſi talis be
nefactor infra ãnũ obierit: dũ
tñ ſit corde cõtritꝰ ⁊ ore cõfeſ=
ſus: ꝙ plenarie ꝑmaneat ⁊ ſit
abſolutꝰ. Quito ꝯceſſit oibus
bñfactoribꝰ huiꝰ piiſſimi ope=
ris vere penitẽtibus ⁊ cõfeſſis
vel qui ifra vnũ annũ erũt in
ſtatu gratie: ſingulis diebus ꝓ
qualꝫ elemoſina vnũ annum
⁊ .xl. dies de iniũctis peniten=
tiis miſericordiẽ relaxat Sex
to facit oẽs bñfactores huius
piiſſimi opis ꝑticipes ⁊ ꝯſortes
in dedicatõe. ſ. ecclie romane
⁊ ſtatione ſcẽ romane eccleſie.
Sed qꝛ iſtud indiget declara
tione: vt fideles xpiani magis
liberaliter ⁊ cũ maiori deuoti
one huic ſciſſimo operi redem
ptõis ſubueniant. Et vt huiuſ
religioſi ordinis ſecularibꝰ de
clarare iſtud ſciãt ⁊ valeãt: eſt
ſciẽdũ: quid itelligẽdũ eſt per
hoc: qđ dicit dñs Alexãder: ꝙ
bñfactores ⁊c. facit ꝑticipes et
ꝯſortes i dedicatõe. ſ. ecclie ro
mane. Iſtud eſt: ꝙ oẽs idulgẽ
tie ⁊ remiſſiones q̃ fuerũt per
ſũmos põtifices in dedicatiõe
ecclie romane ꝯceſſe ſũt: ꝙ re
dẽptõis bñfactores in illis in=
numerabilibꝰ indulgẽtiis fie
ri ꝑticipes ⁊ ꝯſortes. Etiaꝫ fa
cit ꝑticipes ⁊ cõſortes in ſtatio
ne ſcẽ romane ecclie. Ad decla
randũ eſt ſciendũ: ꝙ qualꝫ die
cuiuſlibet quadrageſime oẽs
indulgentie ⁊ peccatorum re=
miſſiones tam pro viuis q̃ eti
am pro defunctis: q̃ in loco.

¶ Gregorius. x. confirmauit
ꝑuilegia ſuoꝝ predeceſſorũ
pꝫ per bullã datã apud vrbẽ vet

Nicolaus. et quartus. ʒ veterem. xii. kalen. iunii. Nicolaus. ʒ. confirmauit priuilegia ſuorū predeceſſorꝝ. ptʒ per bullā datā viterbi nonas Auguſti. Nicolaus. iiii. iſte declarauit ꝙ multa priuilegia que caſſata fuerūt ꝓpter hoc: quia mali hoīes vſi fuerūt ſup eleemoſinis petēdis: ꝙ priuilegia cōceſſa ordini mercedis nō cōprehendebātur. imo conceſſit: ꝙ libere fratres poſſint petere ꝓ redēptione captiuorū ⁊ pro ſeipſis ⁊ benefactoribus ordinis ⁊ redēptiōis relaxauit vnū annū ⁊. xl. dies de iniūctis penitentiis. Patet per bullā datā apud vrbē veterē idus iulii anno. iiii. pōtificatus ſui.

clemens. vi.

Item nicolaus. iiii. conceſſit: ꝙ oīa bona poſſeſſiones terras pecunias ⁊ quecūqʒ mobilia ⁊ imobilia que a chriſti fidelib⁹ in vita ⁊ i morte dimit: unt ⁊ relinquuntur ꝓ redēptōe captiuorū / exceptis dūtaxat bonis illis que certis ⁊ expreſſis ꝑſonis in captiuitate infideliū detentis relicta eē noſcunt: fratrib⁹ mercedis tradant. Ptʒ per bullaʒ datā apud vrbē veterē nonas auguſti pontificatus ſui anno quarto.

Johānes cōfirmauit oīa priuilegia ordinis ⁊ indulgentias redēptionis. Rome apd ſanctū Petrū nonas octobris pōtificat⁹ ſui āno. ʒ. Clemēs vi. cōfirmauit priuilegia ordini ſuorꝝ predeceſſorꝝ. In ciuitate auinione. iiii. idus marcii anno. ii. Idē cōceſſit facientibus elemoſinā fratribus ordis ⁊ redēptioni captiuorūʒ oīa priuilegia ⁊ indulgentias ꝑpetuo valituras / ⁊ oīb⁹ bnfactoribus ordinis ⁊ redēptiōis ſingulis diebus vſqʒ ad vnum mēſem vnū annū ⁊. iiii. dies ꝺ iniunctis penitentiis miſericorditer relaxat Ptʒ per bullam datā auinione. xvi. kalen. nouembris: pōtificatus ſui anno ſecundo.

Bonifacius mādauit: ꝙ cū aliqui rectores maiores ⁊ curati eccleſiarū extorquerēt aliquā parteʒ a fratrib⁹ elemoſinarū captiuorꝝ: ꝙ dioceſani illis ꝯtrariū mandarent. ⁊ niſi deſiſterent eorꝝ curis ⁊ beneficiis cēnt priuati oio. taliter vt fratres hi a cetero ad curiā romanā nō haberēt accedere Et illa die qua predicti fratres peterent: oēs queſtus ⁊ petitiones ceſſarent quorūcūqʒ.

Innocentius vi. ꝯfirmauit oīa priuilegia ordini. iiii. idus iulii auinione: pōtificatus ſui anno primo. Urbanus. v. ꝯfirmauit priuilegia ordinis. Pʒ per bullā datā auinione. viii. kalen. nouēbris: pontificatus ſui anno primo. Idem Urbanus cōceſſit ⁊ auctoritatē dedit fratribus mercedis: vt libere in terra ſarracenorū poſſent confeſſiones audire et abſoluere. Patet per bullā datam auinione. ʒ. kalen. marcii: pontificatus ſui anno. ʒ.

Gregorius. ii. pro maiori ꝑ te fecit priuilegia ordinis trā ſumi de regiſtris ſuorum predeceſſorum ⁊ omnia ordis pri

Urban⁹. v. et Gregoe. clemens bernardus. xiii

uilegia cōfirmauit. vt in dictis priuilegiis videri poteſt ſummi pōtificis. Et cōceſſit eiſdē fratribus mercedis: ꝙ nō teneantur ſoluere decimas Patet per bullā datā. xvi. kalen. iunii: pontificatus ſui anno. iii. Clemens. vii. priuilegia ordinis ꝯfirmauit auinione. 3. id⁹ nouembris pōtificatus ſui anno. xiiii. Bñs. xiii. multa priuilegia ordini ꝯceſſit. ꝙ patet ꝑ bullā datā ſaoñ. vi. kalen. nouēbris pontificatus anno. xii.

Martinus

v. cōceſſit: ꝙ fratres mercedis vbiqꝫ terrarꝫ libere petere poſſint tam i locis exemptis ꝙ̄ nō exemptis mandans omnibus dioceſanis et aliis prelatis et quibuſuis perſonis ſub excōicationis ſententia: ne i aliquo audeant ſuper his fratres perturbare uec in aliquo moleſtare. Patet per bullā datam florentie. 3. idus aprilis pontificatus ſui anno. 3. ¶ Idē Martinus confirmauit oīa priuilegia ordinis ſuorum predeceſſorum. Patet per bullam datam Conſtantie. ix. kalē. marcii. pontiificatus ſui anno. iiii. ¶ Eugenius. iiii. omniuꝫ ſuorum predeceſſorum ordis priuilegia confirmauit anno. M. cccc. xxxv. nonas octobris Florentie pontificatus ſui anno quinto.

¶ Per pmiſſa priuilegia oſtēditur: iſtud opus piiſſimuꝫ redemptionis quanti meriti eſt cum ſic a vices Chriſti gerentibus fulcitur gratiis ⁊ indulgentiis. quibus muniuntur ⁊ ditantur benefactores tanꝙ̄ ſpiritualibus theſauris ⁊ diuitiis. Eſt enim elemoſina fctā redemptioni vt amica dei: ſocia Chriſti regina miſericordie operum anime medicamētum ſubuentio miſerorū / liberatio fidelium Chriſtianoruꝫ indagatrix gratie via eterne glorie / letitia angelorum / deſiderū ſanctorum. hec abluit a peccatis animā mūdat a malis deſideriis conſcientiam amara corda dulceſcit. carnis miſere neceſſitati deficere neſcit eſt pietatis flos floruꝫ. extinctio ſeu mortificatio peccatorum. creſcit merita. augmētat premia. aperit celum. claudit infernum. per ipſam viui ſaluantur. anime penis purgatorii liberantur.

Dicit tho

mas ꝙ ad hoc vt elemoſina fiat: ex parte recipientis requiritur: ꝙ habeat neceſſitatem que ſi extrema non eſt: tūc illā dare eſt in conſilio. ⁊ non i precepto. Si aūt eſt extrema: illā dare eſt i precepto. Et ad hoc dicit Ambroſius Paſce fame morientem. ſi non paviſti: occidiſti. Cum ergo captiui chriſtiani inter inimicos fidei ſint ſepe in extrema mortis neceſſitate: nō ſolum corporali / ſed quod deterius eſt ſpirituali: quia timetur de eorum damnatione: ſi abnegant fideꝫ xpi ideo eis non ſolum in conſilio ſed in precepto tenentur chriſtiani elemoſinam facere. Et dantes retenta eorum neceſſitate et eorum quorū curaꝫ

ad hoc vt elemoſina fiat

habent tenentur talibus et con
ſimilibus de reſiduo et ſuper
fluo ſubuenire. ¶ Ex dictis
Tho. ſecunda ſecunde. q. xii.

ſuperflua

ergo de neceſſitate ꝓcepti ſunt
eroganda poſitis in extrema
neceſſitate. videlicet captiuis
Quia licet poſſint bona quan
tum ad proprietatem: tamen
etiam aliorum ſunt quoad vſū
ſcz filiorum: qui ex eis ſuſten
tari poſſunt. Unde Baſilius:
Si fateris ea tibi diuinitus ꝓ
uenisse: an iniuſtus eſt deꝰ in=
equaliter res nobis diſtribu=
ens: cur tu abundas/ille vero
mendicat: niſi vt tu bone di=
ſpenſatōnis merita conſequa
ris. ille vero patientie brauiis
decoretur. eſt famelici panis
quem tu tenes / nudi tunica:
quā in conclaui conſeruas di=
ſcalciati calceus: qui penes te
marceſcit. indigentis argen=
tum quod poſſides inhumatū
quocirca tot iniuriaris: quot
dare valeres. Hoc idem dicit
Ambroſius. di. xlvii. c. Sicut
hi.

Captiuis

ergo pauperioribus aliis chri
ſti pauperibus omnes tenent̄
ſubuenire. et maxime qui ditio
res ſunt: magis dare debent.
Thobie. iiii. Si multum tibi
fuerit: abundāter tribue. Ide
Tho. ſecunda ſecūde. q. xxxii.
Maiorem indigentiam et mi=
ſeriam patientibus dandum
eſt. vt dicit Auguſtinus in pri
mo lib. de doctrina chriſtiana.

Et Tho. vbi ſupra. Ex ſupra
dictis conſtat: ꝙ vota que re=
demptioni largiuntur: in me
lius conuertuntur. Deductis
ergo quinqz queſtionum pro=
batōnibus eſt priuilegiū domi
ni noſtri pape veritas ventila
ta/et contrarium aſſerētis fal
ſitas reprobata.

¶ Finit opus de poteſtate pape ⁊ votoꝛum cõmutatõe In
captiuoꝛum redẽptione ſolertiſſimi viri fratris petri ciiar
ſacratiſſimi oꝛdinis ſancte marie de merce de Redemptio
nis captiuoꝛum Juris canonici bacalarii nuper vero amẽ
dis ꝙ plurimis ⁊ ſue integritati reſtitutum per reuerẽdũ
fratrem Petrum aymerich almi conuentus immaculate
virginis boni aeris caſtri calleris pꝛefate religionis In ſa
croꝛum decretoꝛum facultate doctoꝛem qui quidem arti
Impꝛeſſoꝛie In alma pariſioꝛum vniuerſitate diligẽti ad
modum caſtigatione tradidit Impꝛeſſum equidem In di=
cta vniuerſitate per Johannem gourmont de ſancto ger=
mano de barreuilla pꝛo Egidio gourmont apud collegium
cameracenſe commoꝛante. Anno Domini Milleſimo quin
genteſimo ſexto. Die vero viceſſima menſis Junii.

INC
1555

Fernandus tritanus parisiensis magister

Illustrissimo ac excellentissimo principi domino suo sin-
gularissimo domino Jacobo [illegible]
Salutem et commendationem.

Cum [illegible] oratorem [illegible] Illustrissime ac domine mi
singularissime [illegible] et [illegible] voluntatis preclara et [illegible]
tue serenitatis [illegible] in summa
et [illegible] dilamanda [illegible]: propter que de regum
altissima [illegible] et [illegible] tua [illegible]
[illegible] port. est [illegible] destinat [illegible].
[illegible] intelligentie [illegible] et
[illegible] statum.
[illegible] subit [illegible]:
[illegible] non ignorans [illegible] tuo [illegible]: que [illegible]
Illustrissima dominatione tua [illegible]

ARQUIVO NACIONAL DA TORRE DO TOMBO